

Koirien terveydenhuolto -verkkokoulutusohjelma

Emmi Ollikainen

Tekijä(t) Emmi Ollikainen	
Koulutusohjelma Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi Koirien terveydenhuolto -verkkokoulutusohjelma	Sivu- ja liitesivumäärä 52 + 14
<p>Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda toimeksiantajalle, Suomen Kennelliitto Ry:lle, moduuli koirien perusterveyden hoidosta ja liikunnasta Koirien Terveydenhuollon verkkokoulutusohjelmaan. Verkkokoulutusohjelma on rekisteröityneille kasvattajille suunnattu jatkokoulutus tiedon jakamiseksi ja koirien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Suomen Kennelliitto Ry on koko koira-alan valtakunnallinen kattojärjestö ja asiantuntijaorganisaatio, joka toimii koirien ja koiranomistajien edunvalvojana.</p> <p>Opinnäytetyö on toiminnallinen ja koostuu erillisestä kirjallisuuskatsauksesta, sekä työnkuvaus osiosta. Teoriaosiossa käsitellään koirien ja ihmisten historiaa, koirien terveyttä, jalostamista ja niiden paikkaa nyky-yhteiskunnassa. Lisäksi teoria osiossa käsitellään verkkooppimista ja verkkokurssien luomista ja sen edellytyksiä. Opinnäytetyön produktiosiossa kerrotaan mitä työssä tehtiin ja miten toimittiin, sekä miten opinnäytetyö kokonaisuudessaan onnistui.</p> <p>Opetuksesta yhä isompi osa tapahtuu verkossa ja virtuaaliset oppimisympäristöt ovat nykyään arkipäiväisesti käytössä. Verkko-oppiminen pitää sisällään kurssien lisäksi kaiken verkossa tapahtuvan toiminnan, joilla hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa oppimislanteissa. Verkkoympäristössä tapahtuva opiskelu vaatii sekä oppijoilta että opettajalta jatkuvaa uuden tiedon omaksumista ja itsensä kehittämistä. (Humak, 25; Keränen & Penttinen, 2007, 148)</p> <p>Opinnäytetyön tuloksena toteutettiin Koirien terveydenhuolto -verkkokoulutuksen perusterveydenhoidon moduulin kurssisisältö, joka toimii Kennelliiton jatkokoulutusohjelmana suomalaisille koirien kasvattajille. Perusterveydenhoidon moduuli koostuu kolmesta eri osa-alueesta; liikunnasta, rodunomaisista tarpeista ja terveydenhoidosta. Verkkokoulutus parantaa kasvattajien tietotaitoa sekä koirien olosuhteisiin, terveydentilaan ja jalostustyöhön liittyvää hyvinvointia. Verkkokoulutusta on tarkoitus parantaa ja kehittää yhä sen käyttöönoton jälkeen. Opinnäytetyön avulla Kennelliitto pystyy julkaisemaan Koirien terveydenhuollon verkkokoulutusohjelman kokonaisuudessaan ja käynnistämään sillä Kennelliitto kouluttaa teemavuotensa vuonna 2021.</p>	
Asiasanat koira, terveydenhuolto, verkkokoulutus	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Koirien jalostuksen historia.....	4
2.1	Koira ja yhteiskunta.....	6
2.2	Koirat ja liikunta.....	8
2.3	Rodunomaiset tarpeet.....	10
2.4	Koiran terveys ja hyvinvointi.....	12
2.5	Kasvattajat ja kasvatustoiminta	15
3	Verkko-oppiminen	19
3.1	Verkkokurssin rakenne.....	20
3.2	Verkkokurssin luominen	21
3.3	Oppimisprosessi ja osaamistavoitteet	24
3.4	Verkko-oppimateriaalit	27
4	Suomen Kennelliitto	29
4.1	Kennelliitto nykyään	30
4.2	Strategia	30
4.3	Kurssi- ja koulutustarjonta.....	32
5	Työn tavoite	34
6	Työn vaiheet.....	35
6.1	Sisällön suunnittelu	36
6.2	Kysely	37
6.3	Verkkokoulutusohjelma	39
6.4	Materiaalin pilotointi	41
6.5	Valmis tuote	42
7	Tulokset	44
8	Pohdinta ja johtopäätökset	45
	Lähteet	47
	Liitteet.....	53
	Liite 1. Kysely koirien liikunta ja rodunomaiset tarpeet.....	53
	54	
	Liite 2. Perushoidon verkkosuorituksen materiaalit.....	55

1 Johdanto

Koira on vanhin ihmisen kesyttämistä eläimistä ja yksi suosituimmista lemmikkieläimistä maailmassa. Koiraeläinten heimoon kuuluvista lajeista koira on kaikkein menestynein, monimuotoisin ja levinnein. (Pietiläinen, 2013, 15) Koirilla on monia rooleja yhteiskunnassa, lemmikkinä toimimisen lisäksi ne toimivat avustustehtävissä, harrastuskavereina ja monissa eri työtehtävissä, kuten poliisikoirina tai metsästyskumppaneina. Koirien on myös tutkittu edistävän omistajien fyysisen hyvinvoinnin lisäksi myös henkistä hyvinvointia, muun muassa alentamalla omistajiensa stressitasoa. Monipuolisuutensa vuoksi ei olekaan ihme, että koira on yksi suosituimmista lemmikeistä. (Talvitie, 18.4.2018.)

Nykyisiltään ihminen on jalostanut koirista jo yli 400 rotua ja joidenkin arvioiden mukaan, koiria saattaa olla jo yli miljardi maailmassa (Gompper, 24.3.2014). Suomessa oli vuonna 2016 viimeisimmän Tilastokeskuksen arvioinnin mukaan noin 700 000 koiraa, näistä koirista noin 510 000 on Kennelliiton rekisterissä. Tämä tarkoittaa, että Suomessa on yhteensä enemmän koiria kuin asukkaita Helsingissä. Pelkästään vuoden 2019 aikana pentuja rekisteröitiin Kennelliittoon hieman yli 45 000 kappaletta ja koirien määrä on kasvanut vuoteen 2012 verrattaessa Suomessa noin 11 prosenttia. (Kennelliitto, 9.4.2018, 23.1.2020, Kokko, 9.4.2018)

Koirien suuri määrä ja suosio eivät kuitenkaan takaa niiden hyvinvointia, vaan niiden määrän kasvaminen tarkoittaa myös ongelmien lisääntymistä ihmisten tietämättömyyden ja vastuuttomuuden vuoksi. Koiran voi hankkia kuka tahansa, jolla on varaa maksaa sen kauppahinta ja rotuja otetaan monesti vääristä syistä. Monelta omistajalta kuitenkin puuttuu perustietämys koirien koulutuksesta, elekielestä, käyttäytymisestä ja pidosta. Tämän lisäksi omistajalle tulee usein yllätyksenä koiran vaatima aika ja kulut, koulutuksineen, lenkkeilyineen, varusteineen ja eläinlääkäri käynteineen. Myöskään ostajat eivät aina osaa arvioida omia valmiuksiaan suhteutettuna koiran rodun ominaisuuksiin, jolloin koiralle ei osata tarjota riittävästi liikuntaa tai tekemistä viettien toteuttamiseksi, mikä saattaa johtaa ongelmakäyttäytymiseen. (Kares, 21.9.2014) Koiriin kohdistuvien eläinsuojeluilmoitusten määrä onkin ollut nousussa ja suurimmat eläinsuojelulliset ongelmat liittyvät juuri koirien liikunnan puutteeseen ja pitoon virikkeettömissä tiloissa. Myös väkivallan kohdistuminen koiriin on viime vuosien aikana lisääntynyt. (Suomen Eläinsuojeluliitto)

Koiran ongelmakäyttäytyminen ei ole pelkästään haitallista omistajille, vaan myös huonontaa koiran yleistä hyvinvointia, esimerkiksi ahdistuneilla koirilla on suurempi riski altistua eri sairauksille ja jatkuva stressitila lyhentää myös koiran elinikää. Erityisesti nuorten koirien ongelmakäyttäytyminen ja käytöshäiriöt kuten liiallinen aktiivisuus tai haukkuminen,

pelko sekä eroahdistus ja tuhoamisvimma ovat yleisiä syitä koirasta luopumiselle tai koiran lopettamiselle. Toisin sanoen, koiran hyvä käyttäytyminen vaikuttaa myös siihen, kuinka läheinen suhde omistajalla on koiransa kanssa. (Kasvattajan Peruskurssi, 34; Salonen, Sulkama, Mikkola, Puurunen, Hakanen, Tiira, Araujo ja Lohi, 2020)

Yksi huolestuttavimmista ongelmista ja yhä yleistyvimmistä ilmiöistä koirien määrän lisääntyessä ovat koirien hyökkäykset, jotka kohdistuvat joko toisiin eläimiin tai ihmisiin ja aiheuttavat kansainterveydellisiä ongelmia. Hyökkäyksistä tehdään vuosittain useita satoja ilmoituksia poliisille. Pelkästään vuoden 2019 syyskuuhun mennessä tapauksia raportoitiin yli 600 kappaletta. (Salon Seudun Sanomat, 20.9.2019; Keränen, 1.11.2018) Vastaavien ongelmien ehkäisemiseksi on ehdotettu koira-ajokortteja, kuonokoppa pakkoa ja jopa rotujen kieltämistä. Koirien aggressiiviseen käytökseen, kuten uhkaavaan käytökseen ja irstelyyn vaikuttaa monien eri tekijöiden summa; aggressiivisuus saattaa johtua esimerkiksi pelosta, kivusta tai johtaa suoraan omistajan omaan käyttäytymiseen. (Koivuranta, Lehkonen, 10.7.2019) Kuitenkin ensimmäisenä keinona tulisi lisätä tietämystä ja osaamista koiran pidosta, sillä osaamattoman omistajan hallussa koirasta kuin koirasta voi tulla aggressiivinen ja lähes aina ongelmat ovat johdettavissa hihnan toiseen päähän. Vääränlaiset koulutusmenetelmät, käsitteleminen ja kasvattaminen saattavat johtaa moniin ongelmiin, mukaan lukien aggressiivisuuteen. Jos käyttäytymisen syytä ei tunnusteta, asialla on vaikea tehdä mitään ja usein aggressiivisia piirteitä omaavista koirista luovutaan ja ne vaihtavat kotia tai palaavat kasvattajalle, tai koirat lopetetaan. Mitä paremmin omistaja tuntee oman koiransa ja tietää sen terveydentilasta, luonteesta sekä fyysisistä ja psyykkisistä tarpeista, sitä paremmin koiran käyttäytymishäiriöiden syntyä voidaan ennakoida ja niihin voidaan pyrkiä vaikuttamaan. (Kasvattajan peruskurssi, 32, 34; Kennelliitto, 31.8.2018)

Koiran käyttäytymiseen, persoonaan ja käyttäytymishäiriöiden ilmentymiseen vaikuttaa monien eri tekijöiden summa. Koiran hyvinvoinnin ja yhteiskuntakelpoisuuden perustana on vastuullisuus niin kasvatuksessa, koiran hankinnassa kuin omistamisessakin. Useat ongelmia aiheuttavat piirteet, kuten arkuus ovat periytyviä ominaisuuksia ja voivat heikentää elämänlaatua sekä aiheuttaa stressiä koiralle. (Kasvattajan peruskurssi, 26-27, 31-33; Tiira, 2019, 119-122) Erilaiset ei-toivotut käyttäytymisen ominaisuudet ovat myös hyvin rotutyypillisiä. Koiran käyttäytymiseen vaikuttaa kuitenkin geenien lisäksi myös erilaiset ympäristötekijät, joille koira altistuu, kuten emon tiineyden aikainen hormonitoiminta ja emon hoito, pentujen käsitteleminen ja varhaiset kokemukset koiran eri kehityskausilla, positiivisten ja negatiivisten kokemusten määrä, koiran sosiaalistaminen, koulutusmenetelmät ja liikunnan määrä. (Helsingin Yliopisto, 18.2.2020; Salonen, Sulkama, Mikkola ym. 2020; Näveri, 20.2.2020)

Koirien kasvattajilla on merkittävä rooli koirien luonteen ja terveyden jalostamisesta eteenpäin, sekä pennun ominaisuuksille sopivan ostajan valitsemisessa. On helpompaa löytää oikea, lopullinen koti pennulle kuin käytöshäiriöiselle aikuiselle, jonka vuoksi kasvattajille jää vastuu pennun myymisestä sopivaan kotiin. Koiran ostajan, mutta erityisesti kasvattajan tulisi miettiä, onko perheessä sopivat olosuhteet pennulle, täyttyykö tulevassa kodissa koiran liikunnan tarve, saako se riittävästi aivotyötä, virikkeitä ja rodunomaisia tarpeita tyydyttävää tekemistä. Kasvattajilla on lisäksi suuri vastuu pentujen uusien omistajien ohjeistamisessa, tiedon välittämisessä ja tukena toimimisessa, koko pennun elämän. (Kasvattajan Peruskurssi, 33-34)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on luoda koirien kasvattajille suunnatun verkkokoulutusohjelman osio koirien perusterveydenhoidosta ja rodunomaisista liikunnantarpeista. Verkkokurssin tarkoituksena on parantaa kasvattajien tietotaitoa ja osaamista, samalla edesauttaen koirien hyvinvointia ja terveyttä Suomessa.

2 Koirien jalostuksen historia

Koirat ja ihmiset ovat eläneet yhdessä jo tuhansien vuosien ajan, jo varhaisista luolamaalauksista voi päätellä kuinka ihmiset ja koirat ovat työskennelleet yhdessä. Koirat polveutuvat sudesta ja harmaasusien epäillään kesyntyneen monessa eri paikassa ja vaiheissa esikoiriksi, mutta täysin tarkkaa tietoa koirien ja ihmisten alkutaipaleista ei olla vielä pystytty selvittämään. Joidenkin teorioiden mukaan eriytyminen sudesta on alkanut noin 10 000-30 000 vuotta sitten, toisten mukaan se on alkanut jo 100 000 vuotta sitten. Eriytymisen tarkkaa aikaa on vaikea määrittellä, sillä sutta on sekoittunut koiraan myöhemmin. (Pietiläinen, 2013, 13; Chaline, 2014, 48)

Vuosituhsien ajan koiria on jalostettu apureiksi ihmisille. Risteytyksissä keskityttiin pääpainoisesti koiran käyttäytymiseen ja tiettyjen viettien, kuten metsästyksen, paimennuksen tai vartioinnin vahvistamiseen, sillä tärkeintä oli koirien sopiminen haluttuihin työtehtäviin. Nämä työtehtävät ovat toimineet lähtökohtana koirarotujen valtavaan rotukirjoon, sillä valtaosa koiraroduista ympäri maailman on saanut alkunsa näiden käyttöominaisuuksiensa perusteella. (Tiira, 2019, 13)

Ensimmäisiä merkkejä erilaisten rotutyyppeiden, kuten vinttikoiratyyppeiden koirien eriytymisestä ja kasvattamisesta on havaittu tapahtuneen jo 2000-1000 eaa. (Pietiläinen 2013, 84-85) Rotutyyppeiden muotoutumiseen on vaikuttanut koirien elinympäristön eri olosuhteet, kuten maasto ja ilmasto, joissa koira on elänyt, jotta koirat olisivat mukautuneet ympäristöön ja työtehtäviin soveltuviksi. (Kasvattajan Peruskurssi, 37) Myös seurakoiramaiset ominaisuudet koirilla ovat olleet pitkään haluttuja käyttöominaisuuksia, vanhojen kiinalaisten tarustojen mukaan pienikokoisia kääpiökoiria on alettu kasvattamaan jo 3400 eKr., jolloin koiria on muun muassa käytetty käsien lämmittiminä talvella. Eräs Kiinan keisareista meni jopa naimisiin koiransa kanssa. Koiraharrastuksen voidaan kuitenkin sanoa alkaneen antiikin Roomassa, jossa koirien käyttötavat ja koulutus oli hyvin tiedossa ja ylimystölle kehittyi omia ”lemmikkikoirien ryhmiä” perinteisten työkoirien rinnalle, joilla kohotettiin omaa itsetuntoa ja ylpeiltiin. Näitä seurakoiria jopa koristeltiin ja niille pystytettiin muistomerkkejä. (Pietiläinen 2013, 84-85, 97)

Ensimmäiset koirakirjat ovat ilmestyneet jo 1500-luvulla. Näissä kirjoissa, kuten Johannes Caiuksen ”Englantilaisista koirista”, koirat esitellään käyttötarkoituksen mukaan, joko hyödyllisyyden tai hyödyttömyyden näkökulmasta. Koiria oli kolmea eri tyyppiä: metsästyskoirat, työkoirat ja lemmikit. Erilaisia koiria määriteltiin kirjassa kaiken kaikkiaan 17, vaikkakin ne olivat kaikki määritellyt sekarotuisiksi. Metsästyskoiria oli kuitenkin jo jalostettu erilais-

ten eläinlajien metsästämiseen ja tiettyihin metsästämisen osa-alueisiin. Tätä ennen Englannissa oli erotettu viisi erilaista koiraryhmää, joista jalostettiin erityyppisiä koiria. Nämä ryhmät olivat vinttikoirat, terrierit, bulldoggi- ja mastiffityyppiset koirat ja suometsästyksen erikoistuneet koirat. (Pietiläinen 2013, 179-180; Kaimio, 2007, 44)

1800-luvun kaupungistuminen ja yhteiskunnan kehittyminen vaikutti myös koiriin tehden näistä työttömiä. Osa sen aikaisista roduista oli jo tähän mennessä kuollut sukupuuttoon, tai käynyt sen partaalla niiden tullessa hyödyttömäksi ihmiselle. Esimerkiksi suurriistan metsästämiseen jalostettu irlanninsusikoira alkoi kannaltaan hiipumaan 1700-luvun lopulla, kun suurriista katosi Britteinsaarilta eikä rotua enää tarvittu. Noin 1800-luvun puolivälissä rotua alettiin elvyttämään ja jalostamaan pienemmäksi, jotta se sopisi paremmin lemmikiksi, kokonaan sukupuuttoonkin kuolleita rotuja on kuitenkin useita. (Pietiläinen, 2013, 74-75, 247)

Kun käyttökoiria ei enää tarvittu niin paljon, alettiin kiinnittämään huomiota seurakoiriin ja niiden jalostukseen. Varsinaisen valikoivan jalostuksen katsotaan alkaneen 1800-luvulla ja suurin osa rotukoirista onkin luotu viimeisen parin sadan vuoden aikana. Rotukoirista alettiin kiinnostumaan erityisesti aatelisten joukoissa ja koirille alettiin määrittelemään rotukoh-taisia kriteereitä. Ensimmäinen koiranäyttely järjestettiin Newcastlessa vuonna 1859, tämän tapahtuman katsotaan aloittaneen nykyisen koiran jalostuksen. Rotukoirat levisivät tällöin myös keskiluokan keskuuteen, sillä rotukoirista oli tullut hyvinvoinnin symboli ja niiden jalostamisesta tuli harrastus. The Kennel Club perustettiin vuonna 1873 ja ensimmäiset rotumääritelmiä koskevat kirjat julkaistiin Englannissa 1874. (Pietiläinen, 2013, 249, 264)

Nyky aikaisten rotujen kehittäjät lähtivät kehittämään rotuja oman tarpeen mukaan, jolloin he keskittyivät ominaisuuksiltaan sopiviin koiriin. Rotujen jatkojalostajat alkoivat keskittymään rotujen puhtauteen, jolloin rotujen kantojen monimuotoisuus supistui. 1900-luvun aikana rotujen kirjosta on tullut valtava ja erilaiset koirarodut vaihtelevat paljon ulkonäöllisesti aina koosta ja ruumiinrakenteesta turkin väriin ja luonteisiin saakka. Toisaalta 1900-luvun sodat vaikuttivat myös koirakantaan ja pelkästään Suomen sisällissodan aikana arvioidaan jopa yli puolen koirakannasta kuolleen. (Kaimio, 2007 44-45, Unhola, 2009, 10)

Koiranäyttelyiden yleistyessä jalostusvalinnoissa alkoi korostumaan puhtaasti ulkonäkö ja erilaiset näyttävät piirteet, myös erilaiset muodit vaikuttivat koirien ulkonäön jalostamiseen. Tämä suljettuun populaatioon ja ulkomuotoon keskittyvä jalostaminen ei välttämättä hyödyntänyt rotujen kehittymistä, mutta se on tuonut koirille terveysongelmia lisää ja heikentänyt joidenkin rotujen tiettyjä ominaisuuksia. (Kaimio, 2007, 44-45) Hyviäkin puolia

nykyajan kasvatuksessa on olemassa, kuten 1980-luvulla Suomessa voimaan tullut PEVISA (Perinnöllisten sairauksien ja vikojen vastustusohjelma), jonka avulla pyritään ehkäisemään roduilla yleisesti esiintyviä perinnöllisiä sairauksia ja vikoja, sekä JTO (Jalostuksen tavoiteohjelma) joka antaa tietoa eri rotujen tilanteista, jalostuksesta ja sen tavoitteista. (Unhola, 2014, 266)

Koirat elävät yhä ihmisten rinnalla, mutta niiden entinen käyttö työkoirina on vähentynyt. Koirilla on nykyisiltäänkin paljon tehtäviä, kuten toiminta opas- tai poliisikoirina, mutta yhä suurempi osuus koirista toimii nykyisin puhtaasti arvostettuina lemmikkeinä ja perheenjäseninä. Tutkimusten on jopa huomattu osoittavan, että koiranomistajilla on yleisesti vähemmän stressiä, jonka myötä myös rappeumasairaudet ovat harvinaisempia. (Chaline, 2014, 51)

2.1 Koira ja yhteiskunta

Koirat ovat yksiä sopeutuvimmista eläimistä ja menestyvimmistä lajeista, niiden historia on pitkä ja värikäs eri puolilla maapalloa. Kautta historian koirat ovat olleet tärkeitä kumppaneita ihmisille ja niistä on kirjoitettu teoksia, tehty taidetta, palvottu ja niiden mukaan on nimetty tähdistöjä, kuitenkin kääntöpuolella koiria on käytetty taisteluissa, haastettu oikeuteen, käytetty teloituksissa, hukutettu rikollisten kanssa ja kidutettu kansan viihteeksi. Koirien vaikutus eri kulttuurien kehittämiseen niin metsästyksen, karjankasvatuksen kuin taloudellisen kehityksenkin kannalta on merkittävä. Koirat ovat aina toimineet ihmisten kumppaneina, vaikka niiden tehtävät ja luonne ovatkin muuttuneet kulttuurien syntyjen ja sortumisten mukaan. (Chaline, 2014, 48, 49; Pietiläinen, 2013, 260-262)

Koirien asema kulttuurissa ja yhteiskunnassa määrittää suuresti niiden elämänlaatua ja elinympäristöä. Länsimaisessa nyky-yhteiskunnassa lemmikkikulttuurin suosio ja kaupungistuminen vaikuttavat paljon siihen, miten koiria kohdellaan, pidetään perheenjäseninä ja millaisessa ympäristössä ne elävät. Koirien asema kulttuurissa myös määrittää sen, mitä niiltä halutaan ja miten niiden pitää toimia, minkälaisia koiria ihmiset tarvitsevat, sekä miten koirat saavat käyttää aikansa. Koirakulttuuri on pelkästään Suomessa muuttunut paljon viimeisen 50 vuoden aikana. Lait ja säädökset määrittävät paljon koirien pitoa ja esimerkiksi rajoittavat mahdollisuutta kulkea vapaana, mutta myös parantavat niiden asemaa. Ihmisten lisääntynyt kiinnostus lajia kohtaan ja toiminta koiria kohtaan on muuttunut positiivisemmaksi, kuten koirien lajityypillisen toiminnan tukeminen ja koulutusmenetelmien kehittyminen paremmaksi. (Tervonen, 14.6.2019)

Koirien asema on nykyään parempi kuin koskaan ennen ja niiden hoitoon ja harrastuksiin käytetään nykyisin enemmän rahaa kuin koskaan aikaisemmin, koirista on muotoutunut miljoonabisnes. Koiramaailman kulutustoiminnassa nousee samalla tavalla esille muotivirtauksia kuin ihmistenkin totumuksissa; kun toisaalla pinnalla on tietyt langattomat kuulokkeet, samaan aikaan koiramaailmassa pinnalla on mahdollisimman luonnonmukainen ja oikeaoppinen ruokinta tai tietyt harrastukset. Lemmikkeihin panostetaan rahallisesti yhä enemmän ja kun sata vuotta sitten jouduttiin lopettamaan koiria ruoan puutteen vuoksi, nykyään koirien ruokintaan käytetään miljoonia euroja vuodessa. Koirat ovat nykyisin siis tuottavia hyödykkeitä ja niille kehitetään koko ajan uusia ja monipuolisempia harrastuksia, tuotteita aina kynsiviiloista koruihin, kursseja sekä palveluita ja monia ennen vain ihmisille suunnattuja palveluita on myös tuoteistettu koirille, kuten uimaloita, päiväkoteja ja fysioterapiaa. (Kerola, Koivuranta, ym. 2017, 198-199, 208-216;)

Koirien suosioon ja näkyvyyteen liittyy kuitenkin myös kääntöpuolia. Erilaisten rotujen räjähdysmäinen suosio ja nousu niin sanotuiksi muotiroduiksi juontaa juurensa usein populaarikulttuurin tuotoksiin ja eri julkisuuden henkilöihin. (Tervonen, 14.6.2019) Pinnalla olevien julkisuuden henkilöiden rotuvalinnat ja koirien esiintyminen eri viihdekanavissa ovat vaikuttaneet rotujen valintaan ja nostanut erityisesti pienten rotujen, kuten chihuahuan ja bostoninterrierin suosiota. Elokuvat kuten Lassie, Beethoven ja 101 dalmatialaista lisäsivät collieiden, bernhardilaisten ja dalmatialaisten tunnettavuutta ja aiheuttivat rotujen nousun suosion, kun taas Game of Thrones aiheutti massiivisen siperianhuskyjen kysynnän kasvun, sarjan fanien tykättyessä siinä oleviin hurjasusiin. (Kerola, Koivuranta, ym. 2017, 58-59)

Nämä muoti-ilmiöt eivät ole kuitenkaan palvelleet koiria ollenkaan, vaan aiheuttanut niille enemmän ongelmia. Dalmatialaisten rekisteröinti määrä kasvoi Amerikassa vuonna 1996 ilmestyneen elokuvan jälkeen lähes 40 000 yksilöön vuodessa, kun kymmenen vuotta aikaisemmin niitä rekisteröitiin noin 8000 vuodessa (Kerola, Koivuranta, ym. 2017, 58-59). Siperianhuskyt ovat hyvin älykkäitä, aktiivisia käyttökoiria, jotka vaativat paljon liikuntaa ja tekemistä, eikä niiden miellyttämisen halu ole välttämättä kovin suuri (Suomalaisen siperianhusky seura). Hylättyjen ja kotia vaihtavien siperianhuskyjen määrä on ollut vahvassa nousussa vuodesta 2011 asti, kun sarja ilmestyi. Amerikassa esimerkiksi Bay Area Siberian Husky Clubin toiminta-alueella hylättyjä koiria tulee vastaan kuukausittain neljästä viiteen kappaletta, eikä kaikissa yhdistyksissä kaikkia kotia vaihtavia koiria olla pystytty ottamaan vastaan. (Robins, 21.6.2019) Iso-Britanniassa on ilmentynyt muun muassa

siten, että Dog Trust -yhdistyksen huomaan joutuneiden siperianhuskyjen määrä on kasvanut yli 400 prosenttia vuosien 2010-2018 välillä sarjan ilmestymisen aikana. (Daly, 6.5.2019)

Kasvattajat eivät välttämättä pysty vastaamaan rotujen suureen kysyntään, jolloin rodun laatu yleensä laskee. Suuri suosio houkuttelee myös kyseenalaista kasvattamista rahan vuoksi ja epämääräisissä oloissa tapahtuvaa pentutehtailua. Suosion ansiosta ostajat ovat ihastunen tietynlaiseen mielikuvaan roduista ja niiden tarpeista ei välttämättä oteta selvää, eikä usein välitetä siitä, onko koira rekisteröity, jos se tulee vain perheenjäseneksi eikä sen kanssa olla tähtäämässä kilpailuihin. Koirasta ei välttämättä haluta maksaa suuria summia ja se saatetaan ottaa helpommin vain ulkonäön ja halvan hinnan perusteella. Pahimmillaan pennuista ja emosta ei huolehdita, eikä niiden hyvinvoinnista tai terveydestä välitetä ja pentuja myydään kotiinkuljetuksella, jolloin niiden oloista ei tiedetä mitään. Huonoista olosuhteista ostetun pennun elämä voi olla hyvinkin haastavaa terveydellisesti ja se voi kantaa mukanaan erilaisia käytönhäiriöitä loppu elämänsä ajan. Näiden ongelmien vuoksi tulisi aina perehtyä siihen mistä koiran ottaa ja ymmärtää koiran tarpeita ja luonnetta, jotta tiedettäisiin, millainen koira itselle sopii. (Ess.fi; Kerola, Koivuranta ym., 2017, 45-55)

2.2 Koirat ja liikunta

Koirat on luotu liikkumaan ja liikunta on ensisijainen asia, jota koirille tulisi tarjota. Jokaisen koirarodun ominaispiirteet ovat erilaisia luuston ja lihaksiston rakenteen mukaan, vaikka anatomia on pohjimmiltaan kaikilla koirilla sama, eri koirien luiden koko ja muoto sekä lihasten pituus vain poikkeavat toisistaan. Näiden ominaisuuksien pohjalta määräytyy myös koiran rakennetyyppi ja rodulle ominainen tyyli liikkua. Koirilla on yhteensä noin 300 luuta ja 500 lihasta. Koirien lihaksistosta noin 300 lihasta vaikuttavat raajojen liikkumiseen ja laadukkaalla sekä monipuolisella liikunnalla sekä lihaskunnon ylläpidolla voidaan vaikuttaa koiran hyvinvointiin. Koirilla ei ole solisluita, joiden avulla lavat kiinnittyisivät tukirankaan, jonka vuoksi erityisesti etupään lihaksiston kunnon ylläpito on tärkeää. Koirien ruumiinrakenne on ominainen rauhalliseen raviin, nopeisiin syöksähdyksiin ja käännöksiin sekä vauhdikkaaseen juoksemiseen. (Kasvattajan peruskurssi, 2007, 39-42)

Liikunnalla on paljon samoja positiivisia vaikutuksia koiriin, kuin sillä on ihmisiinkin, sillä liikuntaa nostaa myös koirien serotoniinin tuotannon määrää ja vaikuttaa myös koiran käyttäytymiseen. Liikunnalla on positiivisia vaikutuksia ihmisten mielenterveyteen ja hyvin-

vointiin, koirien kohdalla on havaittu liikunnan vaikuttavan myös positiivisesti; laajan suomalaisen tutkimuksen mukaan erityisesti paljon laadukasta liikuntaa saavat koirat kärsivät vähemmän ongelmakäyttäytymisestä, kuten ääniarkuudesta ja eroahdistuksesta. Myös labradorinnoutajille teetetty tutkimus Iso-Britanniassa tukee näitä tuloksia; vähemmän liikuntaa saaneilla yksilöillä esiintyi enemmän aggressiivisuutta, eroahdistusta ja pelkoa, kuin koirilla, jotka liikkuvat enemmän. Vaikka liikunta ei ole ratkaisu kaikkiin ongelmiin, liikkussa koira saa myös henkisiä virikkeitä fyysisen rasituksen lisäksi. (Tiira, 2019, 123-124; Suomen Akatemia, 4.11.2015)

Koirien tarvitsema liikunnan määrä vaihtelee paljon roduittain, yksilöittäin ja myös koiran ikä ja terveydentila vaikuttavat siihen, kuitenkin jokaisen koiran tulisi saada riittävästi liikuntaa ja päästä vähintään kolmesti päivässä ulkoilemaan. Toisin kuin usein luullaan, myöskään koiran koko ei määrittele sen liikunnan tarvetta vaan myös monet pienet rodut ovat hyvin energisiä, eikä pelkät lyhyet lenkit täytä niiden liikunnantarvetta. (Tiira, 2019, 123-125) Liikunnan määrän tarpeeseen vaikuttaa myös paljon liikunnan laatu, eli se miten koira ulkoilee; hihnassa, vapaana, juosten vierellä vai leikkiessä toisten koirien kanssa. Kuitenkin useimmilla koirilla pelkkä liikkuminen liikkumisen vuoksi ei riitä, vaan sen tulisi olla mielekästä ja vaihtelevaa koiralle. Rutiinien rikkominen ja kehon haastaminen vaihtelevilla maastoilla, jossa koira saa käyttää ketteryytään, voimaa ja aivotyöskentelyä vapaana ollessaan, on paras keino ylläpitää koiran lihaskuntoa ja edistää sen koordinaation, tasapainon ja kehonhallinnan kehittymistä. (Kempe, 2010, 102; Lehtonen, 2019; Koiramme, 31.1.2020)

Normaalipainoisen koiran kylkiluut tulisi tuntea kevyesti tunnustelemalla, sen vatsan tulisi kaartua ylöspäin ja ylhäältä katsottuna koiralla tulisi erottua lantio (Leskinen, 2019). Ihmisten ylipainon lisääntyminen länsimaissa heijastuu myös koiriin, joilla liikunnan puutteesta ja liiasta ruokinnasta johtuva ylipaino on yhä yleistyvä ongelma ja arvioidaan että vähintään jo noin joka kolmas koira on ylipainoinen. Liian vähäinen liikunta myös surkastuttaa koiran lihakset ja vaikuttaa sen jaksamiseen. Niin kuin ihmisilläkin, myös koirilla lihominen on yksilöllistä ja siihen vaikuttaa moni asia. Merkittäviä tekijöitä koirien ylipainossa on omistajien asennoituminen liikuntaan ja koirien ruokintaan, mutta myös koiran rotu ja kast-raatio vaikuttavat lihoamisherkyyteen. Tämän lisäksi koiran käyttötarkoitus ja asuinpaikka voivat vaikuttaa painon kertymiseen. Ylipaino voi aiheuttaa samanlaisia ongelmia koirilla, kuin se aiheuttaa ihmisilläkin, sen riskeinä ovat muun muassa eliniän lyheneminen, elämänlaadun ja vastustuskyvyn heikkeneminen, nivelongelmat, diabetes, hengitysongelmat ja sydänvaivat. (Väyrynen, 2018, 16-20; Leskinen, 2019)

Liikunnan ja levon määrä tulee olla aktiivisimmillakin koirilla tasapainossa, sillä samalla tavalla kuin ihmisilläkin, levossa lihaksisto kehittyy ja väsyneenä liikkuessa tapaturma-alttius on aina suurempi. Perinteinen liikunta ei kuitenkaan välttämättä juurikaan väsytä koira, jolloin koiran aktivointia voi harjoittaa myös monipuolisesti erilaisten harrastuksien kautta. Harrastaessa lajin mukaan on huomioitava varsinaisen lajinomaisen treenaamisen ja fyysisen kuormituksen lisääminen rotukohtaisesti, vasta silloin kun koira on kehittynyt luustoltaan kokonaan ja sen rakenne harrastamisen sallii. (Särkkä & Vähäkoski, 2016;) Koiran aktivointi ja virikkeiden tarjoaminen lisäävät sen henkistä hyvinvointia. Aktivointia voi toteuttaa myös sisätiloissa harjoittelemalla erilaisia temppejuja tai hyödyntämällä koirille suunniteltuja leluja tai nenätyöskentelyä, jotka väsyttävät koiran, tulee kuitenkin huomioida, että myöskään liiallinen jatkuva aktivoiminen ei ole koiran hermostolle hyväksi. Aktiiviseen harrastamiseen ei silti tulisi korvata koiran perusliikuntaa. (Särkkä & Vähäkoski, 2016; Nyssönen, 14.2.2014)

2.3 Rodunomaiset tarpeet

Lajityypillinen käytös tarkoittaa erityyppisiä tarpeita, joita lajin edustajat ilmentävät ja toteuttavat voidakseen hyvin. Koirilla lajityypillistä käyttäytymismalleja on esimerkiksi pureskelu, sosiaalisten suhteiden ylläpitäminen tai kaivamisen tarve. Tällaisia tarpeita tyydyttääkseen täytyy koiran omistajan tarjota koiralle mahdollisuus niiden toteuttamiselle, esimerkiksi tarjoamalla koiralle luita pureskeltavaksi. (Nyssönen, 8.6.2019)

Jokainen koirarotu on alun perin jalostettu ihmisten tarpeiden mukaiseksi. Erilaiset rotutyypit ovat muotoutuneet toisistaan poikkeaviksi rakenteeltaan ja luonteeltaan jo tuhansia vuosia sitten. Koiran rakenne vaikuttaa esimerkiksi siihen, miten koira pystyy käyttäytymään ja miten eri käyttäytymismallit ilmenevät, sekä miten koira liikkuu. (Kasvattajan peruskurssi, 32-33) Monet rodut ovat ajan saatossa muuttuneet nyky-yhteiskuntaan sopiviksi, mutta niiden rodunomaiset piirteet ja tarpeet ovat hyvin pitkälle säilyneet. Koirarotuun kuuluu ryhmä koiria, jotka tuottavat keskenään samankaltaisia jälkeläisiä, niiden ulkoisten ja perinnöllisten ominaisuuksien ollessa riittävän samanlaisia. Eri rodut erottavat toisistaan juuri niiden rotutyypillisten yksityiskohtien ansiosta. Vaikka rodut ovat kehittyneet aikojen saatossa, tulee rodun edustajilla olla rodun alkuperäiseen käyttötarkoitukseen tarkoitettuja rotutyypillisiä fyysisiä ja henkisiä ominaisuuksia. (Kaimio 2007, 42-43)

Koirilla, kaikilla muillakin eläimellä, on paljon sisäsyntyisiä käyttäytymismalleja. Monet käyttäytymismallit ovat hyvin lajityypillisiä kaikille koirille, kuten lisääntymiskäyttäytyminen tai leikkiin kutsuminen, mutta rotujen ja myös yksilöiden välillä on eroja jo geeneissä ja

synnynnäisissä taipumuksissa, eikä jollain kaikilla koirilla välttämättä ole ollenkaan samanlaisia käyttäytymismalleja kuin toisilla, tai nämä mallit esiintyvät hyvin heikosti. Geenit säätelevät esimerkiksi hormonien tuotantoa ja aivotoimintaa ja vaikuttavat eri reaktioiden ilmenemistilanteisiin, muotoihin ja voimakkuuteen. (Kasvattajan peruskurssi, 32, 37) Yksi näistä sisäsyntyisistä käyttäytymismalleista on jo susilta saakka periytynyt metsästyskäyttäytyminen. Petoeläinten synnynnäinen metsästyskäyttäytymisen sarja koostuu viidestä osuudesta: saaliin etsiminen, tuijottaminen ja vaaniminen, kiinni ottaminen, ruumiinosan suuhun ottaminen ja pureminen hengiltä (Telkänranta, 7.12.2009). Rotujen jalostuksessa toisilla roduilla toimintasarjan osat ovat korostuneet, kun toisilla osia on karsiutunut pois. Esimerkiksi terriereillä on kyky suorittaa koko sarja loppuun asti, sillä ne on jalostettu rotanpyyntiin ja tappamaan saalis itse, kun taas seisovilla lintukoirailla korostuu tuijottamis- ja vaanimisvaihe, mutta taipumusta tappamiseen ei juurikaan ole. (Kaimio, 2007, 60-65)

Käyttäytymismallien esiintyvyyteen vaikuttaa myös koiran oppiminen, kokemukset, ympäristö, sukupuoli ja ärsykkeen kynnys, johon se reagoi. Osa käyttäytymisketjuista saattaa koiran kasvaessa kokonaan sammua ja tilalle syntyy taas uusia. Nämä ominaisuudet mahdollistavat koiran sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin ja yhteiskuntaan. Koirien perimä kuitenkin vaikuttaa siihen, kuinka paljon mihinkin käyttäytymismalliin pystyy vaikuttamaan. Mikäli koiralla esiintyy vahvasti jokin synnynnäinen käyttäytymismalli, siitä ei pääse kokonaan eroon, kun taas jos tällaisia malleja ei esiinny ollenkaan, ei koira niitä myöskään opi. (Kaimio, 2007, 60-70)

Erot eri rotujen välisessä ominaisessa käyttäytymisessä ovat siis hyvin suuria, johtuen rotujen jalostuksesta ja erilaisesta perimästä, selkeitä havaittavia eroavaisuuksia rotujen välillä esiintyy muun muassa koirien taipumuksessa haukkumiseen, kiihtymiseen ja koiran koulutettavuuteen. Rotujen ulkonäöstä ja rakenteesta pystyy yleensä päättelemään sen alkuperäisen käyttötarkoituksen. (Kasvattajan peruskurssi, 33) Koirilla, jotka on jalostettu alun perin metsästämään on tyypillisesti pienempi ärsykeherkkyys saaliin perään lähtemiselle, kun taas noutajiksi jalostetuilla roduilla on voimakkaampi taipumus kantaa esineitä suussa. Käyttökoiriksi jalostetut rodut ovat usein hyvin aktiivisia ja turhautuvat helposti tekemisen puutteesta. Koirat voivat hyvin vasta silloin, kun ne pääsevät toteuttamaan rodunomaisia tarpeitaan, joko toteuttaen alkuperäistä käyttötoteutaväänsä kuten metsästämistä, tai muita korvaavia toimintoja, joilla koira pääsee harjoittamaan vastaavia toimintamalleja. Vetokoiran tulisi päästä vetämään, paimennuskoiran paimentamaan ja laumanvartijan vahtimaan. Mikäli koiran käyttäytymispiirteet eivät sovi yhteen tai ovat ristiriidassa ympäristön kanssa, koira purkaa turhautumisensa ongelmakäytöksensä, kuten tavaroiden tuhoamisena tai autoja jahtaamalla. Tästä kärsii yleensä koiran lisäksi myös omistaja ja

elinympäristö. Jokaisen koiran ostajan tulisi rotua valitessa aina ottaa huomioon ja ymmärtää sen alkuperäinen käyttötarkoitus sekä rodulle tyypillinen käytös ja omien kykyjen riittäminen rodun kouluttamiseen, eikä pelkästään rodun ulkonäköä. (Kempe, 2010, 95; Kaimio, 2007, 74-80, 91)

2.4 Koiran terveys ja hyvinvointi

Hyvinvointi on laaja käsite ja sitä on vaikea tarkkaan määrittellä, sillä eläinten hyvinvoinnin määritelmä ja eläinten asemaan vaikuttaa paljon esimerkiksi sen käyttötarkoitus, aika-kausi ja kulttuuri, jossa eläin asuu. (Mäkilä, 8-9) Maa- ja metsätalousministeriön perustama seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelulautakunta määrittää eläimen hyvinvoinnin olevan sen omaksi kokemukseksi omasta fyysisestä ja psyykkisestä olotilastaan. Eläinten hyvinvoinnin perustan saa aikaan sen mahdollisuuden sopeutua ympäristöönsä ja sen vallitseviin olosuhteisiin, sekä ihmisen riittävä ymmärrys lajista ja sen tarpeista, työstä hyvinvoinnin edistämiseksi ja hyvistä olosuhteista eläimen pidolle. (Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan määritelmä eläinten hyvinvoinnille) Koiran omistajan tulee huolehtia kaikin puolin koiran terveyden ja hyvinvoinnin ylläpidosta. Koira tarvitsee seuraa, liikuntaa ja henkisiä virikkeitä. Koirien kohdalla hyvinvoinnin yleisimpiä ongelmia on liikunnan puute ja virikkeettömät tilat. (Kasvattajan Peruskurssi, 53; Suomen Eläinsuojeluliitto;)

Ihmisillä on velvollisuus kohdella eläimiä niiden hyvinvointia tukevilla tavoilla. Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelulautakunta tarkastelee eläinten hyvinvointia kolmesta erilaisesta näkökulmasta. (Mäkilä, 8-9) Nämä kolme eläinten oikeutta ovat esiteltynä seuraavassa kuviossa:

Kuvio 1. Eläinten oikeudet, mukailten Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan määritelmää eläinten hyvinvoinnista.

Koirien osalta lajinmukaisen käyttäytymisen ja elinympäristön toteutumisella tarkoitetaan mahdollisuutta esimerkiksi turvalliseen liikkumiseen, ulkoiluun, ympäristöön tutustumiseen ja elinoloihin, viettien kuten metsästyksen toteuttamiseen ja mahdollisuuden socialisoitua ja leikkiä lajitovereiden kanssa. Hyvä kohtelu ja positiiviset kokemukset toteutuvat yksilölliset käyttäytymistarpeet toteuttamalla, mahdollistamalla sopivan toiminnan ja väkivallattomat koulutusmenetelmät sekä vuorovaikutuksellisuudella. Terveyttä tulee ylläpitää muun muassa mahdollistamalla sekä fyysinen, että psyykinen terveys, oikealla ravinnolla, perushoidolla ja eläinlääkärin hoidolla. (Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan määritelmä eläinten hyvinvoinnista; Mäkilä, 10-11)

Hyvinvoiva ja tyytyväinen koira nauttii elämästään ja suoriutuu jokapäiväisestä arjesta hyvin. Koiran hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä perustekijöitä ovat säännöllinen ja suunniteltu perushoito, ruokinta, liikunta, lepo, koiran hyvät elinolosuhteet ja peruskoulutus. Näiden elementtien tulisi olla tasapainossa keskenään, huomioiden myös koiran rodun ja elämäntilanteen. Omistajalla ei ole vastuu pelkästään fyysisestä, mutta myös henkisestä hyvinvoinnista, joten koiralle tulee tarjota virikkeitä ja olla sille seurana. (Kasvattajan peruskurssi, 67; Kempe, 2010,102)

Koiran omistajan tulee tunnistaa terve ja hyvinvoiva koira, säännöllisen perushoidon tarkoituksena on oppia tunnistamaan nämä piirteet ja erottamaan alkavat ja mahdollisesti kehittyvät terveysongelmat tarpeeksi ajoissa. Asianmukaisella hoidolla voidaan myös ennaltaehkäistä terveysongelmien syntyä. Koiran säännöllisen perushoidon toimenpiteisiin kuuluu silmien, korvien ja hampaiden putsaaminen tarvittaessa, kynsien leikkaaminen sekä rodunomainen turkinhoito, pesuineen, leikkauksineen ja harjaamisineen. Hoidon yhteydessä myös koiran keho kannattaa käydä läpi, jotta muun muassa mahdolliset iho- tai ulkoloisongelmat huomataan ajoissa. Nämä kaikki hoitotoimenpiteet tulee tehdä koiralle aina mieluisella tavalla ja koira tulisi totuttaa niihin heti pennusta asti käsittelemällä sitä säännöllisesti. Säännöllisellä käsittelyllä koira myös oppii luottavaiseksi, jolloin sitä on helppo hoitaa ajasta ja paikasta riippumatta. Säännöllinen perustarkastus viikoittain on tarpeellista, jotta mahdollisesti kehittyvät ongelmat varmasti huomataan ajoissa, vaikka hoitotoimenpiteitä ei välttämättä aina tarvittaisikaan. (Kasvattajan peruskurssi, 53, 67)

Koirat kärsivät paljon samanlaisista terveysongelmista kuin myös ihmiset. Koirilla on omat virukset ja tarttuvat tautinsa, myös erilaisia perinnöllisiä sairauksia tunnetaan koirilla yli 400. Periytyviä sairauksia ja vikoja ei saa tarkoituksella periyttää eteenpäin. Rokottaminen

on yksi tärkein toimenpide koiran terveyden ylläpitämiseksi ja tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi. Samoin kuin ihmiset, koiratkin rokotetaan vaarallisia tauteja vastaan, jolla myös ehkäistään niiden leviämistä. Suomessa koirat tulee rokottaa penikkatautia, rabiesta, parvoa ja tarttuvaa maksatulehdusta vastaan, jonka lisäksi suositellaan kennelystärokotetta. Lisäksi koirilla tulee tarkkailla ulkoloistartuntoja, kuten kirppuja ja punkkeja, säännöllisesti ja madottaa sisäloisia vastaan. Osa ulkoloisista voi olla myös vaarallisia ihmiselle. (Kasvattajan Peruskurssi, 53, Kennelliitto.fi, Rokotusmääräykset; Menna, Koiran sairaudet)

Koiran terveys vaikuttaa myös sen elinympäristöön. Koirat eivät vain levitä mahdollisia tartuntatauteja toisiin koiriin, mutta myös ihmisiin ja sairas koira voi olla lisäksi arvaamaton. Tautien ja sairauksien leviämisen ehkäisemiseksi tulee noudattaa koirien rokotusohjelmaa, tutkia ne säännöllisesti ulkoloisten varalta ja noudattaa hyvää keittiöhygieniaa koiria ruokkiessa. Koirien piilevät kiputilat ovat vaikea huomata, sillä koirat eivät välttämättä käyttäytymisellään viesti sitä. Eri rotuja jalostettaessa on joidenkin rotujen kohdalla vaadittu korkeaa kipukynnystä, jotta koira voisi suoriutua työtehtävästään, eikä koira välttämättä välitä kivusta, vaikka sitä sattuukin. (Mäki & Hielm-Björkman, Tunnistatko koirasi kivun) Jos koira kipu on piilevää, voi olla haastavaa huomata millainen tilanne kiputilan laskaisee. Kiputilat voivat ilmetä monella eri tavalla, koirat voi esimerkiksi paeta, olla ruokahaluton, väistää vaistomaisesti asioita, joiden tunnistavat tuottavan kipua, läähättää tai jähmettyä paikalleen. Yleensä kipu aiheutuu akuutisti, esimerkiksi koiran törmätessä johonkin, jolloin kipu on helpompi tunnistaa, kuitenkin kroonistuneet kiputilat, kuten erilaiset hermovauriot, näkyvät vain pieninä muutoksina koiran käyttäytymisessä, eikä niiden tunnistamiseen välttämättä ole selviä yleisiä merkkejä, joita saisi koirasta luettua. Tällaisissa tilanteissa aikaisemmat ja tutut kivuttomat ärsykkeet, kuten koiraan koskeminen saattaa tuottaa sille kipua ja vaikuttaa sen käytökseen. Koiran oireiden ja kivun tunnistamiseksi omistajan tulisi tarkkailla koiraa säännöllisesti, jotta oppisi tunnistamaan millaista koiran tavallinen käyttäytyminen on ja havainnollistamaan sen mahdolliset muutokset, jotta kipua voitaisiin hoitaa mahdollisimman ajoissa. (Mäki & Hielm-Björkman, Tunnistatko koirasi kivun; Kaiperla, 5.5.2017.)

Koirien ja muiden eläinten hoitoon, pitoon, kohteluun ja käsittelyyn yleisestikin liittyy paljon erilaisia säännöksiä, joilla pyritään turvaamaan eläinten kohtelua, sekä eläinten ja ympäristön hyvinvointi ja turvallisuus. Eläinsuojelulaki koskee kaikkia eläimiä ja siinä määritellään kuinka eläimiä saa kohdella, eläinsuojelulain tarkoituksena on suojella jokaista eläintä turhalta kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Näitä periaatteita täydennetään eri eläinten osalta muun muassa eläinsuojeluasetuksilla ja yksityiskohtaisempia täydennyksiä juuri koirien osalta ovat muun muassa vaatimukset asianmukaisille asuintiloille, lajinomaisen

käyttäytymistarpeiden tyydyttäminen ja ruokinnan vaatimukset. (Ruokavirasto, 3-10) Lisäksi koirien pitoon liittyvää lainsäädäntöä säädetään järjestyslaissa ja metsästyslaissa. Järjestyslain koirakurin pykälän mukaan koirat tulee pitää kytkettynä taajamassa, niille tarkoitettuja alueita, kuten koirapuistoja lukuun ottamatta ja niiden jätökset tulee korjata hoitueilta taajama-alueelta. Metsästyslaissa koirien osalta säädetään esimerkiksi yleisestä kiinnipitovelvollisuudesta maaliskuun ensimmäisestä päivästä elokuun 19. päivään saakka, koirien irti pitämisestä maanomistajan luvalla, koirakokeista ja koirien kouluttamisesta. Lisäksi koiranomistaja on rikosoikeudellisessa vastuussa, mikäli koira aiheuttaa ympäristölle vahinkoa. (Kennelliitto.fi, Koiriin liittyvä lainsäädäntö)

2.5 Kasvattajat ja kasvatustoiminta

Kasvatustoiminnan tarkoituksena tulisi olla koirakannan laadun parantaminen ja rodun kehittäminen koko rotua ajatellen. Koiran luonne ja käyttäytyminen ovat sen tärkeimpiä ominaisuuksia niin koiran elämänlaadun, kuin myös omistajan ja ympäristön näkökulmasta. Jalostuksen tulee olla suunniteltua ja ohjenuorana voidaan tarkkailla rotumääritelmää, kuitenkin jalostuksessa tulee vältellä eri ominaisuuksia liioittelua. Koirankasvattajien tarkoituksiperät voivat kuitenkin vaihdella hyvin paljon. Toisille kasvattaminen on vain harrastus siinä missä muukin koiratoiminta, toisille osa elinkeinoa. Myös kasvattamisen näkökulmat ovat vaihtelevia, yksi kasvattaa kotikoiria, toinen keskittyy alkuperäiseen käyttötarkoitukseen, kolmas rodun ulkomuotoon. (Kasvattajan peruskurssi, 33; Kerola, Koivuranta, ym. 2017, 18-19)

Vastuullisen koirankasvatuksen tavoitteina on vaalia koirien terveyttä, toiminnallisuutta sekä hyvinvointia ja sille on määritelty tietyt periaatteet. (Kasvattajan Peruskurssi, 50) Virallisten kasvattajien tulee allekirjoittaa Kennelliiton kasvattajasitoumus ja noudattaa näitä periaatteita kasvatustoiminnassaan. Lisäksi Kennelliiton yleinen jalostusstrategia painottaa jalostuksen tavoitteita kaikkien rotujen kohdalla. Kasvattajan tulee huomioida ensisijaisesti jalostusvalinnoissaan koirien terveys, hyvä ja tasapainoinen luonne, sekä koirien rodunomaisuus niin koirien rakenteelta, ulkomuodolta, kuin myös käyttöominaisuuksiltakin. Jalostuskoirien tulee olla rodun keskitasoa parempia näiltä ominaisuuksiltaan, eikä jalostuskoiralla saa esiintyä arkielämää mahdollisesti haittaavia ominaisuuksia kuten luonnehäiriöitä, käytösongelmia tai sairauksia. Rotujen monimuotoisuuden ja terveyden varmistamiseksi jalostukseen tulee käyttää monipuolisesti rodun yksilöitä, jotka ovat rakenteeltaan terveitä, pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja polveutuvat pitkäikäisistä suvuista. Näiden kaikkien periaatteiden tulisi toteutua kaikissa eri jalostuskäyttöön valittavissa yhdistelmissä, kummankin jalostuskoiran osalta. (Yleinen Jalostusstrategia 2018-2022, 4-12)

Kasvattajan tulee huolehtia emän ja pentujen hyvinvoinnista, sekä huolehtia kaikista koiristaan niin, ettei niistä koidu haittaa muulle ympäristölle. Pennut tulee sosiaalistaa ja totuttaa käsittelyyn ennen luovuttamista, sekä myydä vain niille soveltuville omistajille hyväkuntoisina ja terveinä. Kaikki pennut tulee rekisteröidä ja tehdä kirjalliset sopimukset niiden myynnistä. Koirien ja rodun terveydentilasta tulee olla avoin, eikä kasvattajan tule pimentää tietoa, joka voi mahdollisesti vaikuttaa ostopäätökseen. Lisäksi kasvattajalla on tärkeä rooli neuvoa pentujen omistajia niiden koko eliniän ajan ja kertoa uusille omistajille koiran omistamisen vastuista ja velvollisuuksista. (Yleinen Jalostusstrategia 2018-2022, 4-12)

Kasvattajan koiratuntemuksen tulee siis olla laaja. Kasvattajan täytyy tuntea rotunsa hyvin; sen rakenne, luonne, liikunta, genetiikka, mahdolliset terveysongelmat ja käyttötarkoitus, hyvän ja laadukkaan rodun jalostuksen edistämiseksi. Kasvattajilla on tärkeä tehtävä miettiä, sopiiko hänen rotunsa koiraa toivovalle ostajalle, sekä myös vastuu tiedon levittämisestä koirien omistajille, jotta koirien kehitys, terveys ja hyvinvointi on taattua. (Kennelliitto.fi, Koiran kasvatus ja terveys)

Kasvatuksen tulisi siis perustua laajaan tietämykseen koirista, sekä avoimuuteen ja yhteistyöhön muiden tahojen kanssa. Kasvatustoiminnassa on kuitenkin myös monia puutteita. Vaikka suurin osa kasvattajista toimii vastuullisesti ja välittää aidosti koiristaan, niiden terveydestä sekä hyvinvoinnista, niin silti löytyy kasvattajia, joilla on puutteellinen perustietämys kasvattamisesta, väärää painopisteitä kasvatustyössään, kuin myös täysin vastuuttomia kasvattajia, jotka tekevät kasvatustyötä rahan vuoksi ja käyttävät koiria jalostukseen liian aikaisin ja liian tiheästi. (Kerola, Koivuranta, ym. 2015, 18-19; Harjumaa, 4.4.2020) Kasvattamista voi kuitenkin tehdä melkein minkälaisella taustalla tahansa, eikä kaikki kasvatus ole rodun jalostamista. Vakavista rikkeistä ja laiminlyönneistä kasvattajat voivat saada koirien rekisteröintikiellon. Kennelneuvoja, jotka muun muassa opastavat kasvattamiseen ja koiriin liittyvissä asioissa, sekä tekevät yhteistyötä eläinsuojeluviranomaisten kanssa, on Suomessa noin 40 kappaletta, eikä kasvattamisen laadunvalvonalle ole tarpeeksi resursseja, vaan kasvattajat vastaavat itse kasvatustoiminnastaan. (Kerola, Koivuranta, ym. 2015, 45, 54-55, 64; Harjumaa, 4.4.2020)

Yhtenä ongelmana koirien kasvatuksessa voidaan nostaa nykyisten koirarotujen sairaudet. Monien rotujen osalla alkuperäisesti kuvailtu käyttötarkoitus, ulkonäkö ja luonne ovat muuttuneet ja monista käyttöön tarkoitetuista roduista on tullut puhtaasti seurakoiria. Koirarotujen sairaudet ja rakenteelliset ongelmat eivät kuitenkaan ole syntyneet yhdessä

yössä, vaan kehittyneet pitkän aikavälin jalostustoiminnan seurauksena. Näiden ongelmien korjaaminen kokonaan ei myöskään ole täysin mahdollista muutaman sukupolven jalostuksen kehittämisessä, vaikka rotua jalostettaisiin ihanteellisemmaksi ja terveemmäksi alkuperäistä rotumääritelmää silmällä pitäen. (Kasvattajan Peruskurssi, 39, 58) Osa roduista on jalostettu vain muutamasta kantakoirasta, mikä tarkoittaa, että niiden geenipohja on hyvin suppea, jolloin myös perinnöllisten sairauksien määrä on suuri. Lisäksi tarkoituksenmukainen linjasiitos, eli sukusiitos, jota on käytetty paljon tiettyjen ominaisuuksien periyttämiseen, kaventaa geenikantaa entisestään, heikentäen rodun perinnöllistä monimuotoisuutta ja kohottamalla riskien perinnöllisten sairauksien esiintymiselle. Tietoisuus tämäntyyppisen jalostuksen haitta puolista ja ongelmista on yleistynyt vasta 1990- ja 2000-lukujen aikana, joten hyvin mahdollista että nykyisten koirienkin sukupuussa esiintyy samat koirat useampaan kertaan. (Kerälä, Koivuranta, ym. 2017, 25-27) Geenikannan kaventamiseen on vaikuttanut lisäksi niin kutsutut matadoriurokset, eli rotunsa huippuyksilöt, joita on käytetty niin paljon jalostukseen, että osa kannasta on väistämättä sukua keskenään. Tällaisilla jalostuksiin käytetyillä uroksilla voi olla jopa satoja jälkeläisiä. (Kasvattajan Peruskurssi, 39, 58; Korhonen & Putkonen, 24.4.2018)

Virallisilla koiraroduilla on kaikilla oma rotumääritelmänsä, mikä kertoo millainen rodunedustajan tulisi olla ulkonäöltään ja luonteeltaan. Rotumääritelmä ei välttämättä ole syy koirien terveysongelmiin, vaan se, miten niitä on tulkittu milloinkin. Koiranäyttelyiden yleistyminen 1900-luvulla vaikutti paljon jalostukseen, jolloin se kääntyi hyvin paljon ulkonäkökeskeiseksi, mikä on vaikuttanut nykyiseen koirakantaan ja niiden yleistyneisiin ongelmiin. Rotuja on alkuperäisestä ulkomuodostaan jalostettu esimerkiksi yhä lyhytkuonoisemmiksi, ryppyisemmiksi, valtavan suuriksi ja karvattomiksi, ja nämä ominaispiirteet aiheuttavat koirilla erinäisiä ongelmia, kuten hengitysvaikeuksia, ihottumaa ja eliniän lyhentymistä. Nämä ongelmat herättävät paljon pohdintaa nykyisen jalostamisen eettisyydestä ja kestävyytystä. (Fagelholm, 10.10.2014; Kerola, Koivuranta ym. 2017, 19-27)

Ongelmien tullessa tietoisuuteen niihin on myös pyritty vaikuttamaan paljon ja tekemään työtä koirarotujen terveydentilan parantamiselle. Koirien terveydentilaan kiinnitetään yhä enemmän huomiota ja koirien kasvatusta ohjataan esimerkiksi Kennelliiton JTO:lla, eli jalostuksen tavoiteohjelmalla ja PEVISA -ohjelmalla, johon rotujärjestöt voivat halutessaan kuulua. PEVISA, eli perinnöllisten sairauksien ja vikojen vastustusohjelma esittää rodun jalostukselle tavoitteet ja määrittelee pakollisiksi tietyt terveystutkimukset roduissa, ennen kuin koiria saa käyttää jalostukseen. (PEVISA 2020; Kerola, Koivuranta, ym. 2017, 29-34) Koirien terveystutkimusten määrä onkin lähes tuplaantunut vuoteen 2005 verrattuna. Muita konkreettisia keinoja, joilla pyritään vaikuttamaan terveyteen, on esimerkiksi

brakykefaalisille roduille, kuten mopseille ja ranskanbulldoggeille on kehitetty koirien ”Cooper testi”, jolla mitataan koiran kuntoa ja tutkitaan, onko koirilla hengitysvaikeuksia vai ei. Testin tarkoituksena on puuttua siihen, ettei hengitysvaikeuksista kärsiviä koiria käytettäisi jalostukseen. (Kerola, Koivuranta, ym. 2017, 29-34) Toisena keinona koirien terveydentilan ja geenipohjan parantamiselle on roturisteytykset, joko rodun erilaisten muunnosten välillä tai risteyttämällä rotu toisen, terveemmän rodun kanssa, sekä rotuunotto. Rotuunotto tarkoittaa rodun kehittämismaassa olevien maatiaskoirien hyväksymistä rotuun, vaikka se ei olisikaan rekisteröity rodun edustaja, mutta sen perimä on sama kuin rodun kannassa. (Kasvattajan Peruskurssi, 61; Yleinen jalostusstrategia 10-13)

Muita toimia joilla koirankasvatuksen laatua on pyritty parantamaan, on esimerkiksi Kennelliiton kaikille avoin jalostustietojärjestelmä, josta näkee muun muassa kaikkien rekisteröityjen koirien sukupuut, terveystulokset ja kilpailutulokset. (Kerola, Koivuranta, ym. 2017, 30-34) Kennelliitto on myös asettanut jalostusrajoituksia yksilöille; nartuilla saa teettää maksimissaan viisi pentuetta ja suunnitteilla on myös alaikärajan asettaminen narttujen jalostukselle, jotta välttyttäisiin epäeettiseltä jalostamiselta. (Harjumaa, 4.4.2020) Myös jalostusrajoituksia lähisukulaisten käyttöön on tehty ja ohjeistuksissa suositellaan sellaisia yhdistelmiä, joissa ensimmäisen kolmen sukupolven aikana koira esiintyy sukutaulussa vain kerran. Tietyissä roduissa myös uroksille on asetettu sallittu jälkeläismäärä. (Yleinen jalostusstrategia 10-13) Lisäksi näyttelytuomareita on ohjeistettu olemaan palkitsematta liian yliliioteltuja yksilöitä, esimerkiksi koira, jolla on liioitellun lyhyt kuono, jottei näitä yksilöitä käytettäisi jalostukseen. Eläinsuojelulaki määrittelee lisäksi millaisissa olosuhteissa koiria saa pitää ja käyttää jalostukseen. Asetuksissa esimerkiksi määrätään, ettei narttua saa käyttää jalostukseen liian usein, eikä pentuja vieroittaa liian varhain. (Kerola, Koivuranta, ym. 2017, 46-48; PEVISA, 2020)

3 Verkko-oppiminen

Oppimiskäsityksen muuttuminen ja tieto- sekä viestintäteknologian jatkuva kehittyminen ovat tuoneet mukanaan uusia verkossa tapahtuvia oppimisen muotoja. Opetuksesta yhä suurempi osuus siirtyy verkkoon ja virtuaalisuus ja digitaalisuus ovat nykyisin jo arkipäivää opiskelussa. Yleensä verkko-oppiminen yhdistetään verkkokursseihin, mutta verkko-oppimisen käsite on laajempi ja pitää sisällään kaiken tiedonhausta aina verkkoseminaareihin sekä erilaiset ohjelmat, joita käytetään havainnollistamiseen kuten pelit tai simulaatiot. (Keränen & Penttinen, 2007, 148) Verkko-oppimisen käsitteellä voidaan kuvailla kaikkia tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntäviä oppimistilanteita. Digitaalisessa ympäristössä tapahtuvan opiskelun lisääntyminen vaatii niin opiskelijoilta, kuin opettajilta uudenlaista tiedon omaksumista, oppimista ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä. (Mäkelä & Timonen, 2019, 25)

Verkko-oppimista tapahtuu monissa eri muodoissa, jotka voidaan jakaa karkeasti lähiopiskeluun, itseopiskeluun ja monimuoto-opiskeluun. Lähiopiskelussa verkko-oppiminen toimii tukena ja työkaluna muun opetuksen rinnalla ja sitä voi hyödyntää erilaisissa tehtävänänoissa tai siirtää materiaalit suoraan oppimisalustalle. Lähiopiskelu on usein sidoksissa tiettyyn aikatauluun tai lukujärjestykseen. Monimuoto-opiskelusta puhutaan silloin kun ainakin osa materiaaleista on verkossa ja opinnot sisältävät paljon etäopetusta ja itsenäistä opiskelua. Tällöin lähiopetuksen määrä on vähäisempää, mutta opettaja toimii verkossa ohjaajana, vastaamalla esimerkiksi kysymyksiin ja antamalla palautetta. Kun verkko-oppiminen tapahtuu itsenäisesti, korostuu opettajan rooli ennen varsinaista oppimistilannetta. Tällöin on tärkeää, että oppimissisältö, prosessi ja materiaalit on laadittu huolella. (Kalliala, 2002, 20-28, 35)

Verkkokurssit ovat tietyillä verkko-oppimisalustoilla kuten Moodlessa, toteutettavia koulutuksellisia kokonaisuuksia, jotka sisältävät erilaisia tehtäviä, toimintoja, oppimateriaaleja ja verkossa toimivan oppimisprosessin. (Keränen & Penttinen, 2007, 2-3) Verkkokursseilla on aina määritelty tavoite, jota sen sisältö ja laajuus palvelevat. Usein verkkokurssien opiskelu on itsenäistä ja aikataulut ovat vapaampia kuin lähiopetuksessa, jolloin ne mahdollistavat etäopiskelun, milloin tahansa ja missä tahansa, kun se sopii omaan elämäntilanteeseen. Verkkokurssit lisäävät joustavuutta niin opettajille kuin oppilaillekin, jonka lisäksi ne helpottavat myös opintojen kehittämistä ja oppimateriaalien päivytystä. Opiskelijoiden osalta digitaalinen oppimisympäristön käyttäminen tarkoittaa aktiivista roolia oppijana, joka vaatii myös informaatiolukutaidon kehittämistä. (Salovaara, 6.9.2004; Mäkelä, Timonen & Kangas 2019, 12)

Verkkokurssien toteuttamiseen on monia erilaisia keinoja. Riippuen oppimisen muodoista, verkkokurssi voi esimerkiksi alkaa ja loppua tiettyyn aikaan, sisältää aloitustapaamisen ja tenttejä opettajajohtoisesti tai se voidaan pitää avoimna jatkuvasta ja se voidaan suorittaa itsenäisesti silloin kun itse haluaa. Opiskelun ollessa itsenäistäkin verkkokursseilla voidaan hyödyntää vuorovaikutuksellisuutta erilaisissa viestintäkanavissa ja keskusteluissa. (Kalliala, 2002, 28)

3.1 Verkkokurssin rakenne

Verkkokurssin rakenne tulee voida jakaa selkeisiin sisältökokonaisuuksiin tai jaksoihin, joilla on omat aihionsa ja oppimistavoitteet. Oppimistavoitteiden tulisi tulla ilmi jokaisen osion alussa. Sisällön jakaminen eri osioihin helpottaa myös verkkokurssin aikataulutusta opiskelijan sekä opettajan kannalta. (Keränen & Penttinen, 2007, 138-142)

Opiskelu etenee usein eri tavoin verkkokurssin tasosta, opiskeltavista asioista ja kurssin suoritustyyppistä riippuen. Yleisesti verkkokursseilla kuitenkin esiintyy seuraavat perusvaiheet; aloitus, materiaaleihin tutustuminen ja syventyminen, vuorovaikutuksellisuus, tehtävien ja tenttien tekeminen sekä yhteenveto ja arviointi. Verkkokurssin opiskelun ollessa itsenäistä, tulee materiaalien vastata kaikkiin opiskelijan kysymyksiin ja se tulee olla testattu ennen käyttöönottoa. (Kalliala, 2002, 28, 47; Aalto-Yliopisto & Huhtanen, 2019, 11-12)

Kurssin aloitusvaiheessa tärkeää on selkeät ohjeistukset kurssilla toimimisesta ja opiskelijan motivaation rakentaminen sen aktiivista suorittamista kohtaan. Hyvä johdanto on osa kurssin aloittamista ja se kertoo, mitä verkkokurssilla käsitellään ja opitaan, mitkä ovat kurssin tavoitteet, miksi tiedot ovat hyödyllisiä ja miten kurssi tulisi suorittaa. Johdannossa tulisi myös käydä ilmi kurssin osaamistavoitteet, aikataulut ja ohjeistus sen suorittamisen tapoihin liittyvistä asioista, kuten ohjeistus mahdollisiin kurssilla suoritettaviin tentteihin. Johdannossa voidaan myös käydä läpi toiminta-alusta ja keskusteluryhmien käyttäminen ja niiden erilaiset toiminnot. (Pellinen, 23.4.2019; Keränen & Penttinen, 2007, 138)

Riippuen siitä miten verkkokurssi toteutetaan, voidaan kurssin materiaaleihin tutustua joko opettajajohtoisesti, yhdessä muiden oppilaiden kanssa tai itsenäisesti. Mikäli kurssilla on tarkoituksena tehdä ryhmätöitä, on myös toisiin opiskelijoihin tutustuminen ja ryhmäytyminen tärkeää. Tiedon rakentuminen alkaa peruskäsitteisiin tutustumisella, oppimateriaalien läpikäynnillä ja tehtävien tekemisellä. Oppimateriaaleihin tutustuminen voi alkaa joko suo-

raan perehtymällä kurssin sisältämiin kokonaisuuksiin, tai aloittamalla tutustumisen tehtävien kautta ja etsimällä materiaaleista niiden ratkaisemiseen vaadittavia tietoja, jolloin tutustuminen ja tekeminen linkittyvät keskenään. Tehtävät voivat koostua joko yksilö- tai ryhmätehtävistä, sisältäen esimerkiksi keskusteluja kurssin aiheista, tiedon hakua, toisten opiskelijoiden tehtävien kommentointia ja vertaispalautteita. Tehtävissä tarkoituksena on pystyä soveltamaan opittua materiaaleja, joka auttaa myös tiedon syventymiseen. (Kalliala, 2002, 50-55; Keränen & Penttinen, 2007, 138-149)

Testien ja tenttien avulla opettaja pystyy arvioimaan, onko olennaiset asiat opittu ja opiskelija saa samalla palautetta omasta oppimisestaan. Kurssin arvioinnissa voidaan hyödyntää sekä formatiivista, että summatiivista arviointia. Formatiiivisella arvioinnilla arvioidaan oppimisprosessia, kuten opiskelijan lähtötilannetta ja sen kehittymistä prosessin aikana. Formatiiivisen arvioinnin tavoitteena on edistää ja tukea oppimista esimerkiksi palautteenannon avulla, sekä auttaa opettajaa ohjaamaan opetusta opiskelijoiden tarpeet huomioiden. Summatiivisella arvioinnilla mitataan opiskelijan tietojen ja taitojen tasoa, eli oppimisen tulosta prosessin lopussa. Summatiivinen arviointi on usein numeerista ja sillä voidaan mitata muun muassa oppimistavoitteiden saavuttamista. Koska verkkokursseilla voi olla vaikea arvioida opiskelijan aiempaa osaamista ja aktiivisuutta, on osaamista helpompi arvioida suoritusten mukaisesti. Testien ja tehtävien kannalta olennaisinta on niistä saatu palaute, joka voi syventää näkökulmaa opittuihin asioihin. Koko kurssin suorituksen arvioinnin kannalta on kuitenkin hyvä hyödyntää formatiiivisen arvioinnin keinoja, kuten opiskelijan itsearviointia omasta oppimisestaan ja osaamisen tasosta ja muilta saatua palautetta. (Löfström, Kanerva, Tuuttila, Lehtinen ja Nevgi, 2010, 22-23)

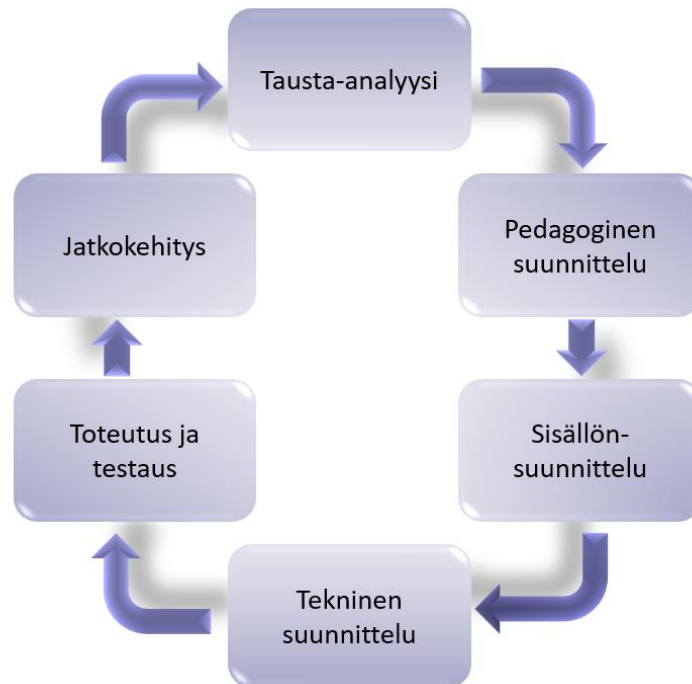
3.2 Verkkokurssin luominen

Verkkokurssi tulisi suunnitella pedagogiikka edellä, mutta käytännön tasolla suunnittelu yleensä kulkee yhdessä pedagogiikan, sisällön ja tekniikan kanssa, sillä erilaiset alustat ja kurssisisällöt tuovat erilaisia haasteita suunnittelulle. Mikäli sisältö kurssille on jo tarkkaan määritelty, esimerkiksi opintosuunnitelmassa, toteutetaan usein sisältö ensin ja määritellään opintojakson tavoitteet. Tämän jälkeen mietitään, millainen pedagoginen malli palvelee kurssin tavoitteita. Tärkeää verkkokurssin toteuttamisessa on kokonaisvaltainen suunnittelu, valmisteleminen, ennakointi, pitkäjänteinen kurssin kehittäminen ja uudistaminen. Teknologian avulla oppiminen ja todellisuus eivät kuitenkaan välttämättä aina kohtaa, tämän vuoksi verkkokurssin toteutuksen ei tarvitse olla heti täydellinen, mutta se tulee olla kehitettävissä jatkossa opiskelijoille mieluisammaksi. Suunnitteluvaiheessa voi hyödyntää

erilaisia suunnittelumalleja, yksi niistä on toistuva ja täydentävä suunnittelu. (Koli, 2008,18-20; 23.8.2010; Hiltunen 7.10.2016.)

Toistuva ja täydentävä suunnittelu noudattaa tiettyä sykliä, jolloin prosessin vaiheet ovat toistettavissa uudelleen mistä tahansa kohdasta alkaen. Tämä suunnittelumalli mahdollistaa kokonaisuuden muokkaamisen vaivattomasti vain tietyissä osa-alueissa puutteiden ilmentyessä, jolloin koko verkkokurssia ei tarvitse muokata uudelleen vaan voidaan keskittyä näihin prosessin vaiheisiin. (Hiltunen, 7.10.2016.)

Kuvio 2. Toistuva ja täydentävä suunnitteluprosessi mukailten Hiltunen, 2016

Tausta-analyysissä tulee pohtia kokonaisvaltaisesti kurssin suunnittelua ja kartoittaa siihen vaikuttavia taustatekijöitä. Analyysissä tulee huomioida syyt kurssin verkkototeutukselle, mitkä ovat sen edut muihin toteutustapoihin verrattaessa, ja mitä mahdollisia rajoittavia tekijöitä sen toteutuksessa on, kuten aika ja resurssit. Syitä verkkototeutukselle voi olla esimerkiksi joustavuuden lisääntyminen toiminnassa, oppimateriaalien päivittämisen helpottuminen ja yksinkertaistuminen, sekä koulutustarjonnan lisääminen. Opintojakson rakenne, keskeinen sisältö ja tavoitteet tulee määrittellä tarkoin. Kurssin rakenteen kannalta tulee miettiä, toteutetaanko kurssilla eteneminen osio kerrallaan lineaarisessa järjestyksessä vai vapaasti valittavassa järjestyksessä ja onko oppilaan tarpeellista käydä koko materiaali läpi, vai voiko opiskelija suorittaa vain osan opinnoista hyväksytysti läpäistäkseen kurssin. Sisällössä tulee miettiä tarkkaan, mitkä ovat kurssin ydinaihealueita, eli konkreettisia asioita, joiden oppimista kurssilla arvioidaan. Tavoitteiden asettelulla pystytään vastaamaan kysymykseen mitä opiskelijoiden tulisi oppia, eli osaamisen tavoitteita,

sekä analysoimaan, onko nämä asiat opittavissa verkkokurssin avulla. Tausta-analyysissä pitää myös huomioida mahdolliset tekijänoikeudet ja sopimusasiat, riippuen siitä miten kurssi toteutetaan. (Hiltunen, 2016; Koli, 2008, 31-40; Vuopala, 2016)

Verkkokurssin kohderyhmä määrittelee myös kurssin sisällön ja sen laajuuden. Verkkokurssia suunniteltaessa tulisi etukäteen tietää kohderyhmän yleispiirteet, kuten tiedon ja osaamisen (aloittelija vs. ammattilainen) taso, sekä tekniset- että opiskelutaidot. (Koli, 23.8.2010) Nämä tiedot auttavat määrittelemään lähtötason materiaaleille ja tukemaan, sekä huomioimaan oppijoita ja heidän opiskeluaan yksilöllisesti. Kohderyhmän tunteminen helpottaa ohjauksen tarpeen tunnistamisessa, sekä tehtävien ja arvioinnin suunnittelussa ja palautteen annossa. Lisäksi kohderyhmän kannalta on myös tärkeää pohtia mitä heidän pitäisi osata kurssin jälkeen, ja mihin ja millaisissa tilanteissa he tarvitsevat opittua tietoa. (Salovaara, 6.9.2004, Hiltunen, 7.10.2016, Vuopala, 2016)

Pedagogista mallia suunniteltaessa tulee myös pohtia kurssin sisältöä materiaaleineen, toimintoineen ja arviointien kautta. Pedagogiset mallit voidaan jakaa tiedon omaksumisen malleihin sekä osallistumisen malleihin, pedagogisia malleja on kuitenkin monia ja verkkokurssin toteutukseen voi olla vaikea valita vain yhtä toimivaa perusratkaisua. Tiedon omaksumisen malleissa tarkoituksena on kiinnittää huomiota yksilölliseen oppimiseen ja ennalta määrättyjen tietojen, sekä tietämyksen omaksumiseen, näissä malleissa korostuu erityisesti kognitiivinen ja metakognitiivinen oppiminen. Tiedon omaksumista tukevia malleja ovat esimerkiksi havainnollista oppimateriaali ja opetus, tutkiva ja ongelmakeskeisyys sekä oppimisprosessiperustainen opetus. Osallistumisen malleissa pääpainona on vuorovaikutus ja dialogi, joiden avulla tähdätään oppimiseen osallistumalla ja siihen, että opiskelijasta tulee osa oppivaa yhteisöä, osallistavissa malleissa hyödynnetään yhteistoiminnallista ja yhteisöllistä oppimista. Mallia valittaessa tuleekin olla päätettynä, miten verkkokurssi toteutetaan ja millaista lähestymistapaa siinä käytetään, kurssiin voidaan kuitenkin sisällyttää erilaisia pedagogisia toimintatapoja. (Jyväskylän Yliopisto, 31.1.2013, Vuopala, 2016)

Kun pedagoginen sisältö ja toimintamalli on suunniteltu, alkaa verkkokurssin tekninen suunnittelu ja toteutus. Verkkoympäristöt ja teknologian hyödyntäminen vaatii ohjaajalta sekä oppijalta osaamista ja kehittymiskykyä. Koko teknisen suunnittelun prosessin ajan tulee huomioida oppimisympäristön käytänteiden helppous ja yksinkertaisuus, jotta opiskelijalle ei kulu energiaa niiden opetteluun, jolloin itse kurssin asiasisältö voi jäädä toissijaiseksi. Teknisessä suunnittelussa ensimmäisenä vaiheena tulee miettiä huolellisesti millä välineillä kurssi suunnitellaan, mille alustalle se tulee ja minkälaisia toimintoja alus-

talla on käytössä, jotta toiminta olisi mahdollisimman tehokasta ja sujuvaa käyttäjälle. (Hiltunen 7.10.2016) Nämä ratkaisut vaikuttavat paljon kurssin käytettävyyteen, ulkonäköön sekä siihen, miten erilaiset elementit näkyvät näytöllä. Myös kurssin rakenne ja kurssilla eteneminen tulee suunnitella tekninen puoli huomioiden. Kun ensimmäinen vaihe on toteutettu, voidaan miettiä kurssin visuaalista puolta. Kun materiaaleissa käytetään kuvia, symboleita ja videoita, pitää miettiä minkälaista materiaalia tarvitaan, jotta ne palvelevat sisältöä, sekä miten ne toteutetaan tai muokataan. Materiaalien suunnittelussa tulee myös miettiä niiden elinkaarta. Kurssin ollessa laajempi kokonaisuus pitää miettiä onko kaikki osiot ulkonäöltään visuaalisesti yhteneväisiä vai eroavatko ne toisistaan aiheittain. (Hiltunen 7.10.2016; Koli, 23.8.2010)

Erityisesti itsenäisesti suoritettavia verkkokursseja laatiessa suunnittelu on suuri osa työtä. Verkkoympäristön pitää olla selkeä ja helppokäyttöinen opiskelijoille ja kokonaisuus täytyy jakautua pienempiin oppimiskokonaisuuksiin. (Kalliala, 2002, 129-135) Opiskeluun vaadittavat tiedot ja tehtävät tulisivat olla hyvin jäsenneiltyjä ja loogisessa järjestyksessä toteutettavia. Sisällön ja materiaalien täytyy olla relevanttia ja merkityksellistä opittavan aiheen kannalta, sekä helposti saavutettavissa. Turhia osioita ja sisältöjä tulisi vältellä, mutta niitä voidaan myös muokata ja parannella verkkokurssia kehittäessä. Lisäksi tulee määritellä, onko kurssi koko ajan avoin opiskeltavaksi, vai onko sillä tietyt aloitusajankohdat, sillä nämä valinnat vaikuttavat erityisesti työmäärään kurssin palautteiden antamisessa ja arvioinnissa. (Mäkelä & Timonen, 2019 30-33, 39)

Kun verkkokurssi on suunniteltu valmiiksi, on viimeisenä vaiheena sen toteutus ja testaaminen, eli pilotointi. Testaamista voidaan suorittaa opetuksen ohella, jos verkkokurssia käytetään lähiopetuksen tai monimuoto-opetuksen tukena. Mikäli kurssi on suunniteltu itsenäisesti toteutettavaksi, sen tulee olla testattu ennen käyttöönottoa. Testaamisella saadaan arvokasta tietoa kurssin hyvistä ja huonoista puolista, kuten laadukkaista materiaaleista ja toimivista sisällöistä, mutta myös turhista osioista, epäselvyyksistä ja käyttövaikeuksista. Jokaisen toteutuskerran jälkeen, kurssia voidaan jatkokehittää toteutukseltaan paremmaksi saatujen palautteiden perusteella, kunnes siitä muotoutuu mahdollisimman toimiva kokonaisuus. (Hiltunen, 7.10.2016; Vuopala, 2016.)

3.3 Oppimisprosessi ja osaamistavoitteet

Oppimisympäristö voidaan määritellä kaikiksi niiksi fyysisiksi tai virtuaalisiksi tiloiksi ja paikoiksi, sekä verkoston muodostavien yhteisöjen ja käytäntöjen toiminnaksi, jossa oppimista ja opiskelua tapahtuu. (Peda.net, 2016) Oppimisympäristöä voidaan kuitenkin tar-

kastella myös siitä näkökulmasta, että oppiminen ei ole välttämättä sidoksissa kouluympäristöön, vaan se sisältää kaikki ne, milloin ja missä tahansa, välillistä tai välitöntä merkitystä tuovat tapahtumat, prosessit tai paikat, joiden avulla oppimista tapahtuu, riippumatta siitä, liittyykö tilanteisiin aktiivista tai intentionaalista oppimisaikomusta. Oppimisympäristöillä voi olla myös erilaisia ulottuvuuksia, kuten fyysinen, tekninen ja didaktinen ulottuvuus ja oppimisympäristöön kuuluu myös kaikki sen tarjoamat materiaalit, välineet ja palvelut, joita hyödynnetään opiskelussa. Oppimisympäristön tavoitteena on toimia pedagogisesti monipuolisena ja joustavana kokonaisuutena, jonka avulla tuetaan yksilön sekä yhteisön oppimista, yhteisöllisyyttä ja kasvua sekä innostetaan oman osaamisen kehittämistä. (Smeds, Krokfors, Staffans & Ruokamo, 2010, 108-109)

Oppimisprosessilla tarkoitetaan yksilön oppiessa ja opiskellessa tapahtuvaa toimintaa ja siihen vaikuttaa esimerkiksi yksilön motivaatio, aikaisemmat tiedot ja taidot aiheesta, oppimistyyli ja oppimisen säätely. tämän Oppimisprosessin suunnittelun alkaessa tulisi lähtökohtana kiinnittää huomiota oppimistavoitteisiin, opetusmenetelmien valitsemiseen, sekä opiskelijan aikaisemman osaamisen kartoittamiseen ja sitä kautta oppimisen arviointiin. (Koli, 23.8.2010) Näiden kokonaisuuksien tulisi kaikkien palvella samaa päämäärää, jotta opiskelijan olisi mahdollista syventää ymmärrystään opiskeltavasta aiheesta. Osaamistavoitteilla määritellään se, mitä aiheen kannalta olennaista opiskelijan tulee tietää ja osata kurssin lopussa ja mitkä tiedot ja taidot ovat olennaisia myös tulevaisuutta ajatellen. Osaamistavoitteet pitää ilmaista selkeästi kurssin aluksi, jotta ne ohjaavat opintoja oikeaan suuntaan. Osaamistavoitteet voidaan ilmaista esimerkiksi listaamalla ne; opiskelija ymmärtää ja osaa selittää eri vaiheet, opiskelija kehittää ja opiskelija analysoi. Osaamistavoitteita voidaan myös esittää kurssilla edistyessä kysymyksiä muodossa, esimerkiksi jos tavoitteena on oppia palvelumuotoilu ja tuotteistaminen, voidaan kysyä mitä tuotteistamisella tarkoitetaan, miksi palvelumuotoilua tehdään ja mitkä ovat vaiheet. Lisäksi osaamistavoitteissa voidaan eritellä aiheiden ydinaines, täydentävä tietämys ja erityistietämys. (Koli, 23.8.2010; Löfström, Kanerva, ym. 2010, 20, 22, 36, 84)

Oppimisprosessin suunnittelu on suuri osa verkkokurssin suunnittelusta ja hyvin suunnitellun oppimisprosessin avulla mahdollistetaan tehokas resurssien suunnittelu, vaikutetaan opiskelijan edistymiseen opinnoissaan ja tehostetaan suunnitelmallisuutta prosessin eri vaiheissa. Kun oppimisprosessia lähdetään suunnittelemaan, tulisi pohtia kurssin toteutuksen kannalta tärkeitä kysymyksiä, kuten millaista osaamista kurssilla syntyyn, minkälaista työskentelyä oppijoilta oletetaan tavoitteiden saavuttamiseksi, tapahtuuko oppimista ryhmissä vai itsenäisesti työskennellessä, onko kurssi sisällöltään tiedon jakamista vai vaatiiko se oman tiedon tuottamista ja miten kurssin suoritusta arvioidaan? Kysymyksiin

perehtyminen auttaa myös pedagogisen mallin valinnassa. (Koli, 2008, 44-47 Hiltunen, 7.10. 2016)

Suunnittelussa on myös pedagogiikan kannalta hyvä huomioida verkko-oppimisprosessia ja mielekästä oppimista edistävät tekijät sekä se, miten oppilasta ohjataan kurssilla. Mielekästä opiskelua ohjaavia tekijöitä ovat esimerkiksi opittavien aiheiden konstruktivisuus, kontekstuaalisuus ja oppimisen transfer, eli siirtovaikutus. Konstruktivisuuden tarkoituksena on edistää uusien tietojen ja taitojen rakentumista ja liittymistä aikaisempiin, jo olemassa oleviin tietoihin ja taitoihin muodostaen näin merkityksellisiä asiakokonaisuuksia. Konstruktivisen periaatteen mukaisessa työskentelyssä opiskelija vertailee ja arvioi tiedon merkityksellisyyttä yhdistäessään opittuja asioita. Konstruktivisuutta voidaan tukea huomioidamalla opiskelijoiden aikaisempi osaaminen ja sen hyödyntäminen tehtävien tekemisessä. Kontekstuaalisuus, eli tilannesidonnaisuus tarkoittaa opiskeltavan aiheen yhdistämistä johonkin arkipäiväiseen tilanteeseen mahdollisimman aitojen esimerkkien avulla, kuten videoita tai dokumentteja hyödyntäen. Siirtovaikutuksen tarkoituksena on opitun tiedon hyödyntäminen ja soveltaminen uusissa yhteyksissä ja tilanteissa ja sitä voidaan lisätä harjoitteilla, jotka sisältävät ongelmanratkaisua, suunnittelua tai simulaatioita. (Löfström, Kanerva, ym., 2010, 25-28)

Myös kurssin sisältämä yhteistoiminnallisuus, kuten keskustelu, pohdinta ja palautteen antaminen muille edistävät opiskelua ja antavat uutta näkökulmaa toiminnalle ja ymmärrystä omalle oppimiselle. Oppijan kannalta oma aktiivisuus, onnistunut opintojen aikataulun ja etenemisen oma ohjaaminen, sekä intentionaalisuus, eli omien tavoitteiden asettaminen kurssin ja oppimisen suhteen, sekä niiden seuranta ovat merkittäviä oppimista edistäviä tekijöitä. Mikäli motivaatiota opintojen suorittamista kohtaan ei ole, itseohjautuvuuden tai aikataulutuksen kanssa on hankaluuksia, vaikuttaa se opintojen etenemiseen. Opettajan roolissa tulee huomioida eri oppijoiden yksilöllinen lähtötaso ja palaute edistymisestä ja oppimisesta. (Hiltunen, 7.10.2016; Löfström, Kanerva, ym., 2010, 25-28)

Itseohjautuvuus on yksi opiskelijan tärkeimmistä työkaluista nykyaikaisessa opiskelussa, etenkin suorittaessa sellaisia kursseja, joihin ei liity lähiopetusta. Verkko-oppimisessa fyysinen läsnäolo ei pelkästään riitä, vaan opiskelijan tulee ottaa itse vastuu omasta aktiivisuudestaan, ajankäytöstään, kurssin vaatimista teknisistä valmiuksista ja oppimisestaan. Myös kriittinen medianlukutaito on tärkeä ominaisuus, mikäli opiskelija käyttää lähteitä muualta kuin itse kurssilta. (Kalliala, 2002, 38, 41-46; Salovaara, H. 6.9.2004)

3.4 Verkko-oppimateriaalit

Verkko-oppimateriaaleiksi voidaan kutsua opettajan luomia verkkokurssin materiaaleja, kuten erilaisia tehtäviä ja ohjeistuksia, mutta mukaan voidaan luokitella myös kaikki materiaalit mitä opiskelija käyttää oppimisprosessinsa aikana, kuten erilaiset oppimateriaalit, kirjat, tietopankit, seminaarit, nettisivut ja julkaisut. Verkko-oppimateriaaleissa on yleistä hyödyntää kirjoitetun tekstin lisäksi havainnollistavia kuvia, ääntä, videoita ja erilaisia oppimistehtäviä. Osa oppimateriaaleista voi myös syntyä opiskelijoiden itse tekemistä projekteista, keskusteluista ja tehtävistä. (Kalliala, 2002, 13-14, 56-59)

Oppimisaihiot ovat oppimisympäristössä toimivia, jostakin tietyistä aiheista tehtyjä monikäyttöisiä kokonaisuuksia, joita voidaan käyttää sellaisenaan tai pilkkoa osiin ja hyödyntää myös muussa yhteydessä, kuten kurssien räätälöinnissä. Oppimisaihioiden ei tarvitse sisällöllisesti olla kovin laajoja, vaan niitä hyödyntämällä ja yhdistämällä voidaan luoda suurempia kokonaisuuksia. Oppimisaihioiden suunnittelussa tulee huomioida aiheen lähestyminen yleisestä näkökulmasta, sen käsittelytapa, kohderyhmä ja sisällön rajaaminen. Yksinkertainen oppimisaihio voi koostua esimerkiksi tehtävänannosta, erilaisista tiedostoista ja luettavista materiaaleista. (Keränen ja Penttinen, 2007, 271-273)

Oppimateriaalien tuottaminen vaatii aina aikaa ja niitä suunnitellessa on hyvä huomioida, että esimerkiksi itseopiskeltavissa kursseissa opiskelumateriaalien sisältöjen tulee olla toimivia ilman neuvoja tai ohjaamista, joten opiskelijan tulee tietää materiaalin perusteella mitä häneltä odotetaan. Oppimateriaaleissa tulee huomioida niiden keskeisyys aiheen kannalta ja miten eri osioiden materiaalit yhdistyvät toisiinsa. Tällaisia materiaaleja suunnitellessa tulee myös panostaa erilaisiin keinoihin, joilla opiskelijan mielenkiinto saadaan ylläpidettyä, esimerkiksi kurssin visuaalisuudella ja erilaisilla oppimistehtävillä. (Kalliala, 2002, 59; Jyväskylän Yliopisto, 30.1.2013)

Verkko-opiskelun tekeminen mielekkääksi on myös tärkeää opiskelijan kannalta, vaikka opiskelijat ovat itse vastuussa omasta aktiivisuudestaan ja oppimisestaan, tässä kohdassa oppimateriaaleilla on suuri rooli. Oppimistehtävä ohjaa, aktivoi ja edistää parhaimmillaan opiskelijan oppimista, opiskeltavan tiedon prosessointia, tulkintaa sekä jäsentämistä. Oppimistehtävät tulisi suunnitella niin, että ne liittyvät todelliseen elämään, tai olisivat mahdollisesti simulaatioita ja vaativat tiedon soveltamista, jotta opittuja asioita voidaan hyödyntää myös muilla elämän osa-alueilla, jolloin niistä on myös enemmän hyötyä jatkossa. Tehtävät voivat kulkea samanlaisina koko verkkokurssin suorituksen, tai ne voivat syntyä kursseilla edetessä. Ensimmäiset tehtävät voivat hyvin olla pohdintaa aiheesta ja sen osaamisesta tähän mennessä ja niin sanotusti viritellä kurssille, kun kurssin lopussa

aiheisiin on syvennytty, voivat tehtävät olla haastavampia ja vaatia enemmän reflektointia ja oppimisprosessin kokoamista. Oppimistehtävissä on hyvä hyödyntää opiskelijan reflektiivisyyttä ja antaa opiskelijoiden pohtia ja tarkastella omaa oppimistaan sekä oppimisprosessiaan, käyttäen apuna tehtävissä itsearviointia vaativia toteutuksia tai oppimispäiväkirjaa. (Hiltunen 7.10.2016; Koli 23.8.2010.)

Erityisesti itsenäisesti suoritettavissa verkkokursseissa materiaalien ja tehtävien tulee olla selkeitä ja helposti ymmärrettäviä. Tehtävänantoihin tulee sisällyttää kaikki tarvittavat tiedot sen tekemiseksi, tarkoitus miksi tehtävä tehdään, miten se tehdään ja tehtävän tavoite, mitä sen avulla tulisi oppia. Tehtävien konkreettisten tavoitteiden esilletuominen voi myös auttaa opiskelijaa hahmottamaan olennaiset asiat kurssin suorittamisen ja oppimisen kannalta. Tehtävänannossa tulee myös kertoa hyödynnettävät materiaalit sen tekemiseen, sen arviointikriteerit ja palautuksen päivämäärät. (Hiltunen 7.10.2016)

Tehtävät, testit ja tentit ovat hyvä keino määritellä esimerkiksi oppilaiden lähtötaso ja opittujen asioiden sisäistäminen. Tehtävä ja testimuotoja on monia aina rasti ruutuun mallisista testeistä esseisiin ja keskustelun muodossa suoritettaviin kokeisiin. (Kalliala 2002, 68) Arvioinnin apuna voidaan käyttää määrä- ja laatutekijöitä. Määrällisessä arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota oikeiden, pisteytettävien vastausten määrään. Automaattisen palautteen testit, kuten oikein ja väärin väittämät sopivat kuitenkin huonosti laajojen kokonaisuuksien opiskeluun, jossa tulisi pystyä soveltamaan osaamistaan, jolloin kaikkiin kysymyksiin ei välttämättä ole vain yhtä oikeaa vastausta. Laadullisessa arvioinnissa keskitytään oppijan kehittyneisyyteen, eli siihen, miten tietoa on onnistuttu rakentamaan. Testeissä tulisikin hyödyntää kysymyksiä, jotka haastavat käsittelemään opittua erilaisista näkökulmista, pohtimaan syvällisemmin ja myös kyseenalaistamaan ja perustelevaan. Tehtävien arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota opittujen asioiden syvälliseen ymmärtämiseen, eikä yksittäisten kohtien opetteluun ulkoa. (Kalliala 2002, 68; Löfström, Kanerva, ym., 2010, 20, 23)

4 Suomen Kennelliitto

Työn toimeksiantajana toimii Suomen Kennelliitto, jonka toiminnan katsotaan syntyneen 11.5.1889 kun kaksikymmentä henkilöä perusti yhdessä Finska Kennelklubben – Suomen Kennelklubin, joka on Pohjoismaiden vanhin koirajärjestö. Järjestö perustettiin kaksi vuotta aikaisemmin olleen Viipurin epäonnistuneen koiranäyttelyn innoittamana, sillä koettiin, että Suomeen tarvitaan järjestäytyneitä koiratoimintaa ja yleisiä sääntöjä kilpailuille. Järjestön tehtävä oli alun perin käynnistää kenneltoiminta metsästysten tarpeisiin ja ”edistää parempaa koiranhoidoa maassa herättämällä yleisempää puhtaan koirarodun harrastamista ja levittämällä tietoa rotupuhtauden eduista”. Tavoitteidensa saavuttamiseksi Kennel Klubi järjesti esimerkiksi erilaisia kilpailuita ja näyttelyitä, toi ulkomailta siitoskoiria Suomeen, sekä ylläpiti koirao pillista kirjastoa ja toimitti rotukirjaa. (Kennelliitto.fi, Kennelliiton historia; Unhola, 2014, 20-23)

Klubin perustajajäsenet olivat pääasiassa liikemiehiä ja metsästäjiä, jotka lainasivat maataan metsästyskokeille ja tarpeen mukaan rahoittivat klubin toimintaa. Jäsenet hankkivat tietoa, kouluttautuivat ja opettivat uusille jäsenille tietonsa. Järjestön ansiosta myös ensimmäinen kotimainen rotu, suomenpystykorva sai virallisesti alkunsa vuonna 1892, joka on nykyisin myös Suomen kansalliskoira. (Unhola, 2014, 13)

Vuonna 1934 Kennelklubin sisällä oli paljon erimielisyyksiä muun muassa vanhentuneiden ja jäykkien sääntöjen vuoksi ja päätösvallan keskittymisestä ruotsinkielisille jäsenille pääkaupunkiseudulla, jonka vuoksi Kennelklubin rinnalle perustettiin toinen koirajärjestö vuonna 1935, suomenkielinen Suomen Kennelliitto, jonka toiminta lähti liikkeelle nopeasti. Kahden järjestön rinnakkaiselo muuttui vuonna 1962, kun Suomen Kennelliitto ja Suomen Kennelklubi sulautuivat yhdeksi organisaatioksi, samalla perustettiin myös Koiramme -lehti. (Unhola, 2014, 160-164, 235; Kennelliitto.fi)

Kennelliitto on kuulunut FCI:n (Fédération Cynologique Internationale) eli Kansainvälinen koiranjalostusliiton alaisuuteen vuodesta 1934. FCI on kansainvälinen kattojärjestö, joka on perustettu vuonna 1911 Ranskan ja Belgian koirajärjestöjen toimesta, sen alaisuuteen kuuluu 94 eri maata, joilla on kaikilla samat velvollisuudet ja oikeudet. (Unhola, 2014, 164) FCI on hyväksynyt 352 virallista rotua, joista Suomessa rekisteröitynä on noin 340 (FCI.com 20.1.2020)

FCI on jakanut koirarodut kymmeneen eri roturyhmään seuraavanlaisesti, niiden alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaan:

FCI 1 eli lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimenkoirat), FCI 2 pinserit, snautserit, molossityyppiset ja sveitsinpaimenkoirat, FCI 3 terrierit, FCI 4 mäyräkoirat, FCI 5 pystykorvat ja alkukantaiset koirat, FCI 6 ajavat ja jäljestävät koirat, FCI 7 seisovat lintukoirat, FCI 8 noutajat, ylösajavat koirat ja vesikoirat, FCI 9 seura- ja kääpiökoirat ja FCI 10 vinttikoirat. (Kennelliitto.fi; Koirarodut ja rotumääritelmät)

4.1 Kennelliitto nykyään

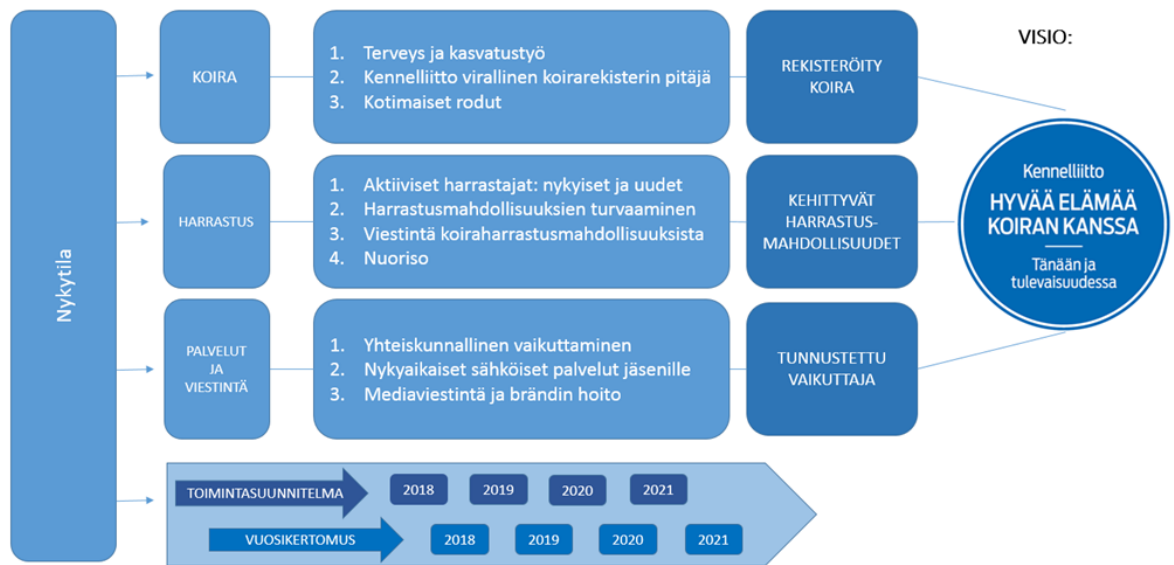
Kennelliitto toimii valtakunnallisena koira-alan asiantuntijajärjestönä ja on mukana luomassa edellytyksiä koiranpidolle ja koirien hyvinvoinnille yhteiskunnassa, jonka lisäksi Kennelliitto toimii koirien omistajien ja kasvattajien edunvalvontajärjestönä. Tavoitteena Kennelliitolla on hyvinvoiva koira, joka on rekisteröity, hyväluonteinen, terve sekä rodunomainen niin ulkomuodoltaan kuin rakenteelta ja käyttöominaisuuksiltaan. Tavoitteen saavuttamiseksi Kennelliitossa vaalitaan koirien jalostuksen perinteitä, edistetään rekisteröityjen koirien laadukasta ja vastuullista kasvattamista, omistamista ja jalostuskäyttöä, ylläpidetään rotukirjaa ja rekisteriä, sekä toimitaan monipuolisten harrastusmahdollisuuksien takaamiseksi järjestämällä esimerkiksi erilaisia kilpailuita ja kokeita. Kennelliiton toimintaa ohjaa sen säännöt ja arvot. (Kennelliitto, Toiminta ja strategia)

Kennelliiton tehtäviin kuuluu myös tiedon välittäminen koiriin liittyvistä asioista, vaikuttaminen koiriin liittyvään päätöksentekoon, toiminta monipuolisesti eri sidosryhmien kanssa ja koirien asian ajaminen sekä vaikuttaminen myös kansainvälisellä tasolla. Kennelliitolla toimii nykyisin katto-organisaationa 19 eri kennelpiirille, yli 2000 koiraharrastusyhdistykselle ja Kennelliitolla on lähes 150 000 henkilöjäsentä. Lisäksi Kennelliitto järjestää säännöllisesti koulutustoimintaa, tiedottaa ajankohtaisista aiheista, ylläpitää koiramuseota ja julkaisee Koiramme-lehteä. (Kennelliitto, Toiminta ja strategia)

4.2 Strategia

Kennelliiton toiminnan strategiakausi kestää aina viisi vuotta ja se määrittyy liiton tehtävien, arvojen ja säännöissä määriteltyjen tarkoitusten mukaisesti. Strategiakauden hyväksyy Kennelliiton valtuusto. Strategiaa toteutetaan viisivuotiskausina joka vuosi laadittavien toimintasuunnitelmien mukaisesti ja sen toteutumista seurataan toimintakertomusten avulla. Strategiaa tai sen painopisteitä voidaan muuttaa sekä täsmentää mikäli sille on tarvetta, jonka lisäksi teemavuodet tukevat eri strategian osa-alueita.

Visiona vuodelle 2021 Kennelliitolla on olla vahvemmin mukana suunnannäyttäjänä koira-toiminnan saralla yhteiskunnassa sekä omassa toimintapiirissään.

Kuva.3: Suomen Kennelliiton strategiakartta, painopisteet ja tavoitteet strategiakaudelle 2017-2021.

Kennelliiton arvoihin kuuluu koirat ja niiden hyvinvointi; jokaisen koiran tulisi saada hyvää kohtelua ja elää terveenä. Koiran terveys (kuva 3) on edellytyksenä myös kasvatukselle ja harrastustoiminnalle. Koirien terveyden ylläpidon tukemisenä Kennelliiton työkaluina toimii koirien terveyttä edistävän tutkimustyön tukeminen, kaikille julkisen jalostustietojärjestelmän ja rekisterin ylläpitäminen, kasvatustyötä tukevat säännöt ja ohjeet, yleinen jalostusstrategia ja yhteispohjoismaiset rotukohtaiset ohjeet ulkomuotopiirteiden arviointiin, jonka lisäksi Kennelliitto kannustaa kaikkien koirien rekisteröintiin ja tunnistusmerkintään. Hyvinvoinnin edistämiseksi Kennelliiton tavoitteena on koirien laadukkaan kasvatustyön turvaaminen Suomessa ja toiminta ainoana virallisena koirarekisterin ylläpitäjänä. (Kennelliiton strategia vuosille 2017–2021, 5-7)

Harrastusmahdollisuuksien kehittämiseksi (kuva 3) Kennelliitto pyrkii herättämään kiinnostusta ja tunnettavuutta monipuolisia koiraharrastuksia kohtaan valtakunnallisesti, erityisesti nuorten keskuudessa jatkuvuuden takaamiseksi. Harrastuksissa tulisi olla matala aloituskynnys ja erityisesti harrastusmahdollisuuksien lisäämistä alueellisesti pyritään edistämään, jotta jokaisella olisi mahdollisuus eri lajien kokeiluun. Kennelliiton tehtäviin kuuluu kotimaisten rotujen vaaliminen, joten myös metsästysharrastuksen ja maastojen vaaliminen on yksi strategian tavoitteista. (Kennelliiton strategia vuosille 2017–2021, 5-7)

Palveluita ja viestintää (Kuva 3) Kennelliitto pyrkii kehittämään lisätäkseen positiivista yhteiskunnallisena vaikuttamista. Kennelliitossa pyritään vahvistamaan mielikuvaa edunvalvojana toimimisesta kaikille koirille ja koiraharrastajille. Palveluita kehitetään ja parannellaan jatkuvasti ja viestinnän tulee olla nopeaa, faktoihin perustuvaa, sekä toimintaa tukevaa. Sosiaalisen median viestinnän sisällön tulee olla ajankohtaista ja informatiivista. (Kennelliiton strategia vuosille 2017–2021, 5-7)

4.3 Kurssi- ja koulutustarjonta

Terveydenhuollon verkkokoulutus -ohjelma on tällä hetkellä ainoa tällä laajuudella toteutettava koirien kasvattajille suunnattu koirien terveydenhuoltoon ja hyvinvointiin painottuva kokonaisuus Suomessa. Kennelliitto kuitenkin järjestää muita kasvattajille suunnattuja lisäkoulutukseen tarkoitettuja kursseja pienemmässä mittakaavassa.

Kasvattajan peruskurssi on ensimmäinen kurssi, joka tulee suorittaa, mikäli haluaa kasvatkaa koiria virallisesti Suomessa, se on viikonlopun mittainen ja sen järjestää aina kennelpiirit. Kurssin tavoitteina on yleisen tietouden lisääminen ja perustiedon jakaminen aloitteleville kasvattajille, kennelimen anomisen mahdollistaminen ja valmiuksien antaminen jatkokoulutuksiin osallistumiselle. Tämä on ainoa kurssikokonaisuus, joka sisältää myös loppukokeen. Kurssilla käydään läpi yleisesti Kennelliiton toimintaa, kasvattamisen vastuuta, jalostamiseen liittyvät asiat (luonne, rakenne, perinnöllisyys, ruokinta jne.). Myös terveyden hoitoa käydään kurssilla läpi, mutta hyvin pintapuolisesti. (Kasvattajan peruskurssi, 2018)

Kasvattajan jatkokurssi on tarkoitettu tiedon syventämiselle. Kurssilla painopisteet ovat toiminnan suunnittelussa ja kennelin perustamisessa, eläinsuojelulaissa, huomion kiinnittämisessä koiran luonteeseen jalostuksessa sekä jalostuksen tavoiteohjelmassa. Kurssin tavoitteena on lisätä kasvattajien vastuullisuutta ja tavoitteellisuutta kasvatuksessa, syventää tietämystä luonteen arvioinnista, periytymisestä ja jalostuksen periaatteista ja nostaa esille jalostuksen ajankohtaisia aiheita. Kurssissa on kirjallinen tehtävä, joka tulee suorittaa hyväksytysti, kurssi tulee myös suorittaa, jos haluaa osallistua ulkomuototuomarikurssille. (Kasvattajan jatkokurssi, 2007, 6)

Molemmissa kursseissa on kuitenkin jo osittain vanhentunutta tietoa ja terveyden hoitoon liittyvät asiat on käsitelty hyvin pintapuolisesti, pääsääntöisesti kursseilla käsitellään kenneltoiminnan muita osa-alueita, mutta ei juurikaan terveydenhuoltoa. Kasvattajan käsikirjassa käsitellään enemmän rekisteröintiin liittyviä säädöksiä ja ohjeita, ohjeita virallisista terveystutkimuksista sekä rotukohtaisia PEVISA-ohjelmia. Käsikirjassa käsitellään lisäksi

jalostusstrategiaa, Omakoira-palvelun käyttöä ja kennelnimisääntöjä, muttei terveydenhuoltoa tai ylläpitoa yleisesti. (Kasvattajankäsikirja, 2018)

Näiden Kennelliiton kurssien ja Kasvattajan käsikirjaan tutustumisen lisäksi kasvattajilla on mahdollisuus osallistua erilaisiin Kennelliiton, jäsenyhdistyksien, rotujärjestöjen, seurojen ja yrittäjien järjestämiin koulutuksiin ja luentoihin. Sukoka, eli Suomen koirankasvattajat ry esimerkiksi järjestää kasvattajille lisäkoulutusta, joissa perehdytään muun muassa koirien rakenteeseen ja genetiikkaan. Kasvattajille suunnatuissa Kennelliiton koulutuspäivissä ja rotujärjestöjen koulutuksissa käsitellään terveydenhuolto-ohjelman yksittäisiä osia kurssien sisällön mukaan, muttei suuria kokonaisuuksia. Esimerkiksi Koiran kasvatus tänään -kurssilla käydään läpi erilaisia sopimuksia ja lomakkeita, jotka liittyvät koirien jalostukseen, kuten sijoitussopimuksia, rekisteröintiohjeita ja jalostusoikeuden luovutusta. Syventävässä jalostuskurssissa käsitellään aiheina muun muassa metsästyskoirien jalostusta ja ominaisuuksia, koirien käyttäytymistarpeita ja aisteja sekä vihaisia koiria (Kennelliitto, Syventävä jalostuskurssi, 2020; Sukoka.fi, koulutukset).

Aihealueeseen liittyen löytyy paljon erillisiä kirjoituksia internetistä, mutta suuriosa näistä on tarkoitettu yleisesti koirien hoitoon liittyen, eikä kasvattajille ole suunnattu omaa ohjelmaa tai tietopakettia, joka sisältää kaiken perustiedon laadukkaaseen koiran terveydenhoitoon.

5 Työn tavoite

Työn tavoitteena oli luoda Suomen Kennelliitolle kasvattajille suunnattu jatkokoulutuksen moduuli koirien terveydenhuollosta, jonka avulla pyritään parantamaan ja lisäämään koirien hyvinvointia. Kurssi on tarkoitettu kaikille rekisteröityneille kasvattajille, jotka haluavat päivittää osaamistaan ja se on tehty tukemaan ja auttamaan laadukasta kasvatustyötä. Rekisteröityneitä aktiivisia kasvattajia, joilla on ollut viimeisen viiden vuoden aikana pentueita, on Suomessa noin 13 000 kappaletta. Suuri osa kasvattamisesta on pienimuotoista harrastustoimintaa ja suuria kenneleitä, jossa kasvatusta tehdään elinkeinona, on vain muutamia. Kasvattajan peruskurssille voi osallistua kuka tahansa 15-vuotta täyttänyt henkilö. (Kennelliitto.fi, Koiran kasvatus ja terveys) Kennelliitossa on jo pitkään suunniteltu terveydenhuolto-ohjelman toteuttamista koirien hyvinvoinnin edistämiseksi, mutta resurssipulan vuoksi sitä ei olla pystytty tekemään. Alkuperäiseen suunnitelmaan kuului 80-sivuinen kysely kasvattajille, sekä eläinlääkäriin ja kennelneuvojan vierailut kenneleissä, mutta tämä todettiin liian vaativaksi ja aikaa vieväksi.

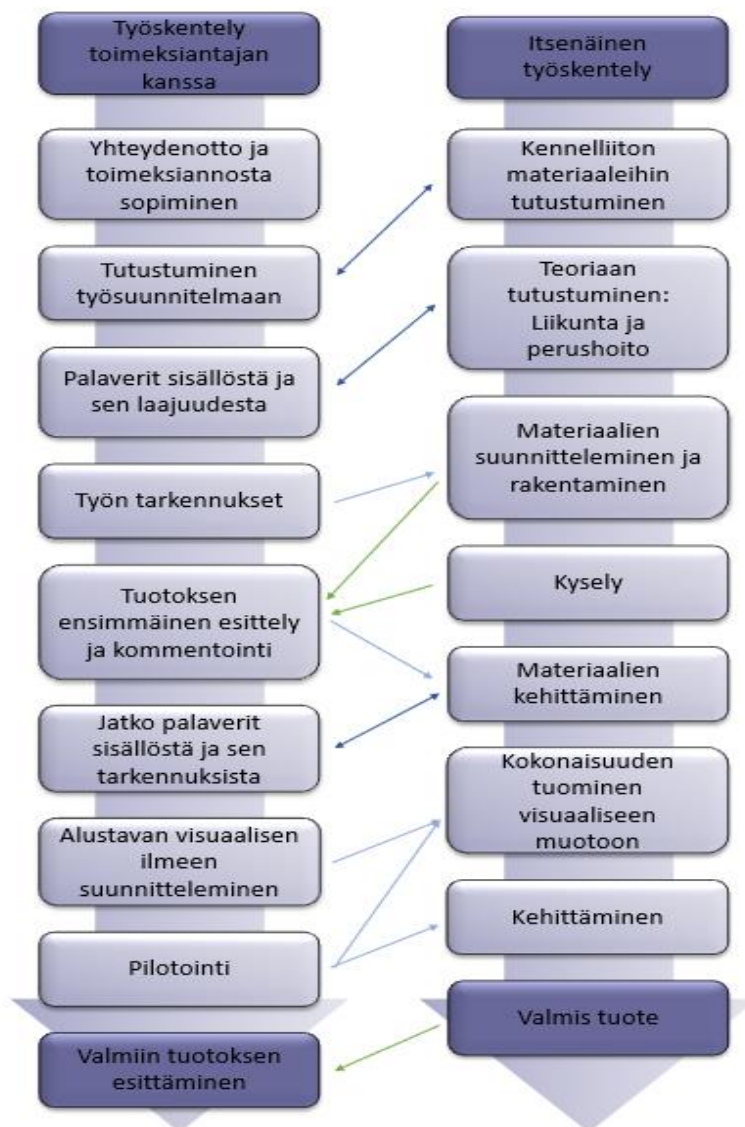
Työn tuloksena syntyy verkkokoulutusohjelma Kennelliiton sähköiseen oppimisalustaan, Digitassuun. Kurssi tullaan suorittamaan verkkoympäristössä ja sen perimmäisenä tavoitteena on varmistaa kaikkien koirien olosuhteisiin ja kasvattajien jalostustyöhön liittyvä hyvinvointi, parantaa kasvattajien tietotaitoa, sekä edesauttaa koirien terveydentilan kehitystä jakamalla tietoa terveydenhuollosta ja näin välttää myös epäkohtia jalostuksessa.

Verkossa toteutettava osuus koostuu erilaisia asiakokonaisuuksia sisältävistä moduuleista, jotka luodaan yhdessä eläinlääkärien, kasvattajien, rotujärjestöjen ja muiden jalostustyötä tekevien tahojen kanssa. Opinnäytetyönä suunnitellaan tämän opintokokonaisuuden yksi moduuli, perusterveydenhoito ja liikunta, valmiiksi ja antaa pohja kokonaisuuden laajuudelle ja ulkonäölle, jotta myös loput suunnitelluista moduuleista ja kursseista saadaan käyttöön.

Tavoitteena on ottaa valmis tuote, kaikkine moduuleineen käyttöön vuoden 2021 alussa, kun Kennelliitolla alkaa teema vuosi ”Kennelliitto kouluttaa”. Tällöin koko kurssikokonaisuus on lisätty Kennelliiton sähköiseen oppimisalustaan.

6 Työn vaiheet

Jotta opinnäytetyöprosessin eri vaiheiden hahmottaminen olisi helpompaa, on tämän selkeyttämistä varten luotu projektikaavio (kuvio 4.) josta prosessin näkee kokonaisuudessaan. Vasemmanpuoleinen kuvio kuvaa työnvaiheita, jotka tehtiin ja käytiin läpi yhdessä toimeksiantajan kanssa, oikea puoli kuvaajasta havainnollistaa koko tuotteen itsenäisen työstön etenemisen ja eri vaiheet. Kuvaajan molemmilla puolilla esiintyvät eri vaiheet täydentävät toisiaan ja tapahtuivat yhtäaikaisesti prosessin edetessä. Keskellä kuvioiden välissä olevat nuolet tuovat esille itsenäisen työstön ja toimeksiantajan palautteen keskinäisen vaikutuksen opinnäytetyön tekemiseen.

Kuvio 4. Opinnäytetyön edistyminen

Projekti sai alkusysäyksensä kesäkuussa 2019 otettuani yhteyttä Kennelliittoon opinnäytetyöstä sähköpostitse ja myöhemmin keskusteltuani Tuula Laitisen kanssa, joka toimii Suomen Kennelliiton hallituksen varapuheenjohtajana ja kasvattajatoimikunnan puheenjohtajana. Kennelliiton koulutustarjontaa oltiin päivittämässä ja esille nousi tarve koirille suunnatusta terveydenhuollon ohjelmasta, joka keskittyisi rekisteröityneiden kasvattajien jatkokoulutukseen, koirien hyvinvoinnin parantamiseksi Suomessa. Terveydenhuolto-ohjelman tulisi pitää sisällään laaja informaatio paketti, joka sisältäisi kaiken tarvittavan tiedon laadukkaasta kenneltoiminnasta. Alkuun toimeksiantajan kanssa mietittiin, minkälainen kokonaisuus kurssista on järkevää tehdä opinnäytetyönä. Vaihtoehtoiksi nousi rungon ja etenemisen suunnittelu koko kokonaisuudelle tai yhden kurssikokonaisuuden moduulin toteutus. Päädyimme yhdessä toimeksiantajan kanssa moduulin toteutukseen, jotta aihealue ei olisi liian laaja.

Terveydenhuolto-ohjelmalle oli nimetty oma kasvattajatoimikunnan alainen työryhmä ja se tulisi sisältämään 15 eri aihealueen sisältävästä moduulista koostuvan opintokokonaisuuden. Opinnäytetyön takarajaksi asetimme kevään 2020, jotta muut kokonaisuudet saataisiin suunniteltua ja jäseneltyä sen pohjalta. Valmis tuote toimii osana Kennelliiton järjestämiä koulutusmahdollisuuksia vuodesta 2021 eteenpäin.

6.1 Sisällön suunnittelu

Ensimmäisellä palaveri kerralla kävimme toimeksiantajan edustajan kanssa läpi Koirien Terveydenhuolto-ohjelman alustavasti suunnitellun sisällön ja kurssien moduulien sisältöjen raakaversiot, käsikirjoituksen ja kehittämistarpeet. Sovimme yhdessä toimeksiantajan kanssa siitä, minkä moduulin kehittäminen tulisi vastuulleni. Toisessa palaverissa päätettiin projektin aloittamisesta ja pohdimme mitä valmiita materiaaleja Kennelliitolla on jo valmiina, joita työstössä pystyisi hyödyntämään ja käyttämään. Sovimme että tuotos on valmis alkukevään 2020 aikana, jotta se saataisiin syötettyä Kennelliiton verkkoalustalle ja lopulliseen visuaaliseen muotoonsa. Pilotointi koko kurssikokonaisuudesta tehdään, kun loputkin kurssin moduuleista ovat valmiina.

Valmiit pohjamateriaalit toimitettiin loppuvuodesta 2019 ja tuotos lähti etenemään niihin tutustumalla. Sisällön pääteemoina on koirien perushoito, rodunomaiset tarpeet ja liikunta. Sisällön suunnittelu alkoi perehtymällä Kennelliiton kasvattajan peruskurssiin, kasvattajan jatkokurssiin sekä kasvattajan käsikirjaan, sillä verkkokoulutusohjelma toteutetaan näiden opintojen jatkokoulutuksena ja toteutuksen kannalta on tärkeä hahmottaa, kuinka paljon koulutuksen teemoja on käsitelty jo aikaisemmin. Suunnitteluvaiheessa pyrin tutustumaan mahdollisimman laajasti myös muihin kasvattajille tarkoitettuihin koulutuksiin.

Verkkokoulutuksen kohderyhmänä toimii suomalaiset rekisteröityneet kasvattajat, joten sisällön tuli olla perustiedon lisäksi syvällisempää ja näihin teemoihin tuli pureutua perusteellisemmin. Kävimme myös toimeksiantajan kanssa läpi kokonaisuuden rakenteen ja sisällön laajuuden, johon tehtiin muutoksia työryhmän kommenttien perusteella. Teorian kerääminen kurssille painottui paljon alan kirjallisuuteen ja internet lähteisiin, mutta myös luentoihin, dokumentteihin ja haastatteluihin. Liikunnasta ja rotukohtaisista tarpeista laajempia ja syvällisempiä tietoja kysyttiin erikseen useampien rotujen rotuyhdistyksiltä ja kasvattajilta.

Helmikuussa 2020 Kennelliiton palaverissa jokainen työryhmän jäsen esitteli omaa osaluuettaan, jotka käytiin yhdessä läpi ja annettiin korjausehdotukset ja tarkennukset tuotoksiin. Sisältöä tarkennettiin ja syvennettiin esimerkiksi koirien turkinhoidon ja rakenteellisten ominaisuuksien osalta. Materiaalien edistymistä ja muutoksia käytiin koko prosessin ajan toimeksiantajan edustajien kanssa läpi puhelimitse ja sähköpostitse ja niihin tehtiin tarvittavia korjauksia aina silloin kuin oli tarpeellista.

Kurssin visuaalista puolta suunniteltiin myös palavereissa. Kurssille tahdottiin selkeä yhtenäinen kokonaisuus ja aihealueita palvelevat visuaaliset materiaalit. Kennelliiton viralliset värit ovat tumman sininen ja valkoinen, joten kurssikokonaisuus toteutetaan tälle väripohjalle. Myös Kennelliiton logot tulevat materiaaleihin. Apuna visuaalisessa suunnittelussa käytettiin toimeksiantajan valmiita pohjia, joille sai vapaasti suunnitella oman osionsa. Kuvien ja videoiden tuli palvella kokonaisuudessa käytäviä aihealueita, jotta ne palvelisivat kurssin läpikäyntiä. Täysin valmista ja virallista visuaalista puolta ei kuitenkaan saatu toteutettua prosessin aikana, sillä vallitseva koronavirus tilanne vaikutti työstöön, muun muassa materiaalien ja verkkokurssi alustan käyttöönoton suhteen. Visuaalisuutta saatiin kuitenkin rakennettua hyvään suuntaan valmiina olleiden ja koiraharrastajilta saatujen kuvien pohjalta ja työn loppupalautteen mukaan tätä pohjaa hyödynnetään ainakin alkuun, kunnes sitä kehitetään eteenpäin.

6.2 Kysely

Opinnäytetyön taustamateriaalien kartoitusta varten loin kyselyn koirien omistajille, jonka tarkoituksena oli auttaa havainnollistamaan omistajien yleisen tason tietämystä oman rotunsa alkuperäisestä käyttötarkoituksesta, liikunnan tarpeesta ja näiden tarpeiden toteuttamisesta. Kysely toteutettiin Google Forms lomakkeella tammikuussa ja se jaettiin Facebookissa erilaisissa koira-aiheisissa ryhmissä. Kysely oli auki yhden viikonlopun ajan ja siihen vastasi 296 koiranomistajaa, joista 19 olivat kasvattajia. Vastauksia saatiin jokaisen

roturyhmän edustajista. Suurimmat vastausprosentit tulivat roturyhmistä FCI 1 lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimenkoirat) (23,6%), FCI 8 noutajat ja ylösajavat koirat (18,7%) sekä FCI 6 ajavat ja jäljestävät koirat (14,8%).

Kyselyn vastausvaihtoehdot olivat suurimmaksi osaksi avoimia vastauksia, jotta koiranomistajat voisivat kertoa halutessaan mahdollisimman laajasti tottumuksistaan, harrastuksistaan ja koirien tarpeista. Kaikkiin kysymyksiin ei ollut pakollista vastata. Kyselyyn pystyi täyttämään myös useamman koiran tiedot ja kertomaan eroavaisuudet liikunnassa esimerkiksi eri ikäisten ja kuntoisten koirien välillä. Kyselyyn sai vastata myös monirotuisten koirien omistajat, kyselyssä pyydettiin kuitenkin erittelemään koirassa esiintyvät rodut, mikäli ne olivat tiedossa.

Yleisesti suositeltavasta liikunnan määrästä kysyttäessä vastauksia saatiin 240. Suuri osa vastaajista ei osannut kertoa tarkkaa arviota rodun liikunnan määrän tarpeesta, mutta osasivat arvioida kuinka aktiivisia yleisesti rodunedustajat ovat. Keskimäärin koirien kanssa käytiin lenkkeilemässä 2-4 kertaa päivässä ja 53 prosenttia vastanneista liikkuvat tunnin tai kaksi koiran kanssa päivittäin, 35 prosenttia kahdesta kolmeen tuntia ja 9 prosenttia yli kolme tuntia päivässä. Vain 2 prosenttia vastanneista kertoi liikkuvansa koiran kanssa alle tunnin päivässä. Kun kyselyssä pyydettiin arvioimaan minkälaista liikuntaa koirien kanssa, harrastetaan viikoittaisella tasolla, suuri osa vastaajista kertoi lenkkien olevan hihnalenkkejä joko kävellen tai juosten, tai metsälenkkejä koiran ollessa vapaana. Vastauksissa nousi myös esille koirien vapaa ulkoilu pihalla ja uittaminen kesäisin.

Suuri osa kyselyyn vastanneista koirien omistajista on hyvin perillä rotunsa alkuperäisestä käyttötarkoituksesta, vastaajista 19 kappaletta ei kuitenkaan osannut kertoa mikä alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut. Joukossa oli kuitenkin myös monirotuisia koiria, joiden tarkkoja roturisteytyksiä ei tiedetty, mutta myös rotukoiria. Vastanneista 32 prosenttia kertoi koirien palvelevan alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan esimerkiksi harrastuksen muodossa, kuten rekikoirina tai metsästyksessä, mutta suuri osa aktivoi ja harrasti koiriensa kanssa jotakin muuta, kuin alkuperäistä käyttötarkoitusta palvelevaa toimintaa. Harrastuksista nousi pinnalle erityisesti agility, toko ja nenätyöskentelyä vaativat lajit, kuten jäljestäminen ja nose work. Vastauksissa tulee kuitenkin huomioida, että joidenkin rotujen alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut esimerkiksi taistelukoirana toimiminen, jolloin on perusteltua, ettei koira käytetäkään alkuperäiseen tarkoitukseensa.

Kyselyn lopussa oli mahdollista kertoa vapaasti omasta rodusta, sen tarpeista ja muista rotuun liittyvistä huomioista. Vastaajien huomioissa nousi erityisesti esille koirien vaatima

älyllisen aktivoinnin ja aivotyöskentelyn tarve liikunnan lisäksi, esimerkiksi erilaisten harrastusten tai temppujen opettamisen muodossa. Usean rodun kohdalla vastaajat myös harmittelivat kyseisiin rotuihin liittyviä vahvoja ennakkokäsityksiä rodun liikunnan ja aktivoinnin tarpeesta, jotka eivät välttämättä vastaa todellisuutta. Esimerkiksi monien pienten sekä suosittujen rotujen kohdalla yleinen käsitys roduista on se, että ne ovat helppoja ja vaivattomia koiria, vaikka rotu yleisesti vaatisi omistajaltaan aktivointia paljon, toki yksilön mukaan. Moni vastaaja lisäksi painotti omistajien osaamista ja vastuuta haastavampien rotujen kanssa, sekä tietynlaisten elinolosuhteiden tarjoamista eri rodulle.

Kyselyn validiteettia ja reliabiliteettia ei kuitenkaan voida pitää kovin suurina. Vastaajien määrä ei kyselyssä ollut kovin suuri, eikä kyselyn pohjalta voida todeta, että suurin osa koiranomistajista on hyvin perillä asioista. Tulosten yleistettävyyttä heikentää myös se, että kysely toteutettiin Facebookissa koira-aiheisissa ryhmissä, josta vastaajiksi valikoitui sellainen joukko ihmisiä, jotka ovat jo lähtökohtaisesti kiinnostuneita koiristaan, niiden kanssa harrastamisesta ja aktiivisesti edistävät koirien hyvinvointia. Kyselyn vastausotos ei siis ollut heterogeeninen. Kysely kuitenkin antoi hyvän yleiskuvan eri rotujen liikunnallisista tarpeista ja muista rotuun liittyvistä huomioista, joita pystyi hyödyntämään opinnäytetyön työstössä ja materiaalien suunnittelussa.

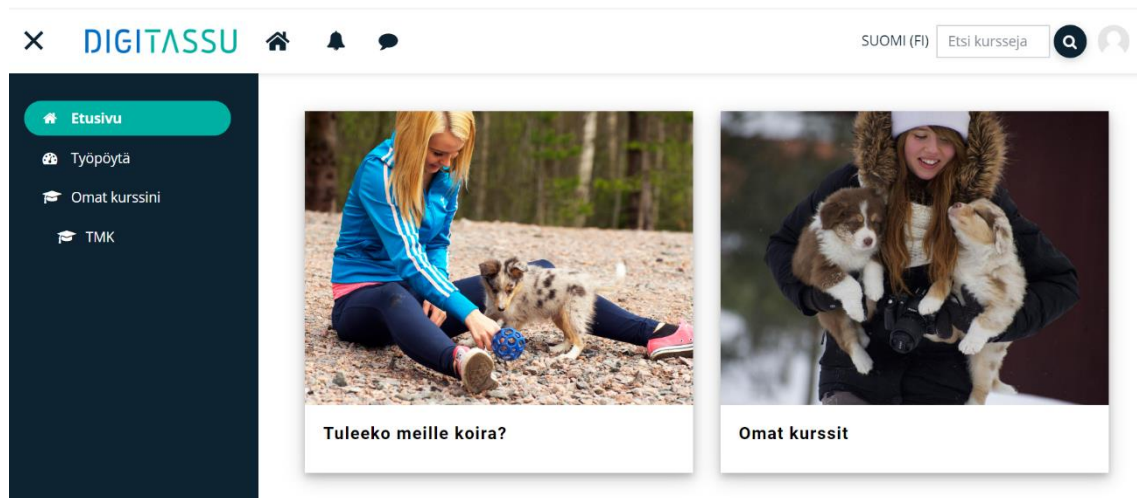
6.3 Verkkokoulutusohjelma

Koirien terveydenhuolto-ohjelma päätettiin toteuttaa verkkokurssina alun perin resurssipuulan vuoksi. Alkuperäinen suunnitelman terveydenhuolto-ohjelman toteuttamiselle oli teetää kasvattajille 80-sivuinen kysely, joka sisältäisi kysymyksiä koirien terveydenhuollosta ja pidosta, jonka lisäksi kennelneuvojat ja eläinlääkärit kävisivät kasvattajien luona. Tämä toteutustapa todettiin kuitenkin liian vaativaksi, aikaa vieväksi ja liiallisia resursseja vieväksi toimintatavaksi jo pelkästään kasvattajien suuren määrän (13 000 aktiivista, Kennelliitto) ja eläinlääkärien vähäisyyden (2800 laillistettua tammikuussa 2019, sisältäen eläkkeellä olevat (Suomen Eläinlääkäriliitto)) vuoksi.

Tämän vuoksi lähdettiin miettimään kaikille osapuolille helpointa ja mieluisinta tapaa kurssin suorittamiselle. Aktiivisten koiraharrastajien piireissä viikonloput ovat usein kiireisiä erilaisten kisojen ja kokeiden vuoksi, ja kurssi kokonaisuudessaan on niin laaja, että sitä ei pystyisi käymään laadukkaasti läpi yhden viikonlopun aikana. Itsenäisesti suoritettavaan verkkokurssi -toteutukseen päädyttiin, kun kasvattajille haluttiin antaa riittävästi aikaa pe-rehtyä ja laajentaa omaa näkökulmaa aiheista, sekä suorittaa kurssi omaa tahtia.

Verkkokoulutusohjelma koostuu yhteensä 15 erilaisesta koiran pitoon ja terveydenhuoltoon liittyvästä osa-alueesta. Ensimmäinen osio koostuu ohjelman esittelystä ja käyttöön-otosta, toinen yleistiedosta kuten koiriin liittyvästä lainsäädännöstä, kolme osuutta moduuleista on tenttejä ja loput kymmenen tehtäviä sisältäviä asiakokonaisuuksia. Muut kurssilla käsiteltävät asiakokonaisuudet ovat: Koirien pitotilat, tilojen kunnossapito ja huolto, hätä- ja pelastussuunnitelmat sekä työturvallisuus, hoito, ruokinta, kasvatus ja jalostus, tunnustusmerkinnät, myynti ja terveydenhoito. Opintojakso toteutetaan lineaarisesti yksi kokonaisuus kerrallaan tehtävineen ja tentteineen, jonka jälkeen opiskelija pääsee siirtymään seuraavaan kokonaisuuteen. Koulutusohjelma painottuu paljon uuden tiedon omaksumiselle ja jo olemassa olevan osaamisen syventämiselle.

Verkkokoulutusohjelma toteutetaan Kennelliiton omalle, Moodlen kaltaiselle, Digitassu verkko-oppimisalustalle. Digitassuun tulee jatkossa kaikki Kennelliiton verkkokurssit, sekä kaikille avoimet kurssit kuin myös tietyille kohderyhmille, kuten jäsenille ja toimihenkilöille suunnatut suljetut kurssit. Digitassun käyttäminen vaatii kaikilta kurseille osallistujilta rekisteröitymisen ja kirjautumisen palveluun. Avoimet kurssit löytyvät alustan etusivulta, suljettuihin kurseihin pääsee kurssiavaimella tai opiskeluoikeus linkillä.

Kuva 5. Digitassun aloitusnäky

Verkkokurssi on pedagogiselta luonteeltaan tiedon omaksumista ja yksilöllistä oppimista. Kurssimateriaalit kokonaisuudessaan pyritään rakentamaan motivoiviksi ja niissä hyödynnetään kasvattajien aikaisempaa osaamista, kokemusta ja tietämystä, sekä niiden syventämistä ja käsittelyä uuden tiedon rakentamiseksi.

Kurssin arviointia on suunniteltu ja kurssin toteutumisesta mitataan kurssilla suoritetuissa tehtävissä ja tenteissä menestymisellä. Tehtävissä pääpainona on tiedon soveltamisessa, ongelman ratkaisussa, pohtimisessa ja oman ajattelun esille tuomista. Oppimisen tukena

tiedon syventämiseksi on tarkoituksena kurssimateriaalien lisäksi hyödyntää erilaisia lähteitä, kuten kirjallisuutta ja verkkotietokantoja, tiedonhakua, oppimista tukevia ja edistäviä avoimia kysymyksiä sekä videomateriaaleja. Tehtävät toimivat kertauksena ja tiedon syventämisenä jokaisen aihealueen lopussa, mutta tarkkoja tehtäviä kaikille osa-alueille, tenttien toteuttamistapaa tai kurssin arviointitapaa ei olla vielä suunniteltu kokonaan. Kurssille ei olla määritelty suorittamisajankohtaa vaan se toimii avoimena kurssina.

6.4 Materiaalin pilotointi

Tuotteen perushoidon osion (liite 2) ensimmäinen pilotointi tapahtui huhtikuun alussa kymmenen kasvattajan avulla. Pilotoinnin tarkoituksena oli saada tietoa sisältöjen kehityskohdista ja siitä palveleeko sisältö tavoitettaan, parannusehdotuksia ja lisäksi tietoa sisällön onnistumisista. Koska virallisia koirarotuja on Suomessa yli 300, pyrittiin pilotointi toteuttamaan mahdollisimman monen eri rodun kasvattajan näkökulmasta, sillä jokainen kiinnittää huomionsa hieman eri asioihin ja tarkastelee asioita erityisesti oman rotunsa näkökulmasta.

Kasvattajia ohjeistettiin käymään materiaalit läpi samalla tavalla, kuin ne olisivat suoritettavissa verkkokoulutuksessakin. Kasvattajia pyydettiin kiinnittämään huomionsa erityisesti seuraaviin seikkoihin; huomataanko kurssin sisällöstä joitakin hyvin olennaisia puutteita, onko sisällössä jotakin vaikeasti ymmärrettävää tai esiintyykö siellä selkeitä asiavirheitä, minkälaisia lisäyksiä sisällössä voisi olla ja minkälaista visuaalista sisältöä kurssilta toivottaisiin. Kasvattajilta kysyttiin myös mielipidettä harjoitustehtävien toteuttamiseksi, kuten minkälaisia kysymyksiä ja tarkennuksia niissä olisi hyvä esittää oppimisen ja pohdinnan kannalta.

Kurssin täysin lopullista visuaalista ulkonäköä kuvineen ja muine materiaaleineen ei pilotoinnissa pystytty toteuttamaan, sillä sitä ei saatu tarpeeksi ajoissa Kennelliiton sähköiselle alustalle. Kurssin materiaalit on kuitenkin pilotoinnissa toteutettu Kennelliiton viralliselle Powerpoint -pohjalle, jolle pyrittiin hakemaan mahdollisimman visuaalisesti miellyttävä ulkonäkö, jota myös voitaisiin hyödyntää kurssin lopullisessa toteutuksessa. Visuaalista puolta materiaaleissa kehitettiin myös pilotoinnin jälkeen.

Pilotointi toteutettiin vallitsevan pandemiatilanteen vuoksi sähköpostitse. Moduulin sisällöt lähetettiin kasvattajille sähköpostiin, he kävivät materiaalit viikon aikana läpi ja lähettivät huomionsa takaisin. Kurssin sisältöä kehitettiin pilotoinnista nousseiden kehitysehdotusten pohjalta. Korjauksia tuli esimerkiksi otsikointiin ja niiden tarkennuksiin, muutamia pie-

niä lisäyksiä hoitotoimenpiteisiin ja ongelmiin, sekä turkinhoidon osiota tarkennettiin. Turkinhoidon osiossa koettiin hankalaksi ohjeiden suhteuttaminen omaan rotuun, sillä rotuja ollessa yli 300, on mahdotonta kertoa yksityiskohtaisesti ja rotukohtaisesti turkinhoidon vaatimat toimenpiteet, niiden poiketessa toisistaan niin paljon. Kasvattajat kuitenkin tuntevat oman rotunsa vaatimat toimenpiteet ja osasivat kertoa hyviä huomioita niistä, mitä pystyi nostamaan myös yleisesti aiheesta. Turkinhoidossa päädyttiin keskittymään yleisimpiin huomioihin ja toimenpiteisiin, sekä painotettiin huomioimaan rotukohtaiset eroavaisuudet toimenpiteiden välillä. Osiota koettiin kuitenkin olevan hyötyä erityyppisten ja karvanlaatuisten rotujen turkinhoidon ymmärtämisen kannalta.

Harjoituskysymyksistä kysyttäessä nousi esille erityisesti pohdintatehtävät. Perushoito on kokonaisuudeltaan sellainen aihe, joka kasvattajien tulisi pääpiirteittäin osata, joten ei koeta tarpeelliseksi miettiä kynsien leikkaamisen tiheyttä tai koiran pesutarvetta. Pohdintatehtävissä päädyttiin miettimään perushoidon osa-alueita ja sen erityispiirteitä, kuten turkinhoitoa ja rodussa yleensä esiintyviä terveydellisiä eroavaisuuksia rotukohtaisesti ja sellaisia rodun terveyteen ja turkinhoitoon liittyviä puolia, jotka uuden koiran omistajan olisi hyvä tietää ja olla valmistautunut rotua ottaessa.

Pilotoinnissa nousi esille materiaalien miellyttävä ja riittävä visuaalinen puoli, selkeys, hyvä rakenne ja informatiivisuus. Materiaaleissa koettiin nousevan esille tärkeimmät painotit aihealueista. Pilotoinnin jälkeenkin materiaalien yksityiskohtaisuutta ja ulkonäköä parannettiin. Kaiken kaikkiaan palaute kurssimateriaaleista oli hyvin positiivista ja kehityskelpoista.

6.5 Valmis tuote

Pilotoinnin jälkeen tuote esiteltiin työryhmälle huhtikuussa, jonka jälkeen siihen tehtiin vielä yksi muutos korvien hoitoon liittyen. Opinnäytetyön tuloksena syntyi Koirien terveydenhuolto -verkkokoulutusohjelman moduuli numero seitsemän, liikunta ja perushoito. Perushoidon kokonaisuudessa (liite 2) käsitellään viikoittaiset toimenpiteet, jotka tulisi tehdä koiran hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Näihin toimenpiteisiin kuuluu koirien silmien, hampaiden, kynsien ja korvien hoito. Lisäksi turkinhoitoon ja pesemiseen on perehdytty karvanlaadun mukaan, sekä anaalirauhasten hoitamiseen tarpeen tullen. Jokaisessa osa-alueessa on kuvailtu terveet piirteet, mahdolliset ongelmat ja niiden synty, sekä hoitotoimenpiteet ja käsittely.

Koirien liikunnan ja rodunomaisten tarpeiden osiossa käsitellään koirien rakennetta, rodunomaisia tarpeita alkuperäisen käyttötarkoituksen pohjalta ja koirien liikuntaa koko elämänsäajan ajan. Osiossa havainnollistetaan erilaiset liikuntatavat rakenteellisten tyyppien välillä, huomioidaan liikunnan tarpeet aina pennuista tiineenä oleviin sekä sairaisiin koiriin ja huomioidaan eri käyttötarkoitusten toteutumista liikunnan, aktivoinnin ja harrastuksien avulla.

Valmis tuote mahdollistaa kasvattajille matalan kynnyksen itsenäiseen lisä- ja jatkokoulutukseen kasvattamisen saralla. Tuotteen avulla kasvattajat voivat syventää osaamistaan, sekä kerrata jo aikaisemmissa perus- ja jatkokoulutuksissa esille nousseita aihealueita. Koirien terveydenhuollon verkkokoulutusohjelma tarjoaa mahdollisuuden oman osaamisen päivittämiselle helposti omien aikataulujen puitteissa ja laajuutensa vuoksi antaa myös uutta näkökulmaa kasvatustyöhön.

Jo pitkään toiminnassa olleille kasvattajille koulutusohjelma tarjoaa hyvää kertausta, uusia oivalluksia sekä mahdollisesti uutta näkökulmaa omaan toimintaan. Etenkin uudemmille ja vasta aloittaneille kasvattajille kurssi tarjoaa syvällisemmän perehdytyksen koirien tarpeisiin, antaa tukea kasvatustyöhön ja mahdollistaa oman tietotaidon kehittämisen vielä paremmaksi. Tietotaidon kehittymisen myötä kasvattajien on myös helpompi neuvoa ja auttaa koirien omistajia heidän mahdollisissa ongelmissaan.

7 Tulokset

Työn tuloksena syntyi koirien terveydenhuollon verkkokoulutusohjelman moduulin 7 kokonaisuus, joka sisältää tarvittavat tiedon koirien perushoidon toteutukseen, aina erilaisista turkinhoidon toimenpiteistä silmien mahdollisiin ongelmiin ja hoitoon, sekä kattavasti tietoa koirien rodunomaisista tarpeista, liikunnan määrästä ja laadusta läpi elämän. Jatkokoulutuksen sisältöjen opiskelun tuloksena kasvattajat voivat oppia tunnistamaan paremmin myös sellaisia tilanteita koirien hoidossa, joita ei välttämättä ole tullut aikaisemmin vastaan. Laajuutensa ansiosta verkkokoulutusohjelma nostaa esille tietoa monipuolisesti eri roduista, mikä lisää myös kasvattajien yleistä tietämystä ja ymmärrystä muistakin roduista kuin omastaan.

Kurssilla syvennyttään aiheisiin monipuolisesti yleistiedon lisäksi ja edistetään kasvattajien tietotaidon syvenemistä koirien kasvattamisessa ja terveyden ylläpidossa. Valmiin tuotteen avulla kasvattajat pystyvät peilaamaan myös tulevien pennun ostajien yleisen osaamisen ja tietämyksen tasoa koiran hoidosta ja tarpeista haastattelujen aikana, ennen pennun myymistä. Tämä auttaa hahmottamaan tarpeellisen tuen ja ohjeistamisen tarvittavaa määrää ongelmallisissa tilanteissa, pennun kasvaessa uudessa kodissaan.

Työn avulla selkeytetään myös muiden kurssimoduuleiden kokonaisuutta, laajuutta ja visuaalisen puolen hahmottamista. Aikaisemmat itsenäisesti opiskeltavat kurssimateriaalit ovat parhaimmillaan yli satasivuisia kokonaisuuksia, jotka koostuvat pääosin kirjoitetusta tekstistä, ilman suurempia havainnollistavia kuvia, anatomiaa ja rakennetta lukuun ottamatta.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma täydentää Kennelliiton koulutustarjontaa kasvattajille ja edesauttaa vastuullista koiran kasvatusta sekä koirien hyvinvointia kasvattajien kautta. Koirien terveydenhuollon verkkokoulutusohjelman kokonaisuus julkaistaan virallisesti vuoden 2021 alussa Digitassussa ja se toimii osana Kennelliiton teemavuotta, ”Kennelliitto kouluttaa”.

8 Pohdinta ja johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda moduuli Koirien Terveystieteiden -verkkokoulutusohjelmaan. Koirien kasvatuksessa ja jalostuksessa pääpainona tulisi olla koirien terveys sekä hyvinvointi, näitä puolia koiran elämässä tulisi myös koirien omistajien ylläpitää ja näiden paranemisen vuoksi verkkokoulutusta alun perin suunniteltiin. Tämä projekti on auttanut ymmärtämään yhä paremmin ja kokonaisvaltaisemmin koirien maailmaa ja koiran omistamisen iloja ja hankaluuksia. Moni koiran omistaja varmasti tietää, miten koirien perusterveyttä tulisi ylläpitää ja miten niille tulisi tarjota aktiivinen ja virikkeellinen elämä, mutta harmittavan usein näkee tai kuulee käytännössä näiden peruspilareiden toteutuvan kokonaisvaltaisesti. Kerätessä tietoa koirien terveydenhoidosta ja liikunnan tarpeesta nousi usein esille niihin liittyvät ongelmat ja tietämättömyys. Näihin ongelmiin tulisi jokaisen kasvattajan perehtyä hyvin, sillä heillä on suuri vaikutusvalta siinä, keille koirat myydään ja miten niiden hoidossa ohjeistetaan. Toki kaikki koirat eivät ole peräisin kasvattajilta, joten myös koiranomistajien ja muiden koirien kanssa tekemisessä olevien henkilöiden tulisi kartoittaa omaa osaamistaan ja tietämystään koiriin liittyvissä asioissa ja panostaa koirien oikeaoppiseen pitämiseen ja hoitamiseen. Parempi koirien ymmärtäminen ja pito on eduksi aivan kaikille.

Verkkokoulutusohjelmalle on olemassa selkeä tarve ja sen toteutuminen on tärkeää tulevaisuuden kannalta. Etenkin tällaisena ajankohtana kun kaikki koulutukset ja tapahtumat on peruttu, on verkkokursseille ollut paljon kysyntää ja toiveita. Ongelmana voidaan kuitenkin mahdollisesti nähdä se, että juuri ne kasvattajat, jotka hyötyisivät verkkokoulutusohjelmasta eniten, eivät välttämättä ole kiinnostuneista sen suorittamisesta, kurssin ollessa vapaaehtoinen.

Taustamateriaaleihin ja teoriaan perehtyminen oli mielenkiintoista ja sujuvaa, sillä aihe on itselleni henkilökohtaisesti mielenkiintoinen. Tämän ansiosta sain muodostettua melko laajan kokonaiskuvan erinäisistä osa-alueista ja niiden vaikutuksista toisiinsa, mutta toisaalta tämä kuitenkin aiheutti myös aiheesta karkaamista, jolloin työ meinasi lähteä laajenemaan liikaa. Opinnäytetyössä on hyödynnetty paljon uutislähteitä, koska ne nostavat ajankohtaisimmin esille etenkin erilaiset ongelmat ja niihin vaikuttamisen keinot. Raportin osalta kuitenkin pedagogiikkaan ja sen eri muotoihin sekä keinoihin olisi voinut perehtyä syvällisemmin.

Työskentely toimeksiantajan kanssa sujui moitteettomasti. Työskentely tapahtui pääasiassa itsenäisesti, mutta yhteyden sai aina sähköpostitse tai puhelimitse opinnäytetyöohjaajaan ja muihin työryhmän jäseniin. Työstä sai aina kommentteja sellaisia tarvittaessa ja

paljon apua haastaviin kohtiin. Toimeksiantajan edustajan ja opinnäytetyön ohjaajan Tuula Laitisen sekä muun työryhmän mukaan, toimeksiannossa onnistuttiin jopa odotettua paremmin, materiaalien ollessa hyvin laadukkaita, laajoja ja suoraan lisättävissä heti tarpeen mukaan toiminta-alustalle. Toimeksiantaja myös kiitti työn tekemiseen kohdistuvasta motivaatiosta ja omatoimisuudesta taustatietojen kartoittamiseksi Työn koetaan olevan hyvin tärkeä kokonaisuuden osalta ja sen koettiin myös säästävän resursseja.

Jatkokehitystarpeena verkkokurssin parantamiselle materiaaleineen ja sisältöineen tulisi alkuun kehittää kurssin yhtenäinen ulkonäkö ja etenemistapa. Kurssikokonaisuuden suorittamisen näkökulmasta pitäisi myös luoda selkeä pedagoginen toimintamalli osioille, vaikka sitten hyödyntäen erilaisia pedagogisia menetelmiä. Myös oppimistehtävien toteuttamista toimivien pedagogisten mallien pohjalta tulee pohtia, jotta opiskelijat saadaan sitoutettua kurssin suorittamiseen ja pidettynä motivoituneina. Oppimisen edistämisen kannalta on tärkeä suunnitella kurssin arvioinnin menetelmät kokonaisuudessaan; millaisia arviointimalleja hyödynnetään, mihin arviointi perustuu ja miten arvioidaan. Vaikka kurssi tullaankin suorittamaan itsenäisesti, olisi siihen hyvä pohtia mahdollisia vuorovaikutuksen keinoja toisten opiskelijoiden kanssa, joko reaaliaikaisia tai esimerkiksi sellaisia, joissa pystyy tutustumaan toisten pohdintoihin rotukohtaisesti ja kommentoimaan niihin.

Kurssia tullaan kehittämään ja täydentämään laajemmaksi ja yksityiskohtaisemmaksi saatujen palautteiden perusteella. Kehitystyön tarkoituksena on tehdä kurssin opiskelusta yhä helpompaa ja miellyttävämpää, sekä huomiomaan vielä laajemmin eri rodut ja näiden tarpeet.

Lähteet

- Aalto-Yliopisto ja Huhtanen, A. 2019. Verkko-oppimisen muotoilukirja - Käytännön työkaluja laadukkaaseen verkko-oppimisen muotoiluun. Luettavissa: <https://fi-tech.io/app/uploads/2019/09/Verkko-oppimisen-muotoilukirja-v-1.4.1-web.pdf> Luettu: 27.2.2020.
- Chaline, E. 2014. 50 eläintä, jotka muuttivat maailmaa. Kustannusosakeyhtiö Moreeni.
- Daly, N. 6.5.2019. In Game of Thrones fans' pursuit of real-life dire wolves, huskies may pay the price. National Geographic. Luettavissa: <https://www.nationalgeographic.com/animals/2019/05/game-of-thrones-dire-wolf-fans-buying-huskies/> Luettu: 22.3.2020
- Etelä-Suomen Sanomat. STT. 23.12.2018. "Dogesta" ei tullut joka kodin koiraa, mutta trendit tuulevat myös koirakaupoilla. Luettavissa: <https://www.ess.fi/paikalliset/72490> Luettu: 23.3.2020.
- Fagelholm, S. 10.10.2013 – Päivitetty 16.3.2018. Sairaaseen kauniit koiramme. Yle.fi Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/10/10/sairaaseen-kauniit-koiramme> Luettu/katsottu: 16.3.2020
- Gompper, M. 24.3.2014. One billion dogs? What does that mean? Luettavissa: <https://blog.oup.com/2014/03/one-billion-dogs-wildlife-conservation/> Luettu: 2.4.2020
- Harjumaa, M. 4.4.2020. Suomessa astutetaan liian nuoria narttukoiria – Kennelliitto haluaa epäeettiset kasvattajat kuriin. Yle.fi Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11276532> Luettu: 4.4.2020
- Helsingin Yliopisto, 18.2.2020. Koiran ei-toivottu käyttäytyminen on yleistä ja rotujen väliset erot suuria. Luettavissa: <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/elamantieteet/koiran-ei-toivottu-kayttaytyminen-on-yleista-ja-rotujen-valiset-erot-suuria> Luettu: 3.3.2020
- Hiltunen, L. Jyväskylän Yliopisto. Verkko-opetuksen monet mahdollisuudet. Webinaari. 7.10.2016. Katsottavissa: <https://moniviestin.jyu.fi/ohjelmat/muut/digipeda-go/webinaari-7-10.2016> Katsottu: 5.3.2020.
- Hiltunen, L. Jyväskylän Yliopisto. Verkko-opetuksen suunnittelu, osa 1. Luettavissa: <http://247oppia.azurewebsites.net/wp-content/uploads/2017/11/Verkko-opetuksen-suunnittelu-osa-1.pdf> Luettu: 5.3.2020.
- Jyväskylän Yliopisto, Informaatioteknologian Tiedekunta. 30.1.2013. Pedagoginen suunnittelu, luento 4. Pedagoginen suunnittelu onnistuneeseen verkkokurssin taustalla. Luettavissa: <http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/TIES463/2013/Pedagoginensuunnittelu-2013.pdf> Luettu: 1.4.2020
- Jänisniemi-Honkala, M. & Hämäläinen, L. Kasvattajan jatkokurssi. 2006-2007. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/files/kasvattajan-jatkokurssin-materiaali> Luettu: 10.1.2020.
- Kalliala, E. Verkko-opettamisen käsikirja. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2002.

Kaimio, T. Koirien käyttäytyminen. WS Bookwell, Porvoo 2007.

Kaiparla, M. 5.5.2017. Onko koirani kipukoira? Luettavissa: <https://sporttirakki.fi/2017/05/05/onko-koirani-kipukoira/> Luettu: 19.3.2020

Kares, J. 21.9.2015. 10 yleisintä syytä koirien luonteiden ongelmiin. Blogi. Luettavissa: <http://chicchoix.com/blog/?p=5040> Luettu: 1.4.2020.

Kasvattajan käsikirja 2018. KS-Paino, Äänekoski.

Kennelliitto, Kennelliiton historia. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/organisaatio/kennelliiton-historia> Luettu 15.2.2020

Kennelliitto, Kennelliiton strategia vuosille 2017-2021. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/files/suomen-kennelliiton-strategia-2017-2021> Luettu 9.3.2020.

Kennelliitto, Kasvattajan peruskurssi. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/files/kasvattajan-peruskurssin-materiaali> Luettu: 20.12.2019.

Kennelliitto, Koirarodut ja rotumääritelmät. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/koirat/koirarodut-ja-rotumaaritelmät> Luettu 10.2.2020.

Kennelliitto, Koiran kasvatus ja terveys. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys> Luettu: 18.2.2020.

Kennelliitto, 31.8.2018. Koirahyökkäykset kielivät ymmärtämättömyydestä ja vastuuttomuudesta. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/uutiset/koirahyokkaykset-kielivat-ymmartamattomyydesta-ja-vastuuttomuudesta> Luettu: 15.2.2020

Kennelliitto, Koiriin liittyvä lainsäädäntö. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/koiran-omistaminen/koiriin-liittyva-lainsaadanto> Luettu: 1.4.2020

Kennelliitto, 23.1.2020. Labradorinnoutaja Suomen suosituin koirarotu. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/uutiset/labradorinnoutaja-suomen-suosituin-koira-rotu> Luettu 15.2.2020

Kennelliitto, 9.4.2018. Tilastokeskus tarkisti laskelmaa koirien määrästä Suomessa – 700 000. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/tietoa-meista/uutiset/tilastokeskus-tarkisti-laskelmaa-koirien-maarasta-koiria-suomessa-700-000> Luettu: 25.2.2020.

Kennelliitto, 4.2020, Pevisa, Rotukohtaiset erityisehdot 2020. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/pevisa-ja-muut-rotukohtaiset-erityisehdot-vuonna-2020> Luettu: 3.4.2020

Kennelliitto, Yleinen jalostustrategia 2018-2022. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/kennelliiton-yleinen-jalostustrategia-2018-2022-2> Luettu: 11.3.2020

Kerola, P., Koivuranta, E., Pehkonen, K., Sorjanen, T., Vainio, A. Kaikenkarvainen kansa – Miten koirista tuli miljoonabisnes. WSOY. Painettu EU:ssa 2017.

Keränen V. & Penttinen J., Verkko-oppimateriaalin tuottajan opas. Docendo WSOY, Porvoo 2007.

Kokko T. 9.4.2018. Suomessa on jo enemmän koiria kuin Helsingissä asukkaita – rekisteröimättömien koirien määrä on noussut nopeasti. Helsingin-Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005635381.html> Luettu: 5.2.2020.

Koiramme, Tammikuu 1/2019. Liikunta väsyttää koiran. Luettavissa: <https://www.koiramme.fi/jutut/koiramme-juttuarkisto/866-liikunta-vaesyttaeae-koiran> Luettu: 2.2.2020

Koivuranta, E. 10.7.2019. Tässäkö ratkaisu koirahyökkäyksiin: Omistajat kursseille, rotuja mustalle listalle – tätä mieltä suomalaiset olivat Ylen kyselyssä. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10863434> Luettu: 11.1.2020

Koli, H. Verkko-ohjauksen käsikirja. FINN LECTURA, 2008.

Koli, H. Verkko-oppimisprosessin suunnittelu osaamisperustaisiin opseihin. Pohjois-Karjalan AMK. 23.8.2010. Luettavissa: <https://slideplayer.fi/slide/1879767/>

Korhonen S. & Putkonen J., 24.4.2018. Onko koira pilattu? Yle Areena. Kuunneltavissa: <https://areena.yle.fi/1-4411604> Kuunneltu: 23.3.2020.

Lehtonen J. 26.11.2019. Liikunta on tärkein lisäravinne. Luettavissa: <https://www.katiska.info/tieto/koira-tieto-ruokinta/koira-ruokinta-huutomerkki/jagsterin-teesit-2-liikunta-on-tarkein-lisaravinne/> Luettu: 5.3.2020.

Leskinen, M. 24.3.2019. Suuri osa lemmikeistä on ylipainoisia – ympäristö ja elintavat vaikuttavat myös koirien terveyteen. Yle.fi Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10751069>. Luettu 8.3.2020.

Löfström, E., Kanerva K., Tuuttila, L., Lehtinen A. ja Nevgi, A. Laadukkaasti verkossa: Verkko-opetuksen käsikirja yliopisto-opettajalle. Helsingin yliopisto / Tutkimuksen ja opetuksen toimiala, Yliopistopaino. Helsinki 2010. Luettavissa: http://www.helsinki.fi/julkaisut/aineisto/hallinnon_julkaisuja_71_2010.pdf Luettu: 1.3.2020

Menna, N. Koiran sairaudet. Luettavissa: <https://www.hankikoira.fi/koiratietoa/koiran-terveys/koiran-sairaudet> Luettu. 1.3.2020.

Mäkelä, H., Timonen, P. Humanistinen Ammattikorkeakoulu. Kampuksella digittää – Poinintoja verkko-oppimisen kehittämisestä. Humanistinen Ammattikorkeakoulu & tekijät. Helsinki, 2019.

Mäki, K. & Hielm-Björkman, A. Tunnistatko koirasi kivun? Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/kipu-tunnistatko-sen> Luettu: 22.3.2020

- Mäkilä, P. Eläinsuojelu ja eläinten oikeudet opetuksessa. Suomen Eläinsuojeluliitto Ry. Luettavissa: <https://online.flowpaper.com/76e80712/seyelainsuojelujaelaintenoikeudetopetuksessaweb/#page=50> Luettu: 15.3.2020
- Nyyssönen, T. 12.2.2013 (Päivitetty 14.2.2014) Aktivoitko koiraasi tarpeeksi? – tekemättömyys voi masentaa lemmikin. Yle.fi Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-7083485> Luettu: 23.3.2020.
- Nyyssönen, T. 8.6.2019. Koiran ja omistajan hyvän suhteen lähtökohta on luottamuksessa – 8 vinkkiä, joilla parannat suhdetta. Yle.fi Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10798315> Luettu 2.3.2020.
- Näveri, A. 20.2.2020. Tuhansien suomalaiskoirien käytöstä tutkittiin – kääpiösnautsereilla aggressiivista käytöstä, labradorinnoutajilla vähiten huonoja käytöspiirteitä. Yle.fi Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11216356> Luettu: 16.3.2020
- Peda.net, Opetussuunnitelma 2016. Oppimisympäristöt. Luettavissa: <https://peda.net/myrskylä/kirkonkylän-koulu/ol3/l4kjottl/4ojt/ol> Luettu: 26.3.2020
- Pellinen, J. 23.4.2019. Ohjeita laadukkaan verkkokoulutuksen tuottamiseen. Luettavissa: <https://www.vuolearning.com/fi/blog/hyva-verkkokurssi> Luettu: 28.2.2020.
- Pietiläinen, P. Koirien maailmanhistoria. Bookwell Oy, Porvoo 2013.
- Robins, M. 21.6.2019. How Game of Thrones has Impacted — And Hurt — Siberian Huskies. American Kennel Club. Luettavissa: <https://www.akc.org/expert-advice/news/how-game-of-thrones-has-impacted-and-hurt-siberian-huskies/> Luettu: 23.3.2020.
- Ruokavirasto, Koirat ja kissa – eläinsuojelulainsäädäntöä koottuna. Luettavissa: <https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-suojelu-ja-kuljetus/koira-ja-kissa-elainsuojelulainsaadantoa-kootuna.pdf> Luettu: 22.2.2020
- Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan määritelmä eläinten hyvinvoinnille. Luettavissa: <https://www.elaintieto.fi/wp-content/uploads/2016/02/shehvnk-hyvinvoinnin-m%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4.pdf> Luettu: 13.3.2020
- Salonen, M., Sulkama, S., Mikkola, S., Puurunen, J., Hakanen, E., Tiira, K., Araujo, C., Lohi, H. 5.3.2020. Prevalence, comorbidity, and breed differences in canine anxiety in 13,700 Finnish pet dogs. Luettavissa: <https://www.nature.com/articles/s41598-020-59837-z> Luettu: 10.4.2020
- Salon Seudun Sanomat, STT, 20.9.2019. Koirahyökkäyksistä tehtyjen ilmoitusten määrä kasvoi viime vuonna. Luettavissa: <https://www.sss.fi/2019/09/koirahyokkayksista-tehtyjen-ilmoitusten-maara-kasvoi-viime-vuonna/> Luettu: 1.2.2020

Salovaara, H. 6.9.2004, Oulun Yliopisto. Oppimisen teoriasta tuke tieto- ja viestintäteknii-
kan pedagogiseen käyttöön. Luettavissa: [http://tievie oulu.fi/verkkopedago-
giikka/luku_1/johdanto.htm](http://tievie oulu.fi/verkkopedago-
giikka/luku_1/johdanto.htm) Luettu: 22.2.2020

Smeds, R., Krokfors, L., Staffans, A. & Ruokamo, H. 2010. InnoSchool – välittävä koulu
Oppimisen verkostot, ympäristöt ja pedagogiikka. Luettavissa: [http://innoschool.tkk.fi/fra-
met/InnoSchool_kirja.pdf](http://innoschool.tkk.fi/fra-
met/InnoSchool_kirja.pdf) Luettu 4.4.2020

Suomalainen Siperianhusky seura. Siperianhusky. Luettavissa: [http://siperian-
husky.fi/wp/siperianhusky/](http://siperian-
husky.fi/wp/siperianhusky/) Luettu 23.3.2020.

Suomen Akatemia, 4.11.2015. Varhaiset kokemukset ja liikunta vaikuttavat koirien pelok-
kuuteen. Helsingin Yliopiston tiedote. Luettavissa: [https://www.aka.fi/fi/akatemia/me-
dia/Ajankohtaiset-uutiset/2015/varhaiset-kokemukset-ja-liikunta-vaikuttavat-koirien-pelok-
kuuteen/](https://www.aka.fi/fi/akatemia/me-
dia/Ajankohtaiset-uutiset/2015/varhaiset-kokemukset-ja-liikunta-vaikuttavat-koirien-pelok-
kuuteen/) Luettu: 1.3.2020

Suomen Eläinlääkäriliitto Ry. 1/2019. Laillistettujen laajaa osaamista. Luettavissa:
<https://www.sell.fi/elainlaakar-in-ammatti> Luettu: 5.3.2020.

Suomen Eläinsuojeluliitto RY. Lemmikkieläimet. Luettavissa: [https://sey.fi/suojelemme-
elaimia/lemmikkielaimet/](https://sey.fi/suojelemme-
elaimia/lemmikkielaimet/) Luettu: 10.1.2020.

Suomen Koirankasvattajat Ry. Toiminta ja koulutukset. Luettavissa: [https://sukoka.fi/toi-
minta/koulutukset/](https://sukoka.fi/toi-
minta/koulutukset/) Luettu: 8.3.2020

Särkkä, T. 2016, Päivitetty 24.04.2019. Nuoren koiran lihashuolto. Evidensia. Luettavissa:
<https://evidensia.fi/hoitovinkit/nuoren-koiran-lihashuolto/> Luettu: 1.3.2020.

Talvitie, L. 18.4.2018. Lemmikkikoirien terveysvaikutuksia ihmisiin on tutkittu. Luettavissa:
<https://www.apu.fi/artikkelit/lemmikkikoirien-terveysvaikutuksia-ihmisiin-on-tutkittu> Luettu:
1.4.2020.

Telkänranta H. 7.12.2009. Miten sudesta tuli tanskandoggi ja kiinanharjakoira. Tiede.fi Lu-
ettavissa: [https://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/miten_sudesta_tuli_tanskan-
doggi_ ja_kiinanharjakoira](https://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/miten_sudesta_tuli_tanskan-
doggi_ ja_kiinanharjakoira) Luettu: 10.3.2020

Tervonen, A. 5.12.2019. Koirat ovat elävää kulttuuriperintöä, mutta lemmikkikulttuuri ei oi-
keuta koirien karsimystä. Vähäisiä lisiä. Luettavissa: [http://neba.finlit.fi/blogi/koirat-ovat-
elavaakulttuuriperintoa-mutta-lemmikkikulttuuri-ei-oikeuta-koirien-karsimysta/](http://neba.finlit.fi/blogi/koirat-ovat-
elavaakulttuuriperintoa-mutta-lemmikkikulttuuri-ei-oikeuta-koirien-karsimysta/) Luettu:
10.3.2020.

The Fédération Cynologique Internationale, 20.1.2020. Presentation of our organization.
Luettavissa: <http://fci.be/en/Presentation-of-our-organisation-4.html> Luettu: 8.3.2020.

Tiira, K. Koirien käyttäytyminen ja persoonallisuus. Tammi, Helsinki 2019.

Unhola, K. Elämää koiran kanssa – Suomalainen koiraharrastus ennen ja nyt. Bookwell,
Porvoo 2014.

Unhola, K. Koiraelämää – Harrastamisen historiaa. Markprint Oy, Lahti 2009.

Vuopala, E. 2016. Oulun Yliopisto. Verkkokurssin suunnitteluprosessi. Koulutusteknologian perusopinnot, Designing e-learning. Luettavissa: <https://docplayer.fi/10797402-Verkkokurssin-suunnitteluprosessi.html> Luettu: 1.3.2020

Väyrynen M. Koirien ylipaino on kasvava ongelma. Koiramme, Toukokuu 5/2018.

Liitteet

Liite 1. Kysely koirien liikunta ja rodunomaiset tarpeet

Koirien liikunta ja rodunomaiset tarpeet

Kyselyssä kartoitetaan koirien liikunnan ja rodunomaisten tarpeiden täyttämistä yleisellä tasolla. Lomakkeeseen vastataan anonyymisti ja kerättyjä tietoja käytetään taustamateriaalina opinnäytetyön tekemisessä, eikä tietoja luovuteta ulkopuolisille tahoille.

Mikäli sinulla on useampi koira joiden tiedot haluat täyttää samaan lomakkeeseen, oletan ystävällinen ja erittelet selkeästi mistä koirasta/rodusta kirjoitat. Mikäli täytät lomakkeen sekarotuisesta koirasta, kerrothan ystävällisesti mitä rotuja koirassa on.

Kiitos jo etukäteen vastauksestasi!

*Pakollinen

Olen *

Kasvattaja

Koiranomistaja

Koiran rotu? *

Oma vastauksesi

Koiran ikä?

Oma vastauksesi

Onko koira perusterve?

Kyllä

Ei

Mikäli koiralla on jokin sairaus, kertoisitko alle mikä?

Oma vastauksesi

Mihin roturyhmään rotu kuuluu? *

FCI 1 Lammas- ja karjakoirat (paitsi sveitsinpaimenkoirat)

FCI 2 Pinsarit, snautserit, molossityypiset ja sveitsinpaimenkoirat

FCI 3 Terrierit

FCI 4 Mäyräkoirat

FCI 5 Pystykorvat ja alkukantaiset koirat

FCI 6 Ajavat ja jäljestävät koirat

FCI 7 Seisovat lintukoirat

FCI 8 Noutajat, ylösajavat koirat ja vesikoirat

FCI 9 Seurakoirat ja kääpiökoirat

FCI 10 Vittikoirat

Ei kuulu FCI:n roturyhmään

Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus (esim. paimennus)?

Oma vastauksesi _____

Palveleeko koira rodun alkuperäisessä käyttötarkoituksessa esim. harrastuksen muodossa?

Kyllä

Ei

Millaista aktivointia/harjoitteita tai harrastuksia teet/harrastat koiran kanssa ja kuinka usein?

Oma vastauksesi _____

Rodulle yleisesti suositeltu liikunnan määrä?

Oma vastauksesi _____

Kuinka monta kertaa päivässä käyt lenkillä koirasi kanssa?

Oma vastauksesi _____

Kuinka monta tuntia liikut keskimäärin päivittäin koiran kanssa?

Alle tunti

1-2 tuntia

2-3 tuntia

Yli 3 tuntia

Minkälaista liikuntaa harrastat koiran kanssa viikottaisella tasolla? (Vapaana oleminen, uiminen, juokseminen jne.)

Oma vastauksesi _____

Vapaa sana rodun liikunnasta, tarpeista, aktivoinnista tai mistä tahansa muusta:

Oma vastauksesi _____

Liite 2. Perushoidon verkkosuorituksen materiaalit

Perushoito

Koiran perushoidon tarkoituksena on oppia tuntemaan terve koira ja huomaamaan aluillaan olevat ja mahdollisesti kehittyvät terveysongelmat ajoissa. Vaikka hoitotoimenpiteitä ei välttämättä tarvittaisikaan, säännöllinen viikoittainen perustarkastus on tarpeellista.

Perushoito

Koiran hoitohetkeen tulisi sisällyttää:

- Kynsien pituuden tarkistaminen ja leikkaaminen tarpeen mukaan
- Silmien ja korvien tarkistaminen ja hoito tarvittaessa
- Hampaiden hoito: hampaiden harjaaminen säännöllisesti
- Raajojen ja kehon tarkastaminen säännöllisesti
- Turkinhoito rotukohtaisesti: pesu vähintään koiran ollessa likainen, karvojen siistiminen, harjaaminen, nyppiminen ym. toimenpiteet

Lisäksi tulee muistaa terveydenhoidon välttämättömät toimet:

- Säännölliset sisäloishäädöt ja ulkoloisten tarkkailu
- Rokotusohjelman noudattaminen ja ylläpito
- Koiran vieminen eläinlääkärille silloin kun se on tarpeellista

Hampaat

Hampaat ovat osa ruoansulatuselimiä. Koiralla on petoeläimen hampaat, jotka on tarkoitettu saaliin kiinnittämiseen, puremiseen, kantamiseen ja repimiseen. Koiralle tyypillistä on, että se nielee ruoan suhteellisen suurina palasina. Normaali purenta on ns. saksipurenta eli leikkaava purenta. Tällainen purenta on kaikkein tehokkain saaliseläimeen tarttumiselle, sen tappamiselle ja paloittelulle.

Pienille pennuille alkaa puhjeta maitohampaita noin kolmen viikon iässä, yhteensä niitä puhkeaa 28. Pysyviä hampaita löytyy aikuisen koiran suusta yhteensä 42 kappaletta ja ne korvaavat maitohampaat noin 7 kuukauden ikään mennessä.

Koiran suussa on aina bakteereja. Lentulehdus aiheutuu hampaan pinnalle kertyvästä bakteerimassasta, plakista. Kovettuessaan ja kerrostuessaan se muodostaa hammaskiveä, joka on hyvin haitallista etenkin pienillä roduilla. Plakin kertyessä ienrajaan ja ientaskuun, ien alkaa tulehtua. Lentulehdus on yksi koirien yleisimmistä vaivoista, jonka vuoksi sen muodostumista tulisi ehkäistä hoitamalla koiran hampaita säännöllisesti. Tulehduksen oireita ovat ikenien punoitus tai turvotus, koiran pahanhajuinen hengitys, vaikeudet luiden tai ruoan pureskelemisessä ja joskus myös suun raapiminen sekä huulitulehdukset. Vakavasti tulehtunut ien voi vuotaa verta.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuva: Anni Valtonen

16.4.2020

4

Hampaat

6 kuukautta vanhan pennun kulmahammas, joka ei ole vielä irronnut pysyvän hampaan tieltä.

Koira jolta on leikkausoperaatiossa poistettu alaleuasta luuta ja hampaita syvän vuoksi ja hammaskiven vuoksi yksi ylähammas.

Erilaiset hammasmuutokset ovat periytyviä, toisissa roduissa ne periytyvät muita selkeämmin. Hammaspuutokset eivät välttämättä vaikuta koiran elämänlaatuun, niihin voi kuitenkin kertyä hammaskiveä helpommin.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuvat: Anni Konttinen ja Anniina Lehtipuu

16.4.2020

5

Hampaiden hoito

Suussa oleva plakki ja hammaskivi voivat aiheuttaa vaivoja koko elimistölle. Jo pienistäkin ienhaavoista bakteerit saattavat levitä koira verenkiertoon ja aiheuttaa infektioita muissa elimissä sekä pahentaa koiran muita mahdollisia sairauksia.

Hammaskiven muodostumisen ehkäisemiseksi on useita toimenpiteitä. Tehokkain tapa hampaiden hoitamiseen ja plakin poistamiseen on säännöllinen hampaiden harjaus. Päivittäisellä hampaiden harjauksella ei pelkästään ehkäistä ientulehdusta tai plakin ja hammaskiven kertymistä, mutta myös hidastetaan jo mahdollisten muutosten etenemistä.

Koira on helpointa totuttaa hampaiden harjaamiseen heti pienestä pennusta lähtien. Pentujen hampaita voi alkuun harjata sormiharjalla tai kietaisemalla sormen ympärille sideharsoa, jolla hampaita pyyhkitään varovasti sivusuunnassa. Kun pentu on totunut käsittelyyn, voidaan siirtyä koirille tarkoitettuihin hammasharjoihin. Hammastahnaksi tulee valita fluoriton eläinten hammastahna.

Alussa kannattaa harjata aina vain muutama hammas kerrallaan ja palkita pentu heti tämän jälkeen vaikka leikkimällä. Etu- ja kulmahampaisiin on helpoin ulottua, joten harjaaminen kannattaa aloittaa niistä. Totutusvaiheessa kannattaa aluksi harjata vain hampaiden ulkopinnat, mutta tavoitteena on totuttaa koira harjaukseen niin, että kaikki hampaat saadaan harjattua ulko-, sisä- ja purupinnoilta.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

6

Hampaat

Hampaiden puhdistuksessa auttaa myös se, että koira saa pureskeltavaa puruluiden ja kovemman ruoan muodossa. Luiden syöminen aiheuttaa mekaanista hankausta, joka auttaa plakin irtoamisessa. Luiden syöminen on myös hyvää ajanvietettä koiralle, joten niitä kannattaa tarjota säännöllisesti.

Hampaiden tarkastus ja hammaskiven poisto on suositeltavaa tehdä rodusta riippuen 2 - 4 vuoden iästä alkaen, sillä hampaiden hoidosta huolimatta plakkia voi kertyä esimerkiksi hampaiden väleihin.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma |
Kuvat: Liina Linjama

Kynnet

Kynsien säännöllinen leikkaaminen on tärkeä osa koiran perushoitoa. Hoidetut ja oikean mittaiset kynnet auttavat koira pysymään terveenä. Kynsien ollessa lyhyet asettuu koiran tassu oikeaan asentoon, jolloin koiran on myös helppo liikkua.

Leikkaamisen tarpeellisuus riippuu yksilöllisistä kynsien ominaisuuksista ja liikunnan määrästä. Toisilla koirilla kynsi on laadultaan kovempaa jolloin se myös kasvaa nopeammin, kun toisilla koirilla kynsi on pehmeämpi jolloin se kuluu luontaisesti helpommin. Paljon liikkuvien koirien kynnet kuluvat normaalisti kävellessä, etenkin jos liikutaan paljon hiekalla tai asfaltilla ja esimerkiksi kuoppia kaivettaessa. Takatassujen kynnet kuluvat kävellessä enemmän kuin etutassujen kynnet, joten on hyvä huomioida, että etutassujen kynnet saattavat tarvita leikkaamista useammin.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

8

Kynsien aiheuttamat ongelmat

Liian pitkäksi kasvaneet kynnet vaikeuttavat liikkumista, aiheuttavat kipua ja mahdollisesti haavoja ja tulehduksia tassuihin. Ne voivat aiheuttaa koko tassun virheasennon, josta voi seurata nivelvaivoja ja pahimmillaan myös jalan luusto voi rasittua. Liian pitkät kynnet myös lohkeavat ja repeävät helpommin, erityisesti korkeammalla sijaitsevat kannuskynnet saattavat helposti tarttua oksiin tai juurakkoihin.

Pahasti yli kasvaneet kynnet kiertyvät ja painuvat takaisin ihoon. Kynsien leikkaamisen tarvetta tulisi seurata säännöllisesti tarkkailemalla kynnen kasvua. Usein kynnet suositellaan leikkavan noin kahden viikon välein, mutta osalla koirista ne täytyy leikata viikoittain. Leikkaustiheys on aina yksilöllinen.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

Kynnet

Kuten muutkin hoitotoimenpiteet, tulisi kynsien leikkaaminen opettaa koiralle pennusta saakka ja siitä tulisi tehdä miellyttävä rutiini. Kynsiä leikatessa kannattaa samalla tarkistaa tassujen ja anturoiden kunto.

Koiranpennun kynnet ovat pienet, joten ne voivat olla vaikeasti leikattavat. Tärkeintä on itse pysyä rauhallisena operaation ajan, ettei jännitys tartu koiraan. Alkuun pennun kynnet voi leikata sen ollessa väsynyt tai nukkuessa, jolloin se on helpommin käsiteltävissä. Harjoittelun voi aloittaa säännöllisesti koskettamalla pennun tassuja käsin ja myöhemmin kynsileikkureilla. Tassuista kannattaa ottaa tukeva ote ja leikata jokaisen kynnen päästä vähän kerrallaan. Pennun kynsiä leikatessa se on helpointa pitää sylissä ja palkita jokaisen kynnen leikkaamisen jälkeen.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuva: Anni Konttinen

Kynsien leikkaaminen

Leikkaamisen tavoitteena on aina lyhentää kynnen terävin kärki ja varoa osumasta kynnen sisällä olevaan ytimeen, missä sijaitsevat hermot ja verisuonet. Ytimen erottaa helppoiten vaaleista kynsistä, etenkin katsomalla kynntä valoa vasten. Mustista kynsistä on vaikeampi arvioida missä kohdassa ydin on. Mitä säännöllisemmin kynsiä leikataan, sen kauempana ydin pysyy kynnen kärjestä, jolloin on myös epätodennäköisempää osua siihen leikatessa. Mikäli kynnet ovat päässeet yli pitkiä, tulee kynnen päästä leikata vain pieni osa kerrallaan. Jos kuitenkin operaatiossa osuu vahingossa kynnen ytimeen ja kynnestä alkaa valua verta, ei pidä pelästyä. Ytimeen leikkaaminen aiheuttaa koiralle hetkellisesti kipua, mutta omistajan pysyessä rauhallisena, koira ei pelästy tilanteesta enempää. Ensiavuksi kynntä voi painaa muutaman minuutin ja tyrehdyttää vuotoa, tai käyttää apteekista saatavaa vuotoa tyrehdyttävää pulveria. Mikäli vuoto kuitenkin kestää yli 15 minuuttia, on syytä ottaa yhteyttä eläinlääkäriin. Mikäli koira aristelee toimenpidettä vahingon jäljiltä, tulee rauhallisella ja lempeällä käytöksellä muistuttaa koiraan että rutiini on mukava, jottei koira jää pelkäämään hoitotoimenpidettä.

Parhaat välineet koiran kynsien leikkaamiseen ovat tukevat ja terävät kynsileikkurit. Välineet valitaan koiran koon mukaan. Kynnen leikkuupinnan voi viimeistellä ja pyöristää halutessaan myös viilalla.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

11

Korvat

Koiran korvat kannattaa tarkistaa viikoittain, vaikka ne eivät näyttäisi kovin likaisilta. Ne ovat herkkiä kaikenlaisille vaivoille, pelkästään ulkoiltaessa niihin saattaa kertyä likaa. Terve korvakäytävä on vaaleanpunainen, eikä punoita, haise tai tuota suuria määriä eritteitä. Jos korvat näyttävät terveiltä, niille ei tarvitse tehdä mitään, ylimääräisestä puhdistuksesta korva saattaa vain ärtäytyä enemmän. Kuitenkin korvat on tärkeä tarkistaa viikoittain, jotta mahdolliset muutokset ja ongelmat havaitaan ajoissa. On myös hyvä huomioida, että toisten rotujen kohdalla korvien sisäältä tulee nyppiä karvat pois, jotta korviin pääsee ilmaa.

Erilaiset korvatulehdukset on yleinen syy käydä eläinlääkäriässä. Etenkin luppakorvaiset rodut kärsivät niistä helpommin, korvakäytävän rakenteen vuoksi. Niiden korvien hoitoon tulee kiinnittää erityisesti huomiota. Ylimääräiset bakteerit saadaan korvista pois puhdistamalla ne säännöllisesti, joka myös ennaltaehkäisee korvatulehdusten syntymistä. Myös paljon uimisesta pitävien koirien korvat on hyvä kuivata aina uimisen jälkeen, jottei korvaan jäävä vesi altista tulehduksille.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

Korvat

Mikäli korva vaikuttaa tulehtuneelta, pitää huomioida etteivät kaikki puhdistusaineet sovellu tulehtuneen korvan hoitoon. Korvan tulehtuessa tulee ottaa yhteyttä eläinlääkəriin.

Hoitamaton korvatulehdus voi levitä väli- ja sisäkorvaan.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuvat: Essi Virtanen

13

Korvien oireilu

Kun koira ravistaa päätään, rapsuttaa korviaan tai kulkee pää vinossa, syitä voi olla useita. Usein korvat voivat olla tulehtuneet, niissä voi olla vierasesine tai korvissa saattaa lymyillä korvapunkki, jolloin rapsuttelu johtaa vain korvan pahempaan ärtymiseen ja mahdolliseen rupeutumiseen. Korvapunkit ovat ulkoloisia ja yleensä harvinaisempia koirilla kuin esimerkiksi kissoilla. Ne aiheuttavat kuivaa ja punertavaa eritettä, joka muistuttaa ulkoisesti kahvinpuruja. Korvapunkin ehkäisyssä auttaa korvien säännöllinen puhdistaminen. Mikäli epäilee koiralla korvatulehdusta tai korvapunkkia, tulee kääntyä eläinlääkärin puoleen.

Korvatulehduksen yleisiä oireita ovat korvan paha haju, kutina, korvan arkuus, likaisuus ja punoitus, lisäksi tulehtuneet korvat saattavat turvota. Korvalehden turvotuksen tai paksuuntumisen takana voi olla myös verikorva, joka usein esiintyy korvatulehduksen yhteydessä ja syntyy vauriosta korvassa tai pienten verisuonien tulehtuessa. Pieni verikorva voi myös hävitä itsekseen, suuremman turvotuksen kohdalla eläinlääkäri voi tyhjentää korvan verestä. Ongelman toistuessa korva saatetaan joutua operoimaan kirurgisesti. Verikorva ei kuitenkaan ole vaarallinen koiralle.

Korvatulehdus on yleinen sairaus ja sen aiheuttajia on monia, kuten bakteerit, korvapunkit tai sienet, mutta myös allergian yksi oireista voi olla korvatulehdus. Usein korvatulehdusta aiheuttavat allergiat ovat atopiaa eli ihosairautta, tai ruoka-aineallergioita. Mikäli tulehdus ei mene ohi hoidosta huolimatta ja se toistuu, on syytä selvittää tulehduksen alkuperäinen syy ja mahdollisesti kiinnittää huomiota koiran ruokavalioon.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

14

Korvien puhdistus

Korvat on helppo puhdistaa korvan puhdistukseen tarkoitetuilla valmisteilla, joita saa esimerkiksi apteekista, eläinlääkäriltä tai eläinkaupoista. Parhaiten korvat puhdistuvat kaatamalla ainetta pieni määrä korvakäytävään käyttöohjeiden mukaisesti. Tämä on usein epämiellyttävä tunne koiralle, joten koirasta kannattaa olla varma ja rauhallinen ote puhdistusta tehtäessä. Puhdistuksen jälkeen koiran tulee antaa ravistella päätään, mikä irrottaa korvakäytävään tarttunutta likaa. Tämän jälkeen korvat on hyvä pyyhkiä puhtaalla pumpulilla, jotta kaikki lika saadaan pois.

Jos koira inhoaa korvien puhdistamista, voi alkuun puhdistusaineella kostuttaa pumpulin ja pyyhkiä korvan sillä niiltä osin mihin on helppo yltää, kunnes koira pikkuhiljaa tottuu puhdistukseen. Näin voi myös toimia, mikäli korva ei vaikuta kovin likaiselta, tällöin voi käyttää myös keitettyä haaleaa vettä puhdistusaineen tilalla. Korvaa ei saa koskaan putsata ihmisille tarkoitetuilla vanupuikoilla, eikä pumpulia tule työntää korvakäytävään, jottei lika pakkaannu sinne.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

15

Silmät

Terveet silmät ovat puhtaat eivätkä vuoda, pienestä määrästä rähmää silloin tällöin ei kuitenkaan tule huolestua.

Niin kuin kaikki muutkin hoitotoimenpiteet, on myös silmien puhdistamisen harjoittelu hyvä aloittaa heti pennusta, sillä etenkin silmätippojen laittaminen voi muuten tuottaa vaikeuksia.

Koirien terveydenhuollon –verkkokoulutusohjelma | Kuvat: Heidi Pyyhtiä ja Annina Lehtipuu

16.4.2020

16

Silmät

Koiran silmiä saattaa ärsyttää moni eri asia, kuten silmätulehdukset, vääränlainen ruokavalio, ylimääräiset ripset, allergia, kuivuus, erilaiset pölyt tai osumat. Silmien siristäminen, kiinni pitäminen, valon aristaminen tai hierominen ja raapiminen kielivät silmävaivoista.

Mikäli silmät punoittavat, ovat turvoksissa, vuotavat tai erittävät paljon rähmää, kyseessä on todennäköisesti silmätulehdus. Silmävaivojen syyn selvittäminen voi välillä olla hyvinkin vaikeaa, jonka vuoksi koiran silmien kanssa tulee olla tarkkana ja viedä koira jopa liian herkästi eläinlääkəriin. Pienistäkin silmävaivoista saattaa koitua suuria ongelmia hoitamattomina ja ne ovat usein hyvin kivuliaita.

Koirien terveydenhuollon –verkkokoulutusohjelma | Kuva: Veera Haapasaaari

16

Silmien puhdistus

Silmien puhdistaminen aloitetaan ensin pesemällä kädet, jottei koiran silmään vahingossa mene likaa sormista. Silmät puhdistetaan kostuttamalla pumpulia tai pyyhkeen kulmaa keitettyyn haaleaan veteen ja pyyhkimällä silmä hellävaraisesti puhtaaksi silmän ulkonurkasta sisäänpäin. Mikäli toinen silmä on ärsyyntynyt, aloita puhdistus terveestä silmästä. Puhdista myös silmänympäry. Puhdistamiseen on olemassa myös omaa apteekkeista, eläinlääkäreistä ja eläinkaupoista saatavaa silmähuuhdetta, jota voidaan käyttää samalla tavalla kuin haaleaa vettä, tai tiputtamalla sitä muutama tippa koiran silmään valmisteen ohjeiden mukaisesti.

Joillakin roduilla on tyypillisempää silmien vuotaminen ja ympäröivän värjäytyminen kyynelneesteestä. Tähän voi vaikuttaa muun muassa kyynelkanavien ahtaus, koiran ikä tai ruokavalio. Värjäytymät itsessään eivät ole vaarallisia, mutta ne on hyvä puhdistaa ja selvittää vaivan lähtökohta, kuten mahdolliset allergiat. Kyynelneesteen aiheuttamien värjäytymien puhdistamiseen löytyy markkinoilta erilaisia tuotteita.

Koirien terveydenhuollon –verkkokoulutusohjelma | Kuva: Anni Valtonen

16.4.2020

18

Turkinhoito

Turkinhoito on rodusta, turkinlaadusta ja yksilöstä riippuvaista ja se vaihtelee hyvin paljon aina päivittäisestä harjaamisesta muutamaa nappimiskertaa vuodessa, kuitenkin turkin hoidossa tulisi olla perusteellinen.

Jokaiselle koiralle on hyvä opettaa rodunomaisen turkinhoidon toimenpiteet pikkuhiljaa pennusta lähtien. Säännöllisellä hoitamisella turkki pysyy takuttomana, rodunomaisena ja sen käsittely on kivutonta koiralle.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

Turkin ja ihon ongelmat

Turkin laaduissa on paljon yksilöllisiä eroja ja karvapeitteen kunto voi vaihdella iän, ravinnon ja ympäristön mukaan. Olipa turkki millainen tahansa, täytyy siitä pitää säännöllisesti huolta ja käydä myös iho turkin hoidon yhteydessä läpi. Terve turkki on kiiltävä eikä tuoksu voimakkaasti.

Mikäli turkki vaikuttaa kiillottomalta tai hauraalta, sitä irtoaa paljon, koira raapii itseään paljon tai iho kutisee, punoittaa tai hilseilee, voi kyseessä olla esimerkiksi bakteerit, allergia tai mahdollisesti ulkoloiset. Turkki voi myös piilottaa alle hot spotin. Mikäli ongelmia ilmenee eikä niille löydy selkeää aiheuttajaa, kannattaa kääntyä eläinlääkärin puoleen syyn selvittämiseksi. Koiran turkin hyvinvointiin voi pyrkiä vaikuttamaan myös laadukkaalla ruoalla ja lisäravinteilla kuten öljyillä.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuvat: Essi Virtanen ja Riikka Härä

Koiran niskassa oleva märkivä Hot spot. Ne ovat kivuliaita ja yleisiä koirilla jolla on tuuhea turkki ja tiheä aluskarva. Ensiapuna hoidossa turkki ajetaan tulehtuneelta alueelta ja puksutaan se, suurempi hot spot voi vaatia eläinlääkärin hoitoa.

Punkkeja koiran silmäkulmissa. Punkit levittävät vaarallisia tauteja ja ovat vaaraksi myös ihmisille, siksi ne kannattaa aina irrottaa punkkipihdeillä. Punkkien ja muiden ulkoloisten häätöön saa lääkkeitä apteekista.

Koiran täitä. Tait aiheuttavat kutinaa ja hilseilyä ja raapimisesta johtuvia ihovaurioita. Tait viihtyvät usein koiran pään alueella, korvien läheisyydessä ja rinnassa. Tait eivät tartu ihmiseen.

Harjaaminen/Kampaaminen

Välineiden käyttötarkoitus, yksilön karvanlaatu ja pituus vaikuttavat oikean turkinhoidon välineiden valitsemiseen. Välineiden kirjo on suuri ja vaihtoehtoina löytyy mm. harjoja, kampoja, karstoja ja sukia.

Koiran turkki tulee harjata säännöllisesti, jotta kaikki takut ja turkkiin kertyvä lika saadaan pois. Harjaamisen yhteydessä on hyvä käyttää harjausnestettä, joka helpottaa työtä. Pelkkä päällyskarvojen harjaaminen ei riitä vaan turkki tulisi harjata tai kammata aina ihoa myöten myötöpäivään. Lopuksi turkki on hyvä käydä sormilla tai kammalla läpi, jotta varmistutaan ettei siihen jää takkuja. Yleisimmät ongelmakohdat, joissa turkki takkuuntuu, ovat koiran kainalot, takajalkojen karvat ja nivuset, takkuuntuminen on kuitenkin myös rotukohtaista. On myös hyvä huomioida, että jatkuvat pannan tai valjaiden pitäminen koiralla saattaa katkoa päällikarvoja ja huovuttaa pohjavillaa.

Joidenkin rotujen harjaamiseen voi käyttää kumisukaa tai lyhyt piikkistä teräskampaa. Tiheämpi aluskarva irtoaa yleensä keväisin ja syksyisin, jolloin koira myös harjataan tiheämmin. Karvan irrottamista nopeuttaa harjaamisen lisäksi koiran peseminen.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

21

Trimmaaminen

Monen rodun rodunomaisen ulkomuodon ylläpitoon kuuluu turkin muotoilu saksilla, nyppimällä tai trimmauskoneella, toisten turkkirotujen kohdalla turkkia ei kuitenkaan tule leikata, vaan harjaaminen ja turkin ylläpito muuten, esim. tassukarvoja siistimällä riittää.

Trimmaamisen tarkoituksena on ylläpitää koiran hyvinvointia ja terveysttä poistamalla vanha yli-ikäinen karva, joka ei enää kasva, jotta uusi karva pääsee kasvamaan sen tilalle. Siistitty turkki myös helpottaa koiran puhtaana pitoa. Mikäli kuollutta karvaa ei poisteta, kasvaa turkkiin useampi kerros eri-ikäistä karvaa, joka vaikeuttaa turkin hoitoa ja aiheuttaa erilaisia ongelmia, kuten turkin takkuuntumista, mikä voi hankaloittaa koiran liikkumista ja aiheuttaa ihotulehduksen. Kuollut karva ei myöskään suojaa tai lämmitä koiraa niin hyvin. Trimmaamistavoissa on aina rotukohtaisia eroja riippuen koiran turkin laadusta ja ennen trimmaamista tulee aina tutustua rotumääritelmään, jotta ymmärretään millä tavalla koira tulee trimmata.

Trimmaaminen on hyvä suorittaa neljästä kuuteen kertaan vuodessa. Näyttelytrimmaaminen tapahtuu koirakohtaisen, turkinlaadun ja rodun mukaisen ohjelman mukaisesti, huomattavasti tiiviimmässä tahdissa.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

22

Leikkaaminen

Leikattavien rotujen, kuten villakoirien turkki jatkaa kasvamistaan, kunnes se leikataan tai ajellaan. Pitkäkarvaisten leikattavien rotujen turkin hoito vaatii aikaa ja säännölliseen turkinhoitoon kuuluu trimmaamisen lisäksi kampaaminen ja pesu.

Ennen leikkaamista turkin tulee olla puhdas ja selvitetty takuista. Turkin selvittämisessä voi käyttää apuna harjausnestettä, harjatessa tulee pyrkiä säilyttämään turkki mahdollisimman hyväkuntoisena ja välttää karvojen katkeamista. Pestäessä tulee käyttää shampoota ja hoitoainetta, kuivumista voi edistää föönaamalla koiran turkin suoraksi.

16.4.2020

23

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

Trimmaaminen

Toiset rodut, karvan laadun mukaan myös nyppitään leikkaamisen lisäksi. Esimerkiksi osalla spanieleista nyppitään runko, selkä ja päälaki, mutta loppuosa turkista leikataan ohennussaksilla. Rodunomaisessa leikkaamisessa tulee kiinnittää huomiota tasaisuuteen, hyvien puolien korostamiseen ja linjoihin, eikä turkista saa erottua leikkausjäljet.

On tärkeä huomioida, että vaikka kaikki rodut eivät välttämättä kuulukaan trimmattaviin rotuihin, säännöllinen turkinhoito esimerkiksi harjaamalla on tarpeellista.

16.4.2020

24

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuvat: Vesa Lehtonen

Karkeakarvaiset rodut

Karkeakarvaisten rotujen turkit koostuvat kahdesta toisistaan poikkeavasta karvan laadusta. Ihoa vasten koirilla on tiivis, pehmeä ja untuvainen pohjavilla, jonka tehtävänä on suojata ihoa liialta kuumuudelta ja kylmyydeltä. Pohjakarvan päällä on karkeaa, eri ikäistä karvaa useammassa kerroksessa, joka suojaa kastumiselta ja likaantumiselta.

Karkeakarvaisten rotujen, kuten terrierien ja mäyräkoirien turkin hoito vaatii kampaamisen viikoittain ja pesun tarvittaessa. Liiallinen peseminen poistamaa karvan likaa hylkivän pinnan ja saa turkin vaikuttamaan liukkaammalta ja pehmeämmältä. Pesua ei myöskään saa tehdä kahta viikkoa lähempänä trimmausta, sillä pesemättömästä karvasta saa paremman otteen kuin pestystä sekä karva irtoaa helpommin.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuva: Vesa Lehtonen

Nyppiminen

Nyppimisen tarkoituksena on irrottaa karva juuriaan myöten, eikä sitä saa katkaista. Koirasta nyppitään yleisesti koko selän alue ja kyljet, niska sekä reisien ulkopinnat, mutta tässä on myös rotukohtaisia eroja. Toiset rodut nyppitään kokonaan, kun toisilla, kuten snautsereilla käytetään trimmaamisessa myös trimmauskonetta nyppimisen lisäksi. Usein myös koiraa siistitään saksilla rodunomaisen ulkomuodon saavuttamiseksi.

Koiran voi nyppiä joko sormin, käyttämällä tarpeen mukaan apuna kumisia sormisuojaia tai käyttäen apuna trimmausveistä. Nyppiminen tulee tehdä karvan kasvusuuntaan, nyppittäessä tulee varmistaa, että karva irtoaa helposti, eikä karvaa jouduta kiskomaan, jolloin se on kivuliasta koiralle ja voi aiheuttaa karvatupen tulehduksen. Karvat nyppitään terävällä liikkeellä, jotta ne irtoavat juuresta, tätä voi edesauttaa pitämällä koiran ihon tiukkana, jotta karva irtoaa helpommin. Pohjavillaa ei saa poistaa kokonaan. Karkeakarvaisia nyppittäviä rotuja löytyy kaikista muista roturyhmistä, paitsi ryhmästä 8.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

2

Peseminen

Koiraa ei tulisi pestä jatkuvasti ja liian usein, jottei ihosta ja turkista häviä luonnollinen rasva.

Pesu tulee pääsääntöisesti tehdä kun koira on likainen tai haisee voimakkaasti, tai kun se on menossa koiranäyttelyyn. On kuitenkin taas huomioitava rotukohtaisuus pesukertojen tiheydessä ja tarpeellisuudessa.

Koko koiraa ei kuitenkaan tarvitse pestä arkipäiväisten sotkujen, kuten kuraisten tassujen vuoksi, vaan tällöin riittää pelkästään likaisten kohtien suihkuttaminen tai peseminen.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuva: Riikka Härd

16.4.2020

17

Peseminen

Turkin pesuun tarkoitettut tuotteet tulee aina laimentaa ja käyttää käyttöohjeiden mukaan. Koira pestessä tulee varoa koiran silmiä, kirsua ja korvia, jottei vesi tai shampoo pääse valumaan niihin.

Pesu aloitetaan kastelemalla koira kokonaan kunnolla, riippuen turkin määrästä ja laadusta, tämä voi viedä aikaa. Turkki kannattaa pestä osissa siten, että ensin levitetään shampoo koiran takapäähän, huuhtelun jälkeen keskiselkään ja vatsaan ja huuhtelun jälkeen etuosaan ja päähän. Koira tulee pestä hellävaraisesti sukien karvan kasvusuunnan mukaisesti ja vältellä pyöriviä liikkeitä.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuva: Riikka Härd

Peseminen

Päätä huuhdellessa toisella kädellä on hyvä kannatella kuonoa ja tuoda suihku pään takaa, jotta vesi valuu koiran niskaan. Luppakorvaisilla roduilla on myös hyvä pitää korvia tiukasti poskia vasten, jottei vesi pääse korvakäytäviin. Kuonoa suihkuttaessa täytyy varoa ettei koira pääse nostamaan päätään siten, että vesi pääsee valumaan suoraan kirsuun, tämän vuoksi kuonoa kannattaa huuhdella molemmilta puoliilta vuorotellen. Kun koko koira on käsitelty kannattaa se huuhdella vielä kertaalleen läpi, jottei shampoota jää turkkiin.

Pitkäkarvaisessa turkissa on hyvä käyttää hoitoainetta, sillä sen käyttö helpottaa turkin käsittelyä, auttaa turkkia hylkimään likaa ja vähentää sähköisyyttä. Turkki kannattaa puristella kuivaksi ennen hoitoaineen levittämistä käyttäen joko pyyhettä tai sormin. Shampoo ja hoitoaine tulee aina huuhdella huolellisesti pois.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma

16.4.2020

29

Peseminen

Pesun jälkeen koiran kannattaa alkuun antaa ravistella rauhassa itsensä ja antaa kuivua pyyhekuivaksi tai kuivata huolellisesti pyyhkeellä. Mikäli koiralle on muodostunut takkuja pesun aikana, voi ne varovaisesti kammata auki. Kuivatessa ei kannata hangata turkkia vaan ennemmin painella vesi turkista. Koiran voi myös kuivata (rotukohtaisesti) koirien tehoföönillä, sillä se nopeuttaa turkin kuivumista. Turkki pysyy föönattuna ja harjattuna myös pidempään takuttomana. Föönatessa tulee huomioida etteivät asetukset ole liian kuumalla, jottei fööni vahingoita turkkia tai polta koiran ihoa.

Koirien terveydenhuollon -verkkokoulutusohjelma | Kuva: Anni Valtonen

Lumipaakut

Nuoskakeleillä ja kovemmilla pakkasilla lumen sulaessa tassujen alla, anturoiden väliin ja turkkiin voi jäädä runsaastikin lunta, joka paakkuuntuu ja tekee liikkumisesta epämiellyttävää sekä ärsyttää ihoa. Lumen tarttuminen riippuu myös paljon koiran turkin laadusta.

Lumipaakut tulee irrottaa tassuista välittömästi, mutta varovaisesti. Turkista lumipaakut saa pois joko varovaisesti karstaamalla, suihkuttamalla haalealla vedellä tai hiustenkuivaajalla. Kuivumisen jälkeen turkki on hyvä harjata takkujen ehkäisemiseksi.

Paakkujen tarttumista voi ehkäistä käyttämällä koiralla suoja-pukua, käyttämällä tossuja tai lyhentämällä tassukarvoja. Myös tassuvaha suojaa anturoita talvella, esimerkiksi tiesuolalta.

Anaalirauhaset

Koiran anaalirauhaset sijaitsevat peräaukon molemmin puolin ja erittävät anaalirauhaseritettä. Anaalirauhasen tehtävää ei täysin tunneta, mutta luultavimmin niiden tarkoituksena on reviirin merkitseminen ja muu viestiminen. Eritteellä on hyvin tunnistettava yksilöllinen hajunsa, jonka avulla koirat myös tunnistavat toisensa takapuolia haistellessaan.

Rauhaset tyhjentyvät koiran ulostaessa, ulosteen aiheuttaessa niihin riittävästi painetta. Kuitenkin ulosteen ollessa liian pehmeää esimerkiksi vatsavaivaisilla koirilla tai eritteen koostumuksen muuttuessa, eivät rauhaset aina tyhjene toivotusti. Anaalirauhasongelmat voivat myös johtua monesta muustakin tunnetusta ja tuntemattomasta syystä, kuten vähäisestä liikunnasta, allergioista, ahtaista tiehyeistä, jatkuvasta nuolemista tai ylipainosta. Anaalirauhasen tulehtuminen on yleisempää pienillä koirilla kuin isoilla.

Oireet

Anaalirauhasen täytyminen saattaa aiheuttaa tulehduksen ja kipua koiran takapäessä. Usein rauhaset ovat turvonneet ja tuntuvat ihon läpi, sekä ovat kosketusarast. Tulehduksen oireina esiintyy usein kipuilua ulostaessa, peräaukon ihon punoitusta, turvotusta tai rikkoutumista, takapäen hankaamista maata vasten, takajalkojen ontumista ja hännän asennon muutoksia. Jos tulehdus on pahentunut, saattaa koira valittaa, olla entistä vaisempi tai yrittää piiloutua. Oireiden ilmetessä on syytä kääntyä eläinlääkärin puoleen.

Ensiapuna koiran peräaukon aluetta voi suihkutella haalealla vedellä kahdesti päivässä ja pyrkiä estämään alueen hankaaminen tai nuoleminen. Tämä edesauttaa alueen puhtaana pysymistä ja saattaa helpottaa rauhasen tyhjentymistä. Tulehtuneita anaalirauhasia ei tulisi itse yrittää tyhjentää kotona, sillä vaarana on niiden puhkeaminen, jolloin erite voi levitä ympäröivään kudokseen ja aiheuttaa vakavia tulehduksia. Rauhasen puhjetessa, eli aiheuttaessa fistelin, rauhanen puhkeaa ihon läpi peräaukon vierestä.

Anaalirauhasten hoito

Eläinlääkäri tyhjentää anaalirauhaset usein rauhoituksessa ja tarvittaessa määrää kipulääkettä ja antibiootteja tilanteen mukaan. Mikäli anaalirauhasista on jatkuvaa vaivaa, ne voidaan käydä säännöllisesti tyhjentämässä tai poistaa kokonaan leikkauksella. Lievemmissä tapauksissa tyhjennyksen voi myös tehdä itse, tätä varten kannattaa pyytää eläinlääkäriä näyttämään miten operaatio tehdään.

Anaalirauhasongelmia voidaan ehkäistä huomioimalla siihen altistavat tekijät, kuten ylipaino, liian vähäinen liikunta, stressi, iho-ongelmat ja huono ruokavalio. Mikäli uloste on jatkuvasti löysää, koiran ruoansulatus ei toimi kunnolla. Yleisin syy tähän löytyy ruoasta. Kuidut ovat yksi suuri tekijä vatsan toiminnassa ja kuitupitoisen ruoan antaminen saattaa edesauttaa ruoansulatuksen toimintaa. On kuitenkin yksilöllistä kuinka kuitupitoista ruokaa koiran tulee syödä, tarkkailemalla koiran hyvinvointia ja kokeilemalla eri vaihtoehtoja, löytää parhaiten koiralle sopivan ruoan.

Pohdittavaa

Millaisia yleisiä terveydellisiä ongelmia rodussasi esiintyy, jotka tulisi osata ottaa huomioon?

Mitä erityispiirteitä rodun terveydenhoidossa esiintyy?

Millaisia ominaispiirteitä rotusi turkinhoidosta uuden pennun ostajan tulisi tietää ja osata?

Miten ja millaisilla keinoilla kasvattajat pystyisivät edistämään vielä paremmin kasvattien terveyttä ja hyvinvointia uudessa kodissa?

